IDINUGANG KAN 13 OKTUBRE 2026



Grace
Triumphant

AN PAGDAOG KAN GRASYA NIN DIOS
SA FILIPINAS

Autobiography ni Cyril H. Brooks

Ikatolong Kabtang · Kapitulo 19–27

© 1985 Walterick Publishers · Kagurangnan, Itao Mo sa Samuya an Bukid na Ini

CHAPTER 19

An Kamugtakan sa Relihiyon asin Politika Pakatapos kan Gera

"Ta sarong dakula asin mabisang pintuan an nabukas para sako, asin dakol an mga kontra." (1 Cor. 16:9)

Bago ako magsurat manongod sa gibo kan Kagurangnan sa Filipinas pakatapos kan World War II, tibaad marahay na girumdomon giraray an kamugtakan sa politika asin sa relihiyon sa mga isla na ini. An mga kamugtakan na ini may epekto sa pag-uswag kan gibo.

Kan kami mag-abot kan 1922, an Filipinas sarong dependency kan United States. May sadiri an nasyon na lehislatura asin an duwang pinakabantog na lider na Pilipino iyo si Manuel Quezon asin si Sergio Osmena. Alagad, an huring kapangyarihan nasa kamot kan Amerikanong governor-general. An intensyon kan mga Amerikano iyo na hinay-hinay na itao an kontrol sa mga Pilipino. Kan kami mag-abot, si General Leonard Wood an governor-general. Huli ta sundalo siya, estrikto siya sa pagsunod sa ley asin mapagboot. Dai siya gusto kan mga politiko na halos sinusunod an saindang gusto kan nakaaging governor-general. An nakaaging governor-general madaling pakiolayan na tawo asin, suno sa mga bareta, nakikiparte sa mga kinurakot kan dakol. Siempre naramdaman kan mga Pilipino na kahinay kan proseso kan pagigin independyente asin an mga Amerikano naghahanap sana kan saindang sadiring bentaha. Maski tibaad may kadikit na katotoohan kaini, an pamamahala kan Amerikano nagdara nin dakol na kapakinabangan na dai ninda naeksperyensyahan sa irarom kan mga Espanyol. Saro sa pinakabantog na kapakinabangan iyo an edukasyon sa pampublikong eskwelahan. Ipinahiling ini kan pag-abot kan dakol na Amerikanong maestro na inapod na "an mga Thomasite" huli ta nag-abot sinda sakay kan S.S. Thomas dai nahaloy pakatapos magdaong an mga sundalong Amerikano kan 1898.

Kan 1935 binuksan an Commonwealth Government na si Manuel Quezon an Presidente. Huli ta sarong historikal na pangyayari, dinara ko an mga aki kong lalaki sa sentro kan siyudad tangani na hilingon an seremonya kan inagurasyon. An Presidential Palace, an Malacanang, na dati opisyal na iniistaran kan governor-general asin bago kaiyan kan Espanyol na gobernador,

itinao sa Presidente kan Filipinas. An United States kan panahon na iyan nirerepresentaran nin sarong High Commissioner. An Commonwealth sarong transisyonal na gobyerno sa laog nin sampulong taon. Sa panahon na iyan, hinay-hinay na aayuson an mga taripa tangani na pag-abot kan aldaw na an Filipinas magin lubos na independyenteng republika, dai na ini mag-aasa sa pakikinegosyo sa United States.

Makamondo man, an mga plano na ini naputol huli kan gera sa Pacific asin kan pagsalakay kan mga Hapon. An mga lider kan gobyerno kan Filipinas inilikas pasiring sa United States; si President Quezon sa huri nagadan duman pakatapos nin halabang helang na tuberculosis. An nagsalida saiya si Sergio Osmena, na tinatabangan kan mga lalaki arog ni Carlos P. Romulo. An nagkapira sa mga lider na Pilipino na nabayaan nakiiba sa kilusan nin gerilya sa padagos nindang pagkontra sa mga Hapon. An iba naghuhuna na makakapagserbi sinda sa saindang nasyon asin sa saindang banwaan paagi sa kadikit na pakikiiba sa mga Hapon. An iba pa garo mga oportunista na naghuhuna na mapapauswag ninda an saindang sadiring interes paagi sa pakikiiba sa mga Hapon. Masakit minsan na maaraman an kaibahan kan duwang huring grupo na ini. Si Jose P. Laurel, sarong bantog na politiko, itinalaga bilang Presidente kan mga Hapon kan sa luwas na paghiling inunahan kan mga Hapon an plano kan Amerikano na magtao nin lubos na independensya. Nasugatan si Laurel sa sarong pagprobar na gadanon siya sa sarong golf course harani sa samuyang harong.

Si President Osmena asin si Carlos Romulo nagdaong kaiba si Gen. MacArthur sa enot na pagdaong sa Leyte kan tig-lagas kan 1944. Sa katapusan nadaog an mga Hapon kan 1945. Kan masunod na taon, kan Hulyo 4, 1946, binuksan an Republic of the Philippines. Sa huring mga taon, an petsa kan Independence Day binago sa Hunyo 12 tangani na umayon sa sarong mas enot na kilusan para sa independensya kan 1896 sa panahon kan mga Espanyol. Sarong pinakamasakit na panahon iyan para sa pagkamundag kan bagong republika. An kadaklan kan nasyon rumpag huli sa mapait na mga labanan kontra sa mga Hapon. An saro sa anom kan populasyon nagadan huli sa mga kangirhatan kan gera. Hinuboan kan mga Hapon an nasyon kan dakol sa saiyang kayamanan. Arog nin sarong Phoenix na nagbabangon hale sa saiyang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

abo, dakula an inuswag kan nasyon alagad may dakulang paghihingoa asin gastos.

Alagad dakol pa an natatadang problema. Grabe an korapsyon. An nagkapira sa mga lider politiko nakakua nin dakulang kapangyarihan sa saindang sadiring teritoryo paagi sa saindang mga bodyguard asin pribadong armada. Sa Central Luzon, bago pa an World War II, may kagulohan na sa tahaw kan mga paraoma, na an kadaklan sainda inaapi na mga kasama kan mga absentee landlord. Sinda nakilaban bilang mga gerilya kontra sa mga Hapon bilang mga Hukbalahap o Huks, sarong pinahalipot na pangaran hale sa Tagalog na an kahulugan "Army na nakikilaban kontra sa mga Hapon." An kilusan napasukan kan mga Komunista asin sagkod ngunyan nagpapadagos bilang mga kontra sa gobyerno, alagad mas midbid na ngunyan bilang New People's Army. Sa timog, an mga Moslem na Moro gusto man nin independyenteng gobyerno asin an pagkontra na ini kan mga Moro nagpoon pa sa panahon kan mga Espanyol. Sa nakaaging mga taon, itinogdok ninda an Mindanao National Liberation Front, maski dakol sa mga Moro an dai uyon sa organisasyon na ini.

Kan mga taon 1950, si President Ramon Magsaysay nagtindog nin matibay kontra sa mga Huk. Para sa mga nagsuko sa gobyerno, nag-alok siya nin daga asin mga gamit sa pag-oma sa bakong pa natatanom na daga sa Mindanao. Para sa mga nagsayuma kan alok na ini, may daing pundong pakikilaban. Bantog gayo siya asin mamomoton na inaapod na "The Guy." Makamondo man, nagadan siya sa sarong aksidente nin eroplano harani sa Cebu asin nangangarumdom gayo an mga tawo sa saiyang pagkawara.

Poon 1968 sagkod 1972, nagin mas maisog an mga Komunista sa saindang mga pagsalakay. Dakol an kagulohan sa mga estudyante asin dakol na demonstrasyon. Nagkaigwa ini nin tono na kontra-Amerikano mantang nagtitiripon an mga estudyante sa luwas kan U.S. Embassy. An mga krimen arog kan pagtakaw sa bangko asin pagsunog nagin komun. Ipinag-isip mi kun ano an magigin resulta. Kan kami nasa furlough kan 1969 (sagkod 1970), hinapot kami ni Ken kun dapat kaming magbalik. Mantang nag-aampo kami manongod kaiyan, an isip ko nagduman sa Revelation 3:8, "Hilinga, nagbugtak ako sa atubangan mo nin sarong bukas na pintuan, asin mayo nin siisay man na makakasara kaiyan." An mga LeValley nasa furlough man kan panahon na iyan asin nag-apod si Jim tangani na maghapot kun ano an samuyang plano. Sinambit ko an bersikulong ini bilang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

paggiya kan Kagurangnan samuya asin nag-uyon siya na pareho man an naramdaman nindang paggiya.

Nagkaigwa an mga tawo nin selebrasyon para samuya sa ika-50 na anibersaryo kan samuyang kasal kan Setyembre 1972. Kaugnay kaiyan, inareglo ni Hahn Browne kan Far East Broadcasting Company na kami akoon ni President Ferdinand Marcos sa Malacanang. Tinawan niya kami nin 15 minutos kan saiyang oras sa sarong interesanteng interview na kaiba si Ken asin si Elaine asin si Rose. Kan panahon na iyan, dakol an tsismis na madali nang ideklara an martial law. Mantang pumaluwas kami sa opisina kan Presidente, naghapot si Hahn kun may desisyon na asin sinabihan siya na pinag-aadalan pa an bagay na iyan.

Kan masunod na semana, an samuyang grupo nin misyon nagmondo nin marhay huli kan pagkagadan ni Teddy St. Clair, an ikaduwang aking lalaki ni Steve asin Dot, na mga houseparent sa Faith Academy. Si Teddy nagluwas asin garo nahulog sa sarong sadit asin habaw na palaisdaan. An lubong ginibo pakalihis nin duwang aldaw sa San Juan Gospel Chapel. Kan Sabado kan weekend na iyan, nagbangon kami asin nahiling mi na mayo nin estasyon nin radyo na nagbobrodkast asin dai nai-deliver an samuyang diaryo sa aga. An bareta, idineklara an martial law—sinarado an gabos na estasyon nin radyo asin TV maging an gabos na diaryo. Sinarado man an gabos na airport sa laog nin sarong banggi. Inapod ni Ken an U.S. Embassy tangani na maghapot kun may mga instruksyon para sa mga U.S. national. Sinabihan kami na puede ming gibohon an samuyang aroaldaw na gibo asin dai mahadit mantang naghahalat kami sa iba pang pangyayari.

Dai kami nakahiling nin mga tank na nagdadalagan sa mga kalye ni dakol na tanda kan militar. Hinay-hinay na pinatugotan an mga estasyon nin radyo na magbukas giraray sa irarom nin nagkapirang regulasyon. An Far East Broadcasting Company saro sa mga enot na tinawan kan permisong ini. Nagpoon man giraray an mga diaryo maski halata na sa irarom nin sensura. An tulos na resulta iyo an pagpundo kan hayag na pagkontra. Mayo nin limitasyon sa samuyang kalayaan sa relihiyon ni anuman na olang sa samuyang ministeryo sa espiritu. (Ano man an mangyari, bakong samuyang palisiya na makiiba sa mga bagay na politikal.) Mayong duda na sarong klase iyan nin diktadurya na pirming kinokontra kan oposisyon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

An martial law ipinundo dai nahaloy bago an pagbisita kan Papa kan amay na 1981.

Sa gabos na magkaibang klase nin gobyerno na ini, may kalayaan sa relihiyon. Bago an World War II, an Romano Katolikong Simbahan an dominanteng puwersa sa relihiyon. Sinda an kadaklan asin ipinapasikat ninda na an Filipinas an solong Kristiyanong nasyon sa Oriente. Siempre may mga bentaha sinda na dai napapartehan kan mga Protestante na kadikit sana kan panahon na iyan asin sagkod ngunyan. Alagad, dakol an nagbago sa mga taon pakatapos kan gera. Mas bukas na an mga tawo sa Ebanghelyo, asin mga aldaw ini nin dakulang oportunidad sa gibo kan Kagurangnan. Tibaad marahay na isipon an nagkapirang bagay na nagpangyari kaini.

Enot, an pagdakol kan populasyon. An populasyon nag-anom na doble sa panahon kan mga misyon na Protestante, hale sa mga walong milyon kan pagpoon kan siglo sagkod sa labi sa 48 milyon kan 1982. An populasyon labi sa nagdoble poon kan World War II. Arog kadakol an mga tawo na kaipuhan abuton. An gibong misyonero garo pirmi na nahuhuri sa pagdakol kan populasyon. Natural sana na sa enot na mga aldaw, an gibong misyonero ginibo sa mga lugar na mas madaling abuton. Dai nahaloy, an Biblia ipinalis sa mga mas dakulang tataramon na naisurat na sa Romanong letra kan mga enot na Romanong prayle. Sa mga enot na aldaw na iyan, kulang an mga misyonero tangani na makalaog sa mga lugar kan mga tribu na dai madaling abuton. An pagtrain kan mga nasyonal na misyonero hinay-hinay man. Poon kan World War II, mas dakol na an pag-abot sa mga lugar kan tribu kan mga grupo arog kan Summer Institute of Linguistics, New Tribes Mission, asin Overseas Missionary Fellowship.

An ikaduwang bagay sa pag-uswag kan mga misyon resulta kan gera mismo. Mantang nagbubulos palaog sa nasyon na ini an mga puwersang nagliberar, kaiba sainda an mga Kristiyanong sundalo asin mga diosnon na chaplain. Sa enot na beses sa saindang paglukso-lukso hale sa isla pasiring sa isla, nag-abot sinda sa sarong daga na dakol an makakataram nin Ingles. Kaya nakahanap sinda nin pakikipag-iribanan sa mga Pilipinong Kristiyano. Arog kan nangyari sa San Juan, arog man sa dakol na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

lugar; an mga kapilya nadaot o narumpag asin an mga nagtutubod nagkawarak-warak. An mga Kristiyanong G.I. nagtabang sa pagtogdok giraray sa dakol na sadit na kongregasyon na ebanghelikal. Dai nalingawan kan dakol na komunidad na an boluntaryong tabang na ini mas dakol sa mga Protestante kisa sa mga Romano Katoliko. An mga praktikal na pagpahiling na ini kan Kristiyanong pagtubod nagdagdag nin onra sa mga grupo na dati minamaliit asin itinuturing na daing halaga.

Alagad may iba pang epekto ini. Mantang an mga G.I. asin chaplain nagtatrabaho kaiba an mga Pilipinong Kristiyano, mismo nindang naeeksperyensyahan an gibong misyonero. Nahiling ninda an kaipuhan, nagkaigwa nin bisyon, asin nahamon sa mga puedeng mangyari sa maabot. An pinakamalinaw na halimbawa kaini iyo an Far Eastern Gospel Crusade, na an pangaran ngunyan SEND International. Namundag ini sa sarong servicemen's center sa Manila kan Setyembre 1945, asin nakaabot na man sa ibang nasyon. May panahon kan huring kabtang kan mga taon 1950 na garo baga an kadaklan kan mga bagong lalaking misyonero mga dating chaplain o dating sundalo na nakaabot digdi kan gera.

Saro pang bagay sa pag-uswag kan mga misyon iyo an pagbago kan Romano Katolikong Simbahan sa nakaaging mga taon. Poon kan panahon kan Second Vatican Council asin kan mga aldaw ni Pope John, an mga Protestante dai na inaapod na mga erehe kundi itinuturing na "mga nahiwalay na tugang." Kan Marso 1937, an mga Testamento asin literatura kan Ebanghelyo hayag na sinunog sa sarong plasa sa Zamboanga. Sa nakaaging mga taon, an mga padi nagkaigwa nin parte sa pag-andam nin mga bagong pagpalis kan Biblia sa iba-ibang tataramon kan Filipinas. Pinapakusog an boot kan mga tawo na basahon an Biblia, maski dati ipinagbabawal ini sa mga ordinaryong miyembro. Kan enot na pagbisita ni Billy Graham sa Manila pirang taon na an nakaagi, ipinagbawal kan arsobispo sa mga Romano Katoliko an pag-atender. Sa sarong mas bagong Crusade, ibinareta na 60% kan mga naghapot nagpamidbid na Katoliko sinda. Ngunyan, parati nang nahihiling an sarong bersikulo kan Biblia sa mga obituary kan mga halata na Romano Katoliko.

Kan enot na mga aldaw kan Bible School of the Air, ipinagbawal kan mga padi asin madre sa saindang mga estudyante na akoon an samuyang mga kurso. Sa huring mga taon, kami

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nakaako nin mga hagad hale sa mga padi asin sa iba para sa mga kurso kan Emmaus tangani na matabangan sinda sa pagtokdo manongod sa Biblia. Dakol na an mga grupo nin Bible study para sa mga Katoliko. An charismatic movement nagkaigwa nin dakulang impluwensya sa saindang mga padi asin mga miyembro. Nagluwas an mga hapot manongod sa awtoridad kan Papa. Nagkaigwa nin mga liki an monolito! An pagkabukas ngunyan sa Ebanghelyo dai man sana naisip pirang taon na an nakaagi.

An ikaapat na bagay sa pag-uswag kan gibong misyonero poon kan World War II iyo an pagdakol kan iba-ibang misyon sa mga taon na ini. Saro sa mga dahilan kaini iyo an pagsara kan pintuan para sa gibong misyonero sa China asin sa dating Indochina. Mantang pinaluwas an mga misyonero sa mga daga na ini, naghanap sinda nin ibang lugar nin serbisyo. Pribilehiyo mi na asikasohon sa samuyang harong an enot na survey team kan dating China Inland Mission, ngunyan Overseas Missionary Fellowship. An pag-istar ni Raymond Frame asin ni Stephen Knight samuya sarong nakakapapreskong eksperyensya para samuya, asin naogma kaming ipaheras an ano man na impormasyon na igwa mi asin magtabang sa bagong gibong ini. Kan mga panahon man na iyan, naogma kami sa pakikipag-iribanan ki Dick Pittman na nag-istar samuya sa halipot na panahon mantang nasa parehong misyon para sa Summer Institute of Linguistics. (Sa huring mga taon, si Dr. Richard Pittman tinawan nin onra kan prestihiyosong Magsaysay Award bilang representante kan SIL.) May iba pang mga grupo na nagdigdi huli kan bukas na pintuan. Digdi may sarong lugar na may kalayaan sa relihiyon asin dai gayo masakit makakua nin visa.

Siempre, an parehong kalayaan na ini nagtao man nin bukas na pintuan sa nagkapirang kulto na, para samuya, dai gayo kaogmahan. An Seventh-Day Adventists nasa digdi na bago an gera. Alagad, sa nakaaging mga taon, aktibo gayo an mga Mormon asin an Jehovah's Witnesses. May mga kulto man na taga-digdi mismo. An "Iglesia ni Kristo" (Church of Christ) na itinogdok ni Felix Manalo kan panahon kan World War I nagdakol nin madali. Sa saindang espesyal na klase nin arkitektura nin simbahan, an katuyuhan ninda iyo na kontrahon an Simbahang Katoliko. Huli ta an saindang mga miyembro nagsusunod sa saindang mga lider, nakakagamit sinda nin impluwensya sa politika paagi sa pagsabi sa saindang mga tawo kun siisay an iboboto. Dakol man na atensyon an nakua kan mga faith healer na konektado sa mga espiritista. May mga tawo na nag-abot

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

hale sa ibang nasyon na nag-aasa na mapaomayan.

An ikalimang bagay iyo an mga modernong paagi nin pagpahayag kan ebanghelyo paagi sa radyo asin telebisyon. Maski ginamit mi an mga komersyal na estasyon nin radyo bago an gera, kan 1948 nagpoon an Kristiyanong estasyon kan Far East Broadcasting Company. An epekto kan gibong ini sa radyo nakaabot sa bilog na Isla mantang itinogdok an mga lokal na estasyon sa iba-ibang lugar apuwera sa pangenot na estasyon sa norte kan Manila. Mas nagin malakop an paggamit nin radyo huli kan pagkaimbento kan mga tape recorder asin transistor. An Back to the Bible Broadcasters nagkaigwa nin malakop na ministeryo sa Filipinas paagi sa saindang mga programa sa radyo asin literatura man. An iba ginamit an mga programa sa telebisyon nin may pakinabang maski an gastos nagin limitasyon.

Sa katapusan, an pagdakol kan pakikiiba kan mga nasyonal na nagtutubod sa pagpalakop kan Ebanghelyo asin sa pagtanom nin mga simbahan. Siempre, iyo ini an katuyuhan kan kadaklan na gibong misyonero—an indigenous na simbahan. Kaya sa mga lokal na simbahan asin sa mga Bible School asin seminaryo, an mga nasyonal an nagdadara kan pasan. An mga misyonero hale sa ibang nasyon digdi tangani na magtabang asin magserbi bilang mga kaibahan, asin binabayaan an pamamahala sa mga nasyonal. Nagpadagos pa ini nin sarong lakdang ta an mga Pilipino hale sa iba-ibang Kristiyanong grupo nagduman sa ibang nasyon bilang mga misyonero. Sarong mag-agom hale sa San Juan Gospel Chapel nagseserbi sa Thailand kaiba an OMF asin dakula an saindang nagibo duman. Dakulang kaogmahan na mahiling an simbahan sa Filipinas na bakong sana nag-aako nin mga misyonero kundi nagsusugo man sainda, sa saindang sadiring banwaan asin sa ibang nasyon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 20

Pagtogdok Giraray sa San Juan

"Asin itinao niya an iba bilang mga apostol; an iba bilang mga propeta; an iba bilang mga ebanghelista; asin an iba bilang mga pastor asin maestro; tangani na mapalubos an mga banal, para sa gibo kan ministeryo, para sa pagpakusog kan hawak ni Cristo." (Eph. 4:11-12)

Sa laog kan apat na taon na wara kami sa Filipinas, may nagkapirang pagtogdok giraray sa gibo na nagibo sa tabang kan mga bumibisitang sundalo. An nagkapira sa mga nagtutubod na nagkawarak-warak nagbalik sa San Juan asin sa saindang mga harong. Nagpoon giraray an mga pagsamba sa nadaot na kapilya asin may enot nang mga pagkumpuni na ginibo. May sadit na kuarta na itinao kan gobyerno para sa nadaot kan gera, na nakatabang sa nagkapirang pagkumpuni. Dai nahaloy pakabalik mi, nagtiripon an nagkapirang lalaki sarong banggi tangani na magbugtak nin salog na semento sa kapilya. Sa enot na nagkapirang bulan, dakol an kaipuhan gibohon. Kaipuhan bisitahon an mga dating miyembro kan simbahan asin an mga interesadong amigo asin kaipuhan man areglohon an mga pagsamba asin organisaron an Sunday school. Nagpapasalamat kami na kaibahan mi kan panahon na iyan si Dr. asin Mrs. Thomas Parks. Nagdigdi sinda para sa sarong negosyo kaiba an sarong Intsik na negosyante alagad may katuyuhan man na magtabang sa gibo kan Kagurangnan. Sa pareho ming pagkadismaya, dai napadagos an negosyong ini (maski bako nindang kasalan), asin nagbalik sinda sa United States. Alagad, dakula an kahulugan samuya kan saindang presensya asin pakikipag-iribanan kan panahon na iyan.

Huli ta naibenta mi an harong na dati ming iniistaran, kaipuhan ming maghanap nin ibang harong. Si Mr. asin Mrs. Dayton mabuot na nagtugot samuya na mag-istar kaiba sinda mantang naghahanap kami nin harong. Mas nahaloy ini kisa sa inasahan, enot huli sa kasakitan nin paghanap nin angay na lugar. Dangan kan sigurado na kami sa kabotan kan Kagurangnan sa samuyang pinili, nagkaigwa nin mga problemang legal manongod sa propiedad. Dakol na rekord an nadaot kan gera, asin bakong pirming madali na ayuson an mga bagay na ini. Pakatapos maareglo an transaksyon asin bago kami nagbalyo, kaipuhan nin bagong alambre sa kuryente asin bagong metro. Kan Sabado nin hapon kan matapos na ini, nagkaigwa nin makusog na uran, na nagpa-short sa metro, asin nagpoon an kalayo. Sa karahayan kan Kagurangnan, nakaya ming

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

putolon an mga alambre sa tabang kan sarong sundalo na nagbibisita samuya. Sa makusog na uran, peligroso an gibong ini, asin naimahinar ko na an samuyang harong masusunog bago pa man kami nakaistar duman. An madaling aksyon kan samuyang amigo an nagpundo kan kalayo sa metro asin sa harani na alambre sana.

Manongod sa kapilya mismo sa san Juan, idudugang ko digdi an nagkapirang bagong pangyayari. Sa paglihis kan mga taon, an padagos na pagdakol kan mga miyembro na nag-aatender nagkaipuhan nin nagkapirang pagpalakbang asin pagpauswag sa building. Ngunyan minamawot mi na kutana mas dakula an samuyang daga na mapapalakbangan. Sa halipot na panahon, an paghuna mi tibaad mabakal mi an lote, o an kabtang kaiyan, na kataid kan kapilya. Dai iyan natuloy asin ano man an mangyari, mahal gayo kutana iyan. An pinakabagong renobasyon kan 1976, alagad pag-abot kan 1982, ginigibo na an mga plano bakong sana para palakbangon an kapilya kundi para man dagdagan an mga kuarto sa Sunday school. Kulang an mga kuarto para sa gabos na klase na may promedyo na mga 250 an nag-aatender. Puno gayo an kapilya sa pagsamba nin pagwalat lambang aga kan Aldaw kan Kagurangnan na may mga 250 sagkod 300 an nag-aatender. Maski halos gabos na miyembro nakakataram asin nakakasabot nin Ingles, an kadaklan kan mga pagsamba sa Tagalog.

Sa likod kan kapilya may sarong building na duwang gatang. Sa itaas na gatang may mga apartment para sa parabantay asin para sa sarong nasyonal na trabahador kaiba an saindang mga pamilya. Sa ibaba may opisina na nagsisilbi man na kuarto para sa mga pagtiripon asin may sarong apartment para sa mga trabahador na nag-aagi sana, asin librarya asin kuarto na pagbasahan. An nagkapira sa mga nasyonal na trabahador hale sa mga probinsya kaipuhan na magduman sa Manila paminsan-minsan, kaya may lugar na puede sindang magpalipas nin banggi. An librarya maayos an pagkaorganisar asin parati man na ginagamit.

An mas dakulang gibo sa atubangan mi kan 1949 iyo an pagtogdok giraray kan gibo kan Kagurangnan sa espiritu. Sa saro sa samuyang mga biyahe kan nasa furlough kami, nakasakay ako sa sarong tren sa Canada pasiring sa Ottawa. Sarong Romano Katolikong padi an nag-ingkod sa kataid ko. Mantang nagpoon kaming mag-olay, nahiling niya an librong binabasa ko, “Divine Principles of Missions,” ni W.E. Vine. Sinabi ko saiya na an pangenot na mensahe kaiyan iyo na an mga prinsipyo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

asin huwaran kan Bagong Tipan sa gibong misyonero igo pa man giraray sa modernong panahon na ini. Dangan itinokdo ko man na sa mga Komunistang nasyon dakol an sadit na lokal na simbahan na nagtitiripon sa mga harong. Nagpapadagos sinda ta nasasakitan an mga awtoridad na pakiolayan sinda huli ta mayo sindang sentral na organisasyon o mga lider. Garo interesado siya, alagad dai ko aram kun may totoong nakaapekto ako saiya.

Alagad, sa paglihis kan mga taon dakol na higayon an nagkaigwa ako tangani na masdan an iba-ibang paagi asin prinsipyo sa gibong misyonero. Mayong duda sa isip ko na sa Tataramon nin Dios igwa kita nin igong giya manongod sa satuyang serbisyo para sa Kagurangnan. An rekord kan gibong misyonero kan enot na simbahan sa libro kan Mga Gibo nagtatao satuya nin malinaw na giya manongod sa gibong misyonero. An rekord ni Lucas na ipinasabong kan Espiritu sa Mga Gibo bakong sana sarong historikal na rekord; ini sarong huwaran na dapat tang adalan asin sunodon.

Sa nakaaging mga taon dakol na an sinabi asin isinurat manongod sa pagtanom nin simbahan asin pagdakol kan simbahan. Marahay ini. Alagad, an nagkapira sa mga sinurat na ini nagtatao nin impresyon na an mga nagpapakusog kan pagdakol kan simbahan naghuhuna na bago pa sana ninda nadiskubre an sarong bagong bagay. Alagad nasa Bagong Tipan na iyan poon pa kaidto! Iyo ini an prinsipyo na an pagwalat kan Ebanghelyo asin an kaligtasan kan mga kalag kaipuhan na magresulta sa pagtiripon kan mga ligtas sa sarong lokal na simbahan. Nagluya an bisa kan dakol na modernong pagpahayag kan ebanghelyo huli sa kakulangan nin follow-up. Dai igo na sabihan an mga bagong nagtubod na magduman sa simbahan na gusto ninda; dai pa sinda igong nakakaaram kan katotoohan tangani na makapili nin tama. Kaipuhan sinda na giyahan pasiring sa sarong lokal na simbahan na duman ninda mahahanap an katotoohan kan Tataramon nin Dios, an pakikipag-iribanan sa banwaan nin Dios asin an mga higayon sa serbisyo sa Dios.

Makamondo man, dakol na simbahan ngunyan na an Tataramon nin Dios dai ipinapaliwanag asin dakol na miyembro an mayong higayon na magserbi, apuwera sa pag-atender sa mga pagsamba. Huli kaini, dakol na seryosong Kristiyano an nawawaraan nin interes sa saindang lokal na simbahan. Nagduduman sinda sa mga para-church organization tangani na makahanap nin pakikipag-iribanan sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga Kristiyanong kapareho nin isip asin tangani na maghanap nin paagi na makapagserbi sa Kagurangnan. Mayong duda na dakol sa mga para-church organization na ini an nakakagibo nin marahayon na gibo sa pagministeryo sa espesyal na mga grupo asin para sa espesyal na katuyuhan. Alagad, may kaluyahan sa dakol sainda huli ta dai sinda nakakatabang sa pagtogdok kan mga lokal na simbahan. An nagsurat kan Surat sa mga Hebreo nagsurat, "Dai ta pagbayaan an satuyang pagtiripon, arog kan kinaugalian kan iba; kundi pakusogon ta an boot kan lambang saro: asin lalo pa, mantang nahihiling nindo na harani na an aldaw" (Heb. 10:25). Mayong duda na an nasa isip kan nagsurat iyo an mga pagtiripon kan lokal na simbahan. Tibaad may halaga an pagtiripon kan mga negosyante, mga estudyante, mga nasa propesyon medikal, asin iba pa; alagad dai dapat ini magin kawaraan kan regular na mga pagsamba kan simbahan.

An katokdoan kan Kasuratan iyo na an mga lokal na simbahan dapat indigenous asin autonomous. Mantang namamahala sa sadiri sa irarom kan paggiya kan Kagurangnan, an lambang simbahan libre na makipag-iribanan sa ibang mga simbahan na kapareho nin isip. Tangani na magin indigenous, an lambang lokal na simbahan kaipuhan nin pangenot sa espiritu paagi sa mga elder asin diakono. Sa pagbalik kan saindang enot na biyaheng misyonero, si Pablo asin si Bernabe "nagtalaga sainda nin mga elder sa lambang simbahan, asin nag-ampo na may pag-ayuno, [dangan] itinagubilin ninda sinda sa Kagurangnan, na saiya sinda nagtubod" (Acts 14:23). Sa sarong bagong gibo arog kaiyan, kaipuhan na an mga enot na misyonero an magturo kan mga lalaki na sa saindang paghiling angay na magin elder. Sa huri sa mga Pastoral na Surat, nagsurat si Pablo manongod sa mga kwalipikasyon na kaipuhan kan mga elder. Dai mi malikayan na ipag-isip kun an mga lalaki na itinalaga ni Pablo asin ni Bernabe nasa sainda an gabos na kwalipikasyon na ini, ta an iba sainda siertong hoben pa sa pagtubod.

Kaya sa ano man na bagong gibo ngunyan, kaipuhan na an misyonero an magturo nin nagkapirang lalaki na magin elder. Sa enot na mga aldaw kan asembleya sa San Juan, inimbitar mi an nagkapira sa mga tugang na lalaki na makiparte sa responsibilidad sa pag-ataman kan asembleya. Aram mi nin marhay na dai pa sainda an gabos na kwalipikasyon kan mga elder asin, siempre, may mga pagkadismaya. Alagad, nag-aasa kami na mapauswag an pangenot sa espiritu paagi sa praktikal na pagtokdo asin, sa ibang tataramon, paagi sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pagtrain mantang nasa gibo. Natural, sa kaaraman sa Tataramon asin sa eksperyensya sa espiritu, mas lamang an misyonero sa mga bagong elder na ini. Mahilig sinda na sunodon siya asin bayaan siya an magdesisyon. Alagad, pinrobaran mi na sinda an magpahayag kan saindang isip manongod sa tamang paagi sa iba-ibang kamugtakan na nagluluwas. Importante man na maaraman mi kun paano an saindang paghiling sa kultura nakakaapekto sa saindang pag-isip.

Importante na an mga desisyon sa mga bagay kan simbahan nakabasar sa katokdoan kan Tataramon nin Dios. Nagin hamon man ini ta kaipuhan na maaraman an kaibahan kan itinotokdo kan Kasuratan asin kan tradisyon sana kan "brethren." Bakong angay na sabihon, "Arog kaini an samuyang paggibo sa samuyang nasyon." Kun mayo nin malinaw na giya hale sa Kasuratan, kaipuhan tang hanapon an paggiya kan Espiritu Santo sa liwanag kan kamugtakan ngunyan.

Halimbawa, naggagamit kami nin piano sa gabos na pagsamba sa San Juan apuwera sa Pamanggihan kan Kagurangnan. An mga Pilipinong tugang na lalaki sa San Juan bakong gayo musikero, kaya nasasakitan gayo sindang magpoon kan mga himno kun mayo an misyonero. An kinaugalian iyo na sobrang hababa an tono asin sobrang hinay an pagkanta, asin minsan halos dai na mamidbid an tugtog. "Taano ta dai ta gamiton an piano sa Pamanggihan kan Kagurangnan?" an hapot ninda. Kaipuhan kong akoon na bako ini bagay kan katokdoan kan Kasuratan kundi kan tradisyon kan "brethren." Sa katunayan, nagirumdoman ko kan panahon na iyan na kan aki pa ako sa Lingfield, sarong sadit na pump organ an ginagamit. An paggamit kan piano nagpauswag kan pagkanta asin dai ako nagdududa na an harmonya sa samuyang pag-omaw mas makakapaogma sa Kagurangnan.

Kaya, sa mga taon pakatapos kan World War II, dakol sa pagdakol kan asembleya an nakasalalay sa pangenot sa espiritu na ibinangon kan Dios. Nagpadagos an pangenot na ini sa espiritu maski nagkaigwa nin nagkapirang pagkawara. Sarong makamondong pagkawara iyo an pagkagadan ni Sergio Mercado. Bilang opisyal kan gobyerno sa Bureau of Health para sa pagkontrol kan malaria, dakol an saiyang biyahe. Kun harayo sa harong sa arog kaiyan na biyahe, pinapalipas niya an saiyang mga banggi sa pag-adal kan Kasuratan. Tinawan siya kan Kagurangnan nin marahay na pagkasabot sa Tataramon. Pakatapos kan sarong arog kaiyan na biyahe pasiring sa Isabela asin Nueva Vizcaya sa northern Luzon, kan siya nakasakay sa sarong bus pabalik sa Manila kan aga-aga pa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

na madiklom, an bus na ini inambus kan mga dissidente asin si Sergio saro sa mga nagadan. An ibang mga elder nagbaya tangani na mag-istar sa United States asin Canada. Lambang beses, ipinag-iisip mi kun paano kami mabubuhay na mayo an tabang asin konseho kan arog kaiyan na mga elder. Alagad an Kagurangnan sa Saiyang karahayan nagbangon nin iba.

Sa enot na mga aldaw dai malikayan na an mga misyonero an maggibo kan kadaklan kan pagwalat asin pagtokdo. Maski magkaiba an tataramon, mas kwalipikado an misyonero. Parati nagluluwas an hapot sa samuyang isip—dapat daw na padagos na mangenot an misyonero, o dapat niyang tawan an mga nasyonal na tugang na lalaki kan responsibilidad, maski garo baga mas kulang an saindang kakayahan? Malinaw an simbag kun gusto mi na an gibo magin indigenous. Makakaadal sinda paagi sa saindang mga eksperyensya, maging paagi sa mga sala. Minsan an proseso garo grabe kahinay, alagad sa katapusan abunda an bunga. Ngunyan may mga elder na may talento asin diosnon na may pagmalasakit sa karahayan asin pagdakol kan asembleya sa espiritu. Ngunyan, sa saindang hagad, nakikiiba kami sainda sa saindang mga pagtiripon bilang mga parakonseho asin naoogma kami sa pribilehiyo nin pakikipag-iribanan sainda.

Tibaad makakatabang na sambiton an paagi na pinauswag ninda manongod sa pagpili nin mga bagong elder. Parati kaipuhan na salidahan an mga nagbaya o an mga dai na makakapagserbi bilang elder. Kun an saro sa mga elder magsuherir kan pangaran nin sarong tugang na lalaki bilang puedeng magin elder, an suhestyon na iyan pinag-iisipan kan mga elder. Sa laog nin sarong bulan o tibaad mas haloy pa, mag-aampo sinda para sa giya asin pag-oolayan ninda an mga kwalipikasyon o mga diskwalipikasyon kan tugang na lalaki na isinuherir. Kun an gabos na elder kontento na asin andam nang imbitaron an tugang na lalaki na magin elder, dangan an saiyang pangaran ipinapahayag sa asembleya bilang puedeng magin elder. Kun may siisay man sa asembleya na naghuhuna na may balidong dahilan kontra sa pagigin niyang elder, may sarong bulan sinda tangani na ipahayag an saindang pagkontra sa saro sa mga elder. Kun mayo nin pagkontra na naako sagkod sa katapusan kan bulan, kumpirmaron kan mga elder an desisyon na ini sa saindang masunod na pagtiripon. Kun ipinahayag na an tugang na lalaki na ini midbid na bilang elder, minsan ipinapatong kan mga elder an saindang mga kamot saiya mantang an saro sainda nag-aampo para saiya.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa enot na mga aldaw kan sadit pa an asembleya, kaya kan mga elder na asikasohon an mga kaipuhan sa espiritu asin sa materyal. Alagad, mantang nagdadakol an bilang, naramdaman an kaipuhan nin mga diakono. An mga lalaking ini puedeng magpagaan sa mga elder sa dakol sa mga materyal na gibo sa asembleya. An tataramon na "deacon" (diakono) hale sa Griego para sa "suruguon," kaya sa sarong paghiling an gabos na nagseserbi mga "diakono." Sa 1 Timothy 3, pakatapos ipaliwanag an mga kwalipikasyon kan mga elder (mga obispo o paraataman), itinatao ni apostol Pablo an mga kwalipikasyon kan mga diakono. Ipinapahiling kaini na an iba espesyal na midbid bilang mga suruguon. Sarong halimbawa kaini iyo an pagpili kan mga lalaking iyan tangani na ipartehon an pondo para sa tabang sa Acts 6. Maski dai sinda inaapod na "diakono" duman, an porma kan berbo na naglaladawan kan saindang serbisyo konektado sa tataramon na pinaghalean kan "diakono." Sa San Juan, an mga diakono nagseserbi sa dakol na praktikal na paagi tangani na "an gabos na bagay [gibohon] nin maayos asin may orden" (1 Cor. 14:40).

Mantang madaling nagdakol an populasyon kan Filipinas sa nakaaging mga taon, an resulta iyo an kadakol kan mga hoben. An kadaklan nasa irarom kan 30 anyos. Natural, nahihiling ini sa komposisyon kan lokal na simbahan. An mga senior citizen talagang kadikit sana. An Sunday school na may mga 250 na nag-aatender may mga klase para sa gabos na edad. May iba-ibang gibo para sa mga hoben. An mga nasa high school asin mga tin-edyer inaapod an saindang sadiri na "Young Builders." Apuwera sa pagtiripon lambang hapon kan Aldaw kan Kagurangnan, nagtatabang sinda sa mga extension class kan mga aki sa iba-ibang distrito asin sa pagpartehon nin literatura. An mas gurang na mga hoben, an grupo kan mga nasa kolehiyo asin nagtatrabaho, inaapod an saindang sadiri na "Young Adult Fellowship" asin nagtitiripon man lambang Aldaw kan Kagurangnan. An mga hoben na mag-agom nagtitiripon minsan sa sarong bulan, kadaklan sa sarong harong. An grupo kan mga babayi na Lydian Fellowship nagtitiripon makaduwa sa sarong bulan, asin nagduduman man bilang grupo tangani na bisitahon an mga may helang asin an mga dai na makaluwas sa harong. An mga hoben nagtitiripon man tangani na mag-andam nin mga kanta para sa koro, asin apuwera sa regular na koro may koro man nin mga aki.

Kan mga taon 1959, si Ken Engle asin si Ken Brooks, sa tabang kan nagkapirang sundalong Amerikano, nagpoon nin sarong Boy's Brigade. Totoong bendisyon ini sa buhay kan dakol mantang an mga aki nagdakula sa pagkagurang sa espiritu asin sa lawas. An nagkapira sa mga elder asin diakono

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

natabangan kaidto sa Brigade. Nagpapadagos pa an gibong ini sa paggiya kan mga hoben na lalaking Pilipino. Sa mga enot na nagdaog kan award na "Herald of Christ" sa luwas kan kontinental na U.S., duwa an hale sa San Juan. Nagkaigwa man nin kaparehong gibo sa mga aking babayi paagi sa "Pioneer Girls."

> *Isinurat ni Ken Engle sa sadiri niyang kopya kan libro (9 Nobyembre 1985) na an Brigade nagpoon "kan amay na mga taon 1950 (bakong 1959)." An istorya kaiyan, asin an istorya ni Rudy, isinaysay sa Parapahayag ni Cristo: An Istorya ni Rudy Ponce de Leon asin sa "Step by Step" sa Ikapitong Tomo.*

Apuwera sa Sunday school, may mga klase para sa mga aki na ginigibo sa mga harong sa iba-ibang kabtang kan San Juan. Lambang tig-init, may duwang semanang Vacation Bible School na ginigibo tangani na abuton an mga aki na dai nag-aatender sa Sunday school. Saro sa dakulang higayon sa serbisyo ngunyan iyo an mga Bible study sa harong. Parati mas madali na tiriponon an mga tawo nin dai pormal sa sarong harong kisa padumanon sinda sa kapilya. Kun may halatang interes sa sarong distrito, an pagpahiling nin pelikula sa luwas nagtatao nin mas malakop na patotoo asin mga bagong kontak.

Dakol na pag-isip asin pag-ampo an itinao sa plano nin sarong hive-off (pagtogdok nin bagong asembleya hale sa dati) alagad dai pa ini nangyayari. Huli ini sa iba-ibang dahilan: dakol sa mga nagtutubod an nag-iistar na harani asin nagdakula sa kamugtakan kan presenteng kapilya, asin an mga nag-iistar na mas harayo nagkawarak-warak sa iba-ibang direksyon. Kaya maski may mga Bible study sa harong sa mga distritong iyan, dai pa nagkaigwa nin posibilidad para sa sarong lokal na simbahan.

May mga tawo na naghahapot kun taano ta mayo nin asembleya sa siyudad nin Manila. An siyudad nin Manila iba alagad kabtang kan Metro Manila na may limang siyudad asin trese na munisipyo, na saro an San Juan. An duwang sadit na asembleya sa Manila bago an gera nagkawarak-warak kan World War II. Dai nagtagumpay an mga pagprobar na buhayon giraray an saro sainda. Saro pang problema sa pagtogdok nin gibo sa Manila iyo an grabeng kamahal kan daga asin arkila. Para sa sarong sadit asin naghihingoang asembleya, dai ini kaya kun mayo an dakol na tabang hale sa luwas. Kun puede, gusto mi na mahiling an mga bagong simbahan na nakatindog sa sadiri nindang mga programa sa pagtogdok nin building.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Natural sana na an San Juan magin garo sarong magurang na asembleya na hinihiling kan iba bilang huwaran. An mga elder sa San Juan parating dinudulok para sa tabang asin konseho sa mga problema na nagluluwas sa ibang mga asembleya, asin parati sindang iniimbitar na magministeryo sa ibang mga lugar na ini. Kaya pinrobaran ninda na magin tabang alagad dai olangan an autonomiya kan lambang simbahan. Nakatabang an paggibo nin mga kumperensya para sa mga elder asin mga lalaki para sa pakikipag-iribanan asin pagtokdo. Para sa iba, garo marahay na magkaigwa nin sarong sentral na asosasyon tangani na mapanatili an pagkapareho asin sarong komun na katuyuhan. Maski pinapakusog mi an pakikipag-iribanan kan mga lokal na simbahan, kinokontra man mi an ano man na pagprobar na magtogdok nin awtoridad na puedeng makialam sa autonomiya kan mga lokal na simbahan na iyan. Bakong madali na pirming panatilihon an balanse na iyan. Mantang an iba gusto na magtogdok nin sarong klase nin asosasyon, an iba mahilig sa kabaliktaran na sukol—an pagbukod. Sa gabos na kamugtakan na ini, kaipuhan tang sumunod sa katokdoan kan Bagong Tipan asin sa paggiya kan Espiritu Santo.

Pirang taon na an nakaagi, pinagninilay-nilay ko an Colossians 3:16, lalo na an mga tataramon na "nagtotokdo asin nagsasabi sa lambang saro paagi sa mga salmo asin himno asin mga kanta sa espiritu." Parati naramdaman mi an kaipuhan na masabotan kun ano an kahulugan kan pagsamba, lalo na sa Pamanggihan kan Kagurangnan. Nagpoon kong marealisar an halaga kan mga himno sa pagtokdo, lalo na sa bagay nin pagsamba. An mga himnaryo sa Tagalog na ginagamit mi, na ipinublikar kan nagkapirang interdenominasyonal na grupo, kulang sa mga himno nin pagsamba. Saro sa pinakabantog na tanda kan kilusan kan "brethren" iyo an kayamanan kaini sa mga himno nin pagsamba. Sarong praktikal na paagi sa pagtokdo manongod sa pagsamba iyo an pagkaigwa nin mga himno nin pagsamba. Si Brother Geronimo Mercado nagpalis nin nagkapira asin nagsurat man nin nagkapirang himno. Sa tabang kan iba, tinipon mi an sadit na bilang kan arog kaiyan na mga himno na na-mimeograph, mayong nota, sa sarong sadit na booklet. Nirebisa asin pinadakula ini nin nagkapirang beses. Ngunyan, kaiba an mga himno na mas pangkagabsan, may sarong himnaryo na may 200 na himno. Ginagamit ini sa dakol na asembleya.

Kan enot kaming mag-abot sa Filipinas, tinawan kami nin mga himnaryo asin inaasahan na makikanta kami. Huli ta an Tagalog sarong

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

phonetic na tataramon na apat sana an vowel na saro an tunog kan lambang saro, medyo madali na iayon an samuyang tingog sa iba, maski dai mi nasasabotan an samuyang kinakanta! Alagad, nagpoon ini nin sarong maraot na ugali—an pagkanta na dai lubos nasasabotan an kinakanta. Sa huri, nadiskubre mi na minsan nagkakanta kami nin mga bagay na dai mi inuuyunan sa teolohiya. An pinakahalata kaini iyo sa pagpalis kan "I know not how God's saving grace." An sarong berso talagang an kahulugan, "Dai ko aram kun ligtas ako."

Kan an sarong grupo nin Baptist na may imprentahan mapublikar na kutana nin sarong bagong himnaryo sa Tagalog, hinapot ako kaiba an nagkapira pa kun puede akong magtao nin panahon sa pagrebisa kan nagkapirang himno. Dakol an bitag para sa mga dai mapag-ingat sa pagpalis nin mga himno. Sa sarong himno ginamit an tataramon na "bagong" (bago). Makamondo man, an ikaduwang silaba natapat sa sarong nota na pinahaba kaya sa pagkanta an luminuwas "bagoong," na an tataramon para sa sarong klase nin ginamos na anchovy!

Ngunyan sa San Juan may mga 150 sa pakikipag-iribanan kan asembleya, na may walong elder asin anom na diakono. An mga pagsamba sa Aldaw kan Kagurangnan nagpopoon sa Pamanggihan kan Kagurangnan alas otso, sinusundan kan Sunday school alas nuebe asin kan pagsamba nin pagwalat alas 10:15. Sa pagsamba na ini mayo nin bakanteng ingkodan—puno maging an enot na hilera! An mga huri kaipuhan pang magtindog sa likod! Iyo ini an dahilan kun taano ta nahahadit an mga tugang na lalaki manongod sa hiving off ta dai na puedeng palakbangon pa an presenteng building. Sa hapon, an mga hoben asin an mga babayi may saindang mga pagtiripon. Mayo nin regular na pagsamba sa banggi alagad paminsan-minsan may mga espesyal na gibo arog kan espesyal na pagpahayag kan ebanghelyo, pagpahiling nin pelikula, o presentasyon nin musika.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 21

Pagdakol kan Simbahan

"Kaya an mga simbahan pinakusog sa pagtubod, asin nagdadakol an bilang aroaldaw." (Acts 16:5)

Kadakol na paghihingoa nin misyonero an nakatago sa irarom kan halipot na pahayag na ini. Kadakol na pagwalat asin pagtokdo ni Pablo, Silas, asin Timoteo an siertong kaiba sa makangalas na pagdakol na ini kan simbahan. Makangalas talaga—ta bihira na an mga simbahan nagdakol aroaldaw. Mayong duda na an kadaklan kan pagdakol sa bersikulong ini iyo an mga nagtutubod na idinugang sa mga simbahan. Minsan pa, an arog kaiyan na pagdakol makakapadakol man sa bilang kan mga simbahan. Sa kadakulaan man o sa bilang kan mga simbahan, an pagdakol kan simbahan nakasalalay sa saindang pagigin "pinakusog sa pagtubod." Sa lawas o sa espiritu, kun mayo nin kusog, mayo nin pagdakol. Mayong duda na an kawaraan o kahinay kan pagdakol kan simbahan huli sa kaluyahan sa pagtubod.

Sa Filipinas, hinay an pagdakol kan simbahan sa mga taon bago an World War II. Saro, an kadaklan kan populasyon mayong pakiaram o kontra sa sarong "relihiyon" na bago asin iba. Taano ta babayaan ninda an Romano Katolikong Simbahan na duman sinda nagdakula? An mga Protestante kadaklan mga dukha an nadadara asin an kadaklan kan saindang mga kapilya bakong nakakangalas. Sa samuyang kaso, kulang an mga trabahador. Huli sa saiyang negosyo nin pag-imprenta, si Brother Wightman halos limitado sa asembleya sa Walled City, na sa huri nagbalyo sa Legarda Street sa Sampaloc. Para samuya, an bagong gibo sa San Juan nagkaipuhan nin dakol sa samuyang panahon. Sa mga taon na iyan mayo nin full-time na nasyonal na trabahador, mga part-time sana na katabang sa gibo kaiba kami. Sa sarong nakaaging kapitulo, nasambit ko an mga paghihingoa ni Brother Geronimo Mercado sa distrito nin Paco sa Manila asin sa Tanay man asin sa mga palibot na banwaan sa probinsya nin Rizal. Kan panahon kan pagsakop kan mga Hapon, binayaan niya an saiyang trabaho sa Bureau of Health asin itinao an saiyang kusog kadaklan sa Tanay. Sa gibong ini nakiiba saiya si Brother Candido Aguilar, sa Santol Sanitarium. An duwang lalaki nin Dios na ini nagkaigwa nin bisyon na magtogdok nin mga asembleya sa dakol na banwaan sa Rizal. Si Brother Geronimo nag-uli na sa Kagurangnan kan mga taon kan gera, alagad

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

an mga miyembro kan saiyang pamilya kaibahan mi pa man sa San Juan.

Si Brother Aguilar nagdusa sa kamot kan Kempetai, o an Japanese Military Police, huli kan saiyang mga kontak sa mga gerilya. Maski maluya an saiyang lawas, maisog siyang nagpadagos sa pagserbi sa Kagurangnan asin nagtogdok nin gibo sa Binangonan. Dai nahaloy pakabalik mi kan 1949 nagdrayb kami pasiring duman. Madaling nahanap an kapilya ta nasa dakulang kalye ini sa gilid kan sarong bomba nin tubig na duman nagkukua kan kadaklan kan saindang tubig an mga taga-banwaan. Hale duman itinokdo samuya an harong na iniistaran ni Brother Aguilar asin inabiabi niya kami nin bukas na mga kamot. Lalaki siya na may dakulang kakayahan asin dedikado sa Kagurangnan asin sa Saiyang Tataramon. Nag-iistar siya kaiba an nagkapira sa mga nagtutubod ta an sadiri niyang pamilya sa Manila mayong interes o simpatiya sa saiyang paninindogan para ki Cristo. Nakakapagministeryo siya kan Tataramon nin may pakinabang, maski bihira siyang mag-andam nin espesyal na mensahe. May kakayahan siya na kontrahon an mga sala kan mga kulto sa mga diskusyon. Nadidismaya sinda sa saiyang kakayahan na ipahiling an saindang mga sala hale sa Kasuratan. Sarong beses, an nagkapira hale sa “Iglesia Ni Cristo,” sarong kulto na pinagpoon ni Felix Manalo, ibinareta na nagsabi, “Dai kita makakagibo nin anuman digdi kun dai ta mahale an gurang na iyan.” Nadangog iyan ni Brother Aguilar asin ipinahayag niya an pagbanta tangani na maaraman kan mga tawo kun siisay an dapat basolon kun siya gadanon. Alagad, nagpadagos siya sa pagserbi sa Kagurangnan sagkod kan siya inapod pauli kan 1954. An saiyang tugang na lalaki, si Severiano, maimbod na nagpapadagos sa pakikipag-iribanan sa San Juan.

An lugar sa gilid kan bubon maribok na marhay kaya nagbalyo sinda sa sarong kalye sa gilid, kun sain may kapilya na itinogdok sa daga na inaarkilahan. Pagkatapos kan gera, nakakua sinda nin mga kahoy na pinagkahunan na binayaan kan mga Hapon tanganing gibohon na bangko. Bantog an mga bangkong idto sa kadaing komportable—ginhawa na an pagtindog tanganing magwalat! An sunod na pagbalyo sa sarong daga na binakal kan asembleya, asin padagos an pag-uswag. Kan 1980, huli sa nagkapira na problema sa ugali kan mga tawo, may nagkapira na nagsuhay asin nagpoon nin ibang asembleya sa ibang kabtang kan banwa. An mga lider na nawalat mga mas hoben na lalaki, asin ibinalyo ninda an kapilya sa mas angay na lugar. Kaya may pag-uswag sa duwang lugar. Kan 1983, may bagong asembleya na naitogdok sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Bilibiran, sarong baryo harani sa Binangonan.

May mga sadit na asembleya na naitogdok sa Tanay asin Pililla, nagkapirang milya pasirangan kan Binangonan, paagi sa ministeryo ni Tugang na Geronimo Mercado. An saiyang pag-uli sa Kagurangnan kan panahon kan gera sarong dakulang kolog sa trabahong ini. Paminsan-minsan may mga panahon na nagkapirang paratubod an nagtitiripon sa Pililla, alagad dikit sana an pag-uswag duman. Sa Tanay, an pamilya Mercado nagdonar nin sarong daga asin nagtogdok nin kapilya. An kadaklan kan mga nagtitiripon duman mga gurang na lalaki. Minsan ngani may aram sinda sa Tataramon, garo baga dikit sana an epekto kaini sa sadiri nindang buhay. Garo kontento na sana sinda sa kamugtakan minsan an sadiri nindang mga pamilya dai nadadara ki Cristo. Binabasol ninda an kadaing simbag sa kasasaditan kan pagpatotoo sa banwang idto. Garo may kabtang nin katotoohan an rason na ini huli ta an ibang mga grupo dikit man sana an nagin bunga duman. Mayo nin mga hoben asin mayo nin Sunday school. Nakakaluya nin boot an pagtabang sa mga lalaking idto. Sarong beses, si Jim LeValley nagpondo sa tahaw kan saiyang mensahe, nag-aasa na makakapukaw iyan sa sarong mag-agom na nakaturog!

Kaipuhan na may gibohon na dakulang pagbabago. Si Dennis asin Elaine Carter (hale sa New Zealand) andam na magtabang duman, asin nagkaigwa nin bagong pagpoon. Huli ta malinaw na mayo nin paglaom na makikipagtabangan an nagkapirang gurang na lalaki, ipinaaram kan pamilya Mercado na babawion ninda an daga kun an kapilya dai gagamiton sa mas marhay na paagi. An mga lalaki naghanap nin ibang lugar na tiriponan, asin poon kaidto nabuhay giraray an trabaho sa kapilya, kadaklan sa mga hoben.

Sa paglakaw kan mga taon, may mga pagprobar na buhayon giraray an trabaho sa Pililla. Nagkaigwa nin mga pagtiripon sa mga harong asin sa luwas. Sa nagkapirang panahon, nagkapirang paratubod an nagtiripon sa sarong harong bilang sadit na asembleya. Huli ta mayo nin mga lalaki na may kaaraman asin kakayahan na manguna asin may potensyal na magin elder, an mga pagprobar nagpaluya asin nagpondo. Sa sarong panahon, garo may posibilidad na magpoon nin trabaho sa Jalajain, sarong baryo lampas sa Pililla. May mga pagtiripon para sa mga aki asin mga Bible study sa harong na ginibo sa sarong panahon, alagad dai ini napadagos. Kabtang kan rason iyo an kakulangan nin mga trabahador.

Kan enot na mga taon kan 1960, sarong elder hale sa San Juan kaiba an saiyang pamilya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nagbalyo sa Taytay, sarong banwa sa tahaw kan San Juan asin Binangonan. Nagpoon siya nin mga pagtiripon sa saiyang harong asin nin sadit na Sunday school. Si Jim LeValley asin an iba nagtabang na libuton an banwang ini tanganing magpanao nin mga literatura kan ebanghelyo. May mga simbahan sa Bagong Tipan na nagpoon sa mga harong. Dai kita nakakabasa sa libro kan Mga Gibo na may mga kapilya na itinogdok kan enot na kasaysayan kan simbahan. Alagad, minsan ngani an harong marhay na lugar na pagpoonan nin Bible study, bako pirmi na iyo an pinakamarhay para sa pagpakusog kan sarong asembleya. Kaya sa Taytay nag-arkila sinda nin apartment na duwang palapag na ginamit para sa Sunday school sa ibaba asin para sa mga pagtiripon sa itaas na palapag. Kan huri, an asembleya nakabakal nin sarong lote asin nakapagtogdok nin kapilya kun sain nagpadagos an trabaho.

Kan an enot na grupo kan Literature Crusade digdi kan mga 1965, nakaabot sinda sa sarong pamilya na nag-iirok sa iskwater na lugar sa Tondo, Manila. May nagkapira na naligtas, asin may mga pagtiripon na ginibo sa saindang harong. Kan huri, nagbalyo sinda sa Cainta, sarong banwa na kataid kan Taytay. Nakipag-iba sinda sa mga paratubod sa Taytay sa sarong panahon, alagad kan huri gusto ninda na magkaigwa nin mga pagtiripon sa saindang sadiring harong. Si Tugang na David Harvey nagtabang sa trabahong ini, asin an grupo duman nakabakal nin lote asin nakapagtogdok nin kapilya. An espirituwal na pag-uswag kan trabaho duman nagdusa huli sa kakulangan nin mga lalaki na may espirituwal na kakayahan na manguna asin magpakakan sa mga karnero. Minsan siring, may mga naligtas asin dakul-dakul an nagtitiripon duman.

Sa kabilang lado kan Taytay hale sa Cainta, may banwa na an pangaran Angono. Nagkaigwa man nin mga Bible study sa harong asin mga pagtiripon sa luwas sa banwang ini, asin nagkapira an nagpahayag nin pagtubod ki Cristo. Alagad, mayo nin trabaho na napadagos. Sa itaas kan mga bukid lampas sa mga banwang ini, yaon an Antipolo. Ini sarong komunidad na marigon na Romano Katoliko, kadaklan huli ta sa simbahan duman may bantog na imahen kan Birhen Maria. Sabi ninda dinara ini hale sa Espanya paagi sa Mexico kan panahon kan galleon trade asin “milagrosong naingatan.” Kaya dakulang paggalang an itinatao sa imahen na ini, asin sa bulan nin Mayo rinibo-ribong peregrino an nagdadagsa sa Antipolo. May nagkapirang pagprobar na magpoon nin trabaho duman alagad mayo pa nin nagin bunga.

Dai nahaloy pagbalik mi sa Filipinas kan 1949, si Mrs. Tiongco,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

an ina ni Mrs. Dayton, nagbisita sa San Juan. Inimbitar niya kami na magduman sa Floridablanca, an saiyang lugar sa Pampanga, tanganing iwalat an ebanghelyo duman. Kan panahon na idto dai ini posible ta dakul an kaipuhan na gibohon sa San Juan. Si Mrs. Dayton nag-aampo na an saiyang agom makakua nin ibang trabaho tanganing an pamilya magkaigwa nin mas dakul na panahon na magkaibahan. An saiyang trabaho kaidto yaon sa Canlubang asin an saindang harong yaon sa San Juan. Kaya nakakauli sana siya sa nagkapirang Sabado asin Domingo. Kan huri, kan Enero 1952, inalok siya nin posisyon sa Del Carmen Sugar Estate harani sa Floridablanca. Kaiba sa posisyon na ini an maiirokan, kaya duman sinda nagbalyo. Nakapamundo ki Mrs. Dayton na mahale sa pakikipag-iba sa San Juan, alagad ini an nagin pinto para sa sarong trabaho sa lugar na idto. Si Mrs. Dayton maigot na maglingkod sa Kagurangnan asin magpatotoo sa saiyang dakul na mga kamag-anak sa Floridablanca. Nagpoon siya nin mga klase sa harong kan saiyang ina, si Mrs. Tiongco, asin kan sarong kamag-anak, si Mrs. Isip. Si Mr. Dayton nagpagibo sa karpintero nin mga bangko para sa mga klaseng ini para sa mga aki na pirmeng ginigibo sa luwas. An mga klase nagdakula asin pirmi man na inaatenderan kan mga gurang na babayi asin kun minsan nin nagkapirang lalaki.

Kan Abril 1954, nakagibo sinda nin VBS sa Floridablanca asin sa Del Carmen sa tabang kan nagkapira hale sa Manila. Dangan kan Agosto, inimbitar ni Mrs. Dayton si Ken Brooks na magduman para sa nagkapirang pagtiripon na ginibo sa mga harong kan Sabado asin Domingo. Sinundan ini nin mga bisita kada bulan kan Setyembre asin Oktubre. Kan Nobyembre, pagkatapos nin dakul na pag-ampo, namatean na kaipuhan an mas maigot na paghihingoa. Si Jack LaBuff, na kaipuhan na bayaan muna an trabaho sa Laos, nakiiba sa paghihingoang ini. Nagkaigwa nin mga pagtiripon kada Sabado asin Domingo, bako sana sa Floridablanca kundi pati sa mga baryo sa palibot.

Sa San Jose, si Ruben Nanquil asin an saiyang agom naligtas, asin nagpoon an mga pagtiripon sa saindang harong. Kan huri, may sadit na kapilya na itinogdok sa gilid kan saindang harong tanganing mas maray na makaserbi sa mga nag-aatender. Alagad, an San Jose kabtang kan sarong dakulang sugar estate, asin kan huri ginipit sinda kan mga tag-iya kan estate. Kaya kan mga huring taon kaipuhan na gabaon an kapilya asin an nagkapirang paratubod nakiiba na sa mga yaon sa Floridablanca. Nagkapirang milya lampas sa San Jose, may salog sa puon kan sarong hanay nin mga bukid. May nagkapira na binautismohan sa salog na ini asin may mga pagtiripon na ginibo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa mga baryo arog kan Pandergirig asin Pabanlag. An pag-abot sa mga tawo sa huring lugar nagpadagos paminsan-minsan sa laog nin nagkapirang taon.

Pagbalik mi hale sa furlough kan 1954, nagtabang man kami sa trabahong ini. Duwang magtugang, si Eugenio asin Daniel Tique, nagtao man nin mahalagang tabang huli ta mga Kapampangan sinda na nakakapagwalat sa tataramon kan mga tawo. An kadaklan kan mga tawo nakakasabot kan Tagalog na ginagamit mi, alagad may nagkapirang gurang na dai nakakasabot. Minsan may mga pagkakaagid an duwang tataramon, iba talaga sinda. Sarong kaibahan kan Kapampangan iyo na mayo itong tunog na "h" mantang an Tagalog igwa. Nakakangirit na madangog an sarong Kapampangan na nagwawalat sa Tagalog, na ginigikanan an "h" kun sain iyan kaipuhan asin ibinubugtak kun sain dai kaipuhan, arog kan sarong English cockney.

An pag-abot sa mga tawo hale sa Floridablanca sa ibang direksyon kaiba an mga pagtiripon sa ibang mga baryo. An saro sarong lugar na an pangaran Valdez, kun sain nagkapirang taon an nakaagi may sarong dakulang harong na ginamit para sa nagkapirang kampo kan mga hoben. Sa sarong panahon, may interes sa Mayquiapo asin Seran, na may saro o duwang pamilya sa kada lugar na nagpahiling nin interes. Alagad, sa tahaw kaini yaon an baryo kan Dau kun sain may marhay na interes asin may nagkapirang nagbago an buhay. Kun marhay an panahon, an mga pagtiripon ginigibo sa lindong kan dadakulang puno nin mangga, asin an mga klase kan mga aki harani sana. May nagkapirang dalagang hale sa San Juan na nag-iiba tanganing magtabang sa pagtokdo kan mga klaseng ini. Bakong bago na magkaigwa nin anom o pitong pagtiripon sa iba-ibang lugar poon Sabado nin hapon sagkod Domingo nin hapon.

An nagkapirang paratubod sa Dau nagdesisyon na magtogdok nin sadit na kapilya na an mga dingding kawayan asin an atop kogon. Kan semanang nasunod pagkatapos itogdok, may naglaad kaini kan banggi. Siempre, sa nagkapirang minuto sana nawara na ini, alagad bako an mga kaiwal kan ebanghelyo an may huring tataramon. An mga paratubod nagdesisyon na magtogdok giraray gamit an mga materyales na dai madaling masunog—mga dingding na hollow block asin atop na yero. An trabaho duman nagpapadagos pa asin an grupo nag-aabot sa mga lugar na harani.

Sa itaas kan mga bukid lampas sa Floridablanca, may nagkapirang sadit na baryo nin mga Negrito, na inaapod na "Baluga" kan mga Tagalog. Kun para sa iba, sinda an mga enot na tawo sa daga, asin halipot an saindang tangkad, garo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga pygmy, na may halipot asin kulot na buhok. Si Ken Brooks asin an iba nagbiyahe nin nagkapirang beses sa mga bukid tanganing abuton an mga tawong ini, asin kun minsan duman pa sinda nagpaturog sa saindang sadit na mga payag. An mga Kapampangan na dai pa ligtas dai nauyon sa siring na mga paghihingoa ta tibaad makaulang ini sa saindang paagi nin pag-api asin paggamit sa mga dukhang tawong ini. Kun ano pa man, dai posible na sundan an trabahong ini huli sa kakulangan nin tawo. Kaipuhan nin sarong tawo na makakatao kan gabos niyang panahon asin makakanood kan saindang tataramon.

Kan 1958, si Mr. asin Mrs. Milton Haack nakiiba sa samo sa trabaho kan Kagurangnan digdi sa Filipinas. Si Milton digdi na kan Ikaduwang Gerang Pankinaban bilang sundalo alagad dai pa siya paratubod kaidto. An mga Haack nagduman sa trabaho sa Pampanga asin sa laog nin nagkapirang taon nag-irok sa San Fernando, an kapitolyo kan probinsyang idto. Mantang yaon sinda sa saindang enot na furlough, may imbitasyon na magtabang sa pagkaigwa nin mga serbisyo sa Basa Air Force Base (kan Philippine Air Force) na nagkapirang milya sana hale sa Floridablanca. Nagpoon an mga serbisyo kada Domingo nin aga duman sa tabang ni Howard Eppler na kaidto digdi kaiba an Back to the Bible Broadcast. Ini an trabaho na pinangenotan ni Tugang na Haack pagbalik niya hale sa furlough. Padagos pa an mga pagtiripon duman.

An grupo sa Floridablanca nagtogdok nin sadit na kapilya sa gilid kan harong kan saro sa mga paratubod duman. Kan huri, nakabakal sinda nin lote sa sarong subdivision asin poon kaidto nakapagtogdok nin mas dakulang kapilya. Si Tugang na Stimson Alviar nag-iirok sa lugar na idto asin ginamit siya kan Kagurangnan sa pagkalat kan ebanghelyo.

An mag-agom na Haack nakapagbukas man nin trabaho sa nagkapira pang lugar sa Pampanga na mas harani sa San Fernando. Kaya igwa nin mga walong sadit na asembleya sa laog asin palibot kan mga banwa kan Guagua, Sexmoan, asin Bacolor.

Sa kabilang lado kan probinsya nin Pampanga, sa parteng sirangan, dakulang trabaho an ginibo kan Kagurangnan. Kan mga 1958, may mga makaparadangog na surat na nag-abot sa opisina kan Bible School of the Air (dugang pa manongod sa trabahong ini sa sarong kapitulo sa huri). Hale an mga ini sa sarong dalaga na nag-iirok sa Bahay-pare (an boot sabihon "Harong kan Padi"), sa sarong mababa asin malabon na lugar na aram bilang Candaba Swamps. Minsan sa Pampanga, harani ini sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

linderos kan Bulacan asin naaabot paagi sa Baliwag, sarong banwa nin negosyo sa Bulacan.

Sarong Sabado nin hapon kan 1959, nagbiyahe kami paduman para magbisita asin nakamidbid mi si Miss Teresita Castro. Pagdangadang mi sa baryo, nahiling mi an simbahan nin Romano Katoliko. Sinabi samo ni Tessie na pinadakula siya bilang Romano Katoliko asin debota siya marhay sa relihiyon na idto. Pagkatapos niya sa high school, nagkaigwa siya nin grabeng impeksyon sa saro niyang bukong-bukong, asin mantang nag-oolay kami, an saro niyang bitis naka-cast asin naggagamit siya nin muleta. Mapait an saiyang boot kan nangyari ini huli ta an sabi kan doktor na pilay na siya habang buhay. Kaya ano pa an paglaom para sa kolehiyo, para sa pag-agom? Taano ta nangyari ini saiya na siya mismo debota marhay sa saiyang relihiyon?

Sarong misyonero na nakasakay sa bus paduman sa Batangas nagpatotoo sa saiyang katabi, sarong hoben na Filipino. Tinawan niya ini nin nagkapirang literatura asin inenrol sa sarong Emmaus correspondence course hale sa Bible School of the Air. An hoben na lalaki pinsan palan ni Tessie. Nagdesisyon si Tessie na magduman sa Batangas tanganing maghagad nin tabang sa sarong faith healer asin magbisita sa saiyang mga kamag-anak duman. Mantang binibisita niya an saiyang pinsan, nahiling niya an enot na duwang leksyon kan “What the Bible Teaches.” Basta sana sinabi kan saiyang pinsan, “Kun gusto mo iyan, kuanon mo! Dai ako interesado.” An kursong idto an ginamit kan Dios sa pagbago kan saiyang buhay asin sa bilog na bagong paghiling niya sa buhay.

Mantang naghihiling ako sa luwas kan bintana habang nag-oolay kami kaiba siya, narealisar ko na harayo palan an lugar na ini. Aram ko man na lugar ini kun sain aktibo marhay an mga rebeldeng Huk. Nagbalik ako ki Tessie asin naghapot, “Nahiling ko an simbahan pagdangadang mi. Sabihon mo tabi, igwa daw nin nagduduman digdi asin nagwawalat kan mga katotoohan na naadalan mo paagi sa kursong ini?” Simbag niya, ”Mayo! Mayo pa nin nagwalat digdi kan mga katotoohan na ini.” Sinabi niya na an mga kulto na Jehovah’s Witnesses asin Iglesia ni Cristo nakaduman na digdi. Sinabi ko saiya na gusto mi na iwalat an ebanghelyo duman. Alagad, madali sana sa samo na magwalat duman asin mag-uli giraray; pero kun may pagkontra o pagpersegir, siya an maatubang kaiyan. Kaya hinagad mi saiya na ipag-ampo ini asin ipaaram samo kun mamatean niya na tama na an panahon. Mapakimabuot an saiyang pamilya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

asin an mga nakamidbid mi maabiabihon, arog kan ugali kan mga Filipino; alagad dai mi naisip na talagang interesado sinda.

Nag-adal si Tessie nin halipot na kurso sa Child Evangelism Fellowship sa Manila tanganing makatokdo siya sa mga aki sa saindang harong. Dangan nag-adal siya sa Far Eastern Bible School and Seminary, minsan may kapansanan siya. Sa karahayan kan Kagurangnan, naomayan siya mantang yaon siya sa Bible School. Pagkatapos kan enot na taon, kan 1963, sinabi niya samo na an saiyang ina asin tugang na babayi nagtubod na ki Cristo asin an saiyang ama andam na. (Kan huri naaraman mi na nagtugot siya na magkaigwa nin pagtiripon huli ta naisip niya na mapapatunayan niya na kami sala.) Magduman daw kami asin magkaigwa nin serbisyo sa saindang harong? Huli ta dai ligtas an pagbiyahe sa mga dalan na idto kun banggi huli sa mga rebelde, inareglo mi na magpaturog sa pamilya Castro.

Dai malilingawan an enot na pagtiripon na idto! Pag-abot mi mga alas tres nin hapon, tinawan kami nin malipot na pineapple juice. Mantang nagpapahingalo kami asin namomnamon an samuyang inumon, nagluwas si Tessie tanganing imbitaron an mga tawo na mag-abot. Naipaaram na niya kaidto pa sa mga tawo na mapadigdi kami. Dai nahaloy nagtiripon an 25 sagkod 30 katawo. Sa sarong tahimik na pag-ampo, nagpoon ako paagi sa pagpakilala kan samuyang sadiri asin dangan isinaysay ko kun taano ta yaon kami sa Filipinas. Natural na ini an nagdara sa pagpaliwanag kan marahay na bareta nin kaligtasan. Sa laog nin sarong oras, an gabos nagdangog nin maray sa lumang mensahe na ini na bilog na bago para sainda. Dangan hinapot ko kun gusto nindang maghapot, asin nagpoon sinda na magbukas kan saindang boot. Mantang nagdidiklom na, sinindihan an mga lampara alagad nag-oolay pa man sinda. Mga alas siyete na kaidto ta an pagtiripon naghaloy nin labi sa tolong oras. Gutom na ako asin nag-iisip kun noarin isisirbi an pamanggihan! Alagad, anong kaogmahan na ipresentar an ebanghelyo sa enot na beses.

May sarong tataramon na dai ko tolos malilingawan. Sarong lalaki an nagsabi, “Aram mo daw kun taano ta interesado kami na madangog an saimong sasabihon?” Simbag ko, “Dai, dai ko aram, pero gusto ko talagang maaraman.” “Kaya, “ sabi niya, “nahiling mi an pagbabago sa buhay ni Tessie asin gusto mi na maaraman kun ano iyan.”

Dai nahaloy pagkatapos kaiyan, nagkahilang ako nin grabe asin kaipuhan na magbalik sa U.S. tanganing magpakarhay. Alagad, si Leonard, Kenneth, asin an iba nagpadagos kan

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

trabaho sa Bahay-pare; asin dai nahaloy si Felipe Castro, an ama ni Tessie, nagpahiling nin malinaw na ebidensya na paratubod na man siya. Kan Hunyo 1965 kan an nagkapirang paratubod duman enot na nagirumdom sa Kagurangnan sa pagpipisi kan tinapay. Pagkalihis nin nagkapirang taon, si Tugang na Castro nagdonar nin sarong daga sa gilid kan saiyang harong asin may kapilya na itinogdok. Kan enot na mga aldaw, mayo pa iyan nin kisame, asin bakong bago na makahiling nin ambo na nagdadalagan sa mga kahoy kan atop mantang nagwawalat kami. Dai nahaloy, may naabot kaming mga tawo sa sarong kataid na baryo, an Dulong-ilog (Puro kan Salog), asin nagpoon an mga serbisyo duman. An dalan pulgadang kahararom an alpog o an lutak, depende sa panahon kan taon. An mga serbisyo ginigibo sa sarong harong sa laog nin nagkapirang panahon asin dangan nakaresibi sinda nin tabang tanganing magtogdok nin kapilya duman. Sa kabaliktad na direksyon hale sa Bahay-pare, may lugar na an pangaran Pansumalok kun sain may saro pang grupo na nagsuhay tanganing magpoon nin bago. Sa dalan hale sa Baliwag paduman sa Bahay-pare, pirmi ming sinasakay an sarong lalaki sa lugar na an pangaran Tangos asin dinadara siya sa mga pagtiripon sa Bahay-pare. Ngunyan may sadit na kapilya asin grupo nin mga paratubod man duman. An saro pang pag-abot medyo mas harayo, sa lugar na an pangaran San Roque kun sain may saro pang asembleya na naitogdok. Minsan siring na may mga grupong nagsuhay, an trabaho padagos na nag-uuswag sa Bahay-pare.

An enot na bautismo kan mga paratubod hale duman ginibo sa sarong salog harani sa banwa kan Baliwag. Malinaw an tubig kan salog na nagdadalagan sa ibabaw kan graba alagad dai man hararom. Saro sa mga tugang hale sa San Juan an nagbautismo, an enot na beses na ginibo niya ini. An saro pang tugang na kaiba mi nahadok na an mga tawo dai “nalulubong” sa bautismo. Kaya nag-aapod siya hale sa pampang kan salog, “Ilubog nindo sinda, ilubog nindo sinda!” Saro sa mga binautismohan sarong gurang na babayi na dai siguradong edad. An kadaing sigurado manongod sa saiyang edad bako huli sa pagkaumaw kan babayi; namundag siya sa lugar na idto sa uma kan panahon na dai importante an pagrekord kan mga pagkamundag. An pinakamarhay na palatandaan na nakua mi iyo na dalaga na siya kan enot na nag-abot an mga Amerikano, kan 1898. Para sa saiyang edad, marhay marhay pa an saiyang mata alagad medyo bungog na. Sa mga serbisyo, pirmi niyang gusto na hanapon an mga reperensya. Inaasahan na an mga Filipinong parawalat itatao an reperensya kun nagsisitar sinda nin Kasuratan. Pagkaaram niya hale sa saiyang katabi kun ano an reperensya, siya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

hahanapon iyan asin babasahon. An boot sabihon kaiyan, siempre, babasahon iyan nin makusog. Dai niya naiisip an ano man na sinasabi kan parawalat asin an abala sa mga tawo sa palibot niya.

Saro sa mga tugang sa Bahay-pare marhay na matinumanon sa pag-atender sa mga serbisyo minsan an boot sabihon kaiyan paglakaw nin apat o limang kilometro sa mga omahan pasiring asin pabalik. Tibaad an sarong rason kan pagkamatinumanon ni Tomas Carpio iyo an kakaibang paagi kan saiyang pagkaligtas. Arog kan kadaklan, pinadakula siya bilang Romano Katoliko. Sarong beses, nagkahilang siya asin na-coma. Huli ta mayo nin sapat na tabang medikal, an saiyang pamilya asin mga kataid naisip na gadan na siya. Siya mismo nagtutubod na nagadan siya. Tibaad kaagid kaini an sinabi ni Apostol Pablo, "Kun yaon iyan sa laog kan hawak o sa luwas kan hawak, dai ko aram—an Dios an nakakaaram." Kun ano pa man, mantang yaon siya sa kamugtakan na idto, si Tomas nagkaigwa nin pangaturugan o bisyon kun sain nahiling niya an saiyang sadiri na nakatindog sa atubangan kan pintuan kan langit. Sa saiyang pagkangalas, an tawo sa pintuan dai nagtugot na palaogon siya; huli sa saiyang mga ideya bilang Romano Katoliko, naisip niya na iyo si San Pedro. Nagreklamo siya na sarong matinumanon na Romano Katoliko siya mantang yaon pa sa kinaban asin huli kaiyan nakimaherak na palaogon. Kan si Pedro (o kun siisay man iyan) dai pa man nagtugot, naghapot si Tomas kun ano an saiyang gigibohon tanganing makalaog. Sinabihan siya na magbalik sa kinaban asin maghanap nin sarong tawo na may Biblia, tanganing sabihon saiya kun ano an kaipuhan. Sa puntong ini, an pamilya asin mga amigo na naggigibo kan lungon asin maaandam na sana siya para ilubong, grabe an saindang pagkabigla. (Kun mayo nin pasilidad sa pag-embalsamo, an lubong kaipuhan sa laog nin 24 oras.) An inaakalang gadan na si Tomas nagbangon asin nagpoon na magtaram. Isinaysay niya an nangyari, asin sinabi niya na kaipuhan niyang makahanap tolos nin sarong tawo na may Biblia. May nakagirumdom na si Felipe Castro sa Bahay-pare may Biblia. Kaya pagkayang-kaya na niya, nagluwas si Tomas tanganing bisitahon si Felipe, na nagkaigwa nin kaogmahan na ipahiling hale sa Biblia kun paano siya makakasiguro na makakalaog siya sa langit. Totoong marhay an mga tataramon ni William Cowper, "God moves in a mysterious way, His wonders to perform" (An Dios naghihiro sa misteryosong paagi, tanganing gibohon an saiyang mga kangangalasan).

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 22

Dugang na Pag-uswag kan Simbahan

"Dangan ... an mga simbahan ...pinakusog; asin naglalakaw sa pagkatakot sa Kagurangnan, asin sa kaginhawahan kan Espiritu Santo, nagdakul sinda." (Acts 9:31)

Uya an tolong pundamental na bagay sa pag-uswag kan simbahan. Enot, kaipuhan na pakusogon an mga simbahan. Sa pambungad kan nakaaging kapitulo, sinabi mi na pinakusog sinda sa pagtubod. Para mag-uswag an simbahan, kaipuhan nin marhay asin marigon na pagtokdo hale sa Tataramon nin Dios. An pagpakusog sa mga paratubod an nagdadara sa pagpakusog kan simbahan. Ikaduwa, kaipuhan an pagparigon kan Espiritu Santo. Siya an nagtatao nin kapangyarihan sa mga saksi. Ikatolo, an mga paratubod kaipuhan na mabuhay sa pagkatakot sa Kagurangnan. An pag-uswag kan kada paratubod asin an saindang pagkuyog sa kabotan kan Kagurangnan magdadara nin pag-uswag sa simbahan.

Nagkapirang taon pagkatapos mi pinoon an Bible School of the Air, nakadangog kami nin mga bareta na sa kun sain sa Tarlac may mga tawo na nagtitiripon para sa Bible Study, na garo resulta kan pagkakua ninda kan kursong Emmaus. Masakit an makakua nin espisipikong impormasyon, asin sarong beses nagsurat kami na nag-aalok nin tabang sa garo baga posibleng koneksyon. Dangan saro sa mga trabahador an nagtatabang sa Every Home Crusade sa saindang katuyohan na magbugtak nin literatura kan ebanghelyo sa kada harong. Mantang nagbibisita sa mga harong sa sarong dakulang sugar estate harani sa San Miguel, Tarlac, nabisita niya an sarong harong duman. Sa saiyang pagkangalas, nahiling niya an mga pitong "Certificate of Completion" hale sa Bible School of the Air sa dingding. Ini an nagdara sa pagkaaram na nagkapira sa lugar na idto an nag-adal kan samuyang mga kurso asin nagtitiripon man para sa Bible study. An koneksyon na ini sinundan nin iba pang mga bisita poon kan Setyembre 1964.

Sarong Sabado nin hapon, nagbiyahe ako paduman sa baryo kan Mapalacsiao sa sugar estate na idto. An kaiba ko na nagtokdo kan dalan iyo an trabahador na idto, si Eleazar Alfonso. Dai nahaloy pag-abot mi kan amay pa an banggi, nagpoon kami nin pagtiripon. Si Eleazar asin ako nagsalinsalin sa pagwalat asin dangan sa pagsimbag sa mga hapot. Mga alas diyes, ipinaaram kan mga tawo duman na may inandam sinda na merienda. Kaya mantang nagkakakan kami nin mga kakanin na bigas, cocoa, asin iba pang masisiram, nagpadagos an olay sagkod hatinggabi. Mayo nin duda sa saindang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

maigot na interes asin pagmawot na makanood pa manongod sa Kasuratan. Kan hatinggabi, pinilit mi an samuyang sadiri na humale para sa tolong oras na pagbiyahe pauli. Nagkapirang oras sana an samuyang maturog bago magin okupado sa mga gibohon kan aldaw kan Kagurangnan. Mantang paharayo na kami, nagsabi si Eleazar, "Dai man kamo makakaturog nin mas haloy kun nagpaturog kamo digdi---dai kamo papaturogon ninda sa bilog na banggi huli sa saindang mga hapot!"

An regular na mga serbisyo kada Domingo napadagos sa tabang kan mga bisita kan iba-ibang misyonero asin mga nasyonal na trabahador. Kan mga panahon na idto, dakul an aktibidad kan mga rebeldeng Huk sa bilog na kabtang kan sentral na Luzon. Sarong Domingo, dai masabotan ni Stimson Alviar kun taano ta an mga tawo garo dai kainit an pag-abiabi arog kan dati. Alagad, nagpoon an serbisyo sa ilalom kan harong arog kan dati. Mantang nagtataram si Stimson, nakahiling siya pataas. Paagi sa mga kawayan na iyo an salog kan harong sa itaas, nahiling niya an sarong lalaki na naghihiro-hiro asin an lalaki na idto may dakul na armas! Mayo nin nagin problema huli sa pangyayari na idto, asin an Huk na idto nakadangog man lamang kan ebanghelyo kan aldaw na idto.

Kan huri, an grupo duman nakakua nin permiso na magtogdok nin kapilya asin an trabaho nagpadagos sa pag-uswag. Ngunyan may ikaduwang asembleya na nagsuhay hale sa enot. Hale duman, nagbibiyahe sinda paduman sa Nueva Ecija, sarong kataid na probinsya, kun sain may mga koneksyon sa mga banwa kan Aliaga asin Talavera.

Bago kami nagbalik sa Filipinas kan 1949, naaraman mi an manongod sa sarong hoben na lalaki na nag-aadal sa Moody Bible Institute na interesado sa trabaho sa Filipinas. Kan Ikaduwang Gerang Pankinaban, naglalayog siya sa ibabaw kan Filipinas sakay nin B-24 "LIBERATOR" (sarong flying fortress), asin gusto niyang magbalik duman para sa mas matoninong na misyon. Pagkatapos kan mga sulatan, si Kenneth Engle nakiiba samo sa Manila kan 1951. Nagtrabaho siya sa WMBI sa radyo mantang yaon sa Moody kaya dakulang tabang siya ta binabalikan mi kaidto an ministeryo sa radyo. Kan huri, nakiiba saiya an saiyang nobya, si Mary Lou Leonard, asin kinasal sinda sa San Juan. Sa laog nin nagkapirang taon, nagtabang sinda sa asembleya sa Binangonan. Dangan kan 1967, nagbalyo sinda sa Baguio huli sa salud. An Baguio iyo an magayon na resort sa bukid na mga 5,000

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

piye an kahalangkaw sa ibabaw kan dagat, kun sain mas malipot an klima kaysa sa kababaan.

> *Ini an imbitasyon na nagdara ki Ken Engle sa Filipinas. An sadiring istorya ni Ken manongod kaini yaon sa "The Prayer Meeting at Moody", "An Open Door" asin "Maganda" sa Ikaduwang Tomo, asin sa Ikawalong Tomo. Isinurat ni Ken sa saiyang kopya na an B-24 Liberator "bakong flying fortress."*

Sa Baguio, nagpoon sinda na makipagmidbid sa mga kataid tanganing magtogdok nin trabaho duman. Kaiba sa mga kataid na nakaamigo ni Mary Lou an sarong babaying Pakistani na agom nin sarong propesor na Filipino. Nakamidbid niya ini mantang nag-aadal siya sa Lahore paagi sa sarong grant. Hale siya sa halong lahing Eurasian na may dikit sanang koneksyon sa Kristiyanismo. Napa-interes ni Mary Lou an babaying ini, si Evelyn Balanag, na mag-adal kan kursong "What the Bible Teaches." Inuli niya an enot na duwang leksyon asin dai nahaloy nagbalik giraray. Pagkatapos niya kan duwang leksyon na idto, gusto niya an iba pa, asin bago matapos an aldaw natapos na niya an gabos. Kan aldaw na nasunod, nagkahilang siya nin grabe na may makusog na pagdugo asin dinara siya tolos sa ospital. Sa saiyang grabeng kaluyahan huli sa pagkawara nin dugo, naisip niya na magagadan na siya. Pagbukas kan saiyang mata, nahiling niya an saiyang agom na nakaingkod sa gilid kan katre na halatang nahahadit. Dangan nagkaigwa siya nin makatatakot na isip---"Kun nagadan ako, sa impierno ako napaduman." Nagirumdoman niya an naadalan niya sa mga leksyon, asin inako niya si Cristo bilang saiyang Paraligtas, minsan maluya pa siya nin marhay na ipaaram sa iba an nangyari.

Pagkayang-kaya na niya, sinabi niya sa saiyang agom, asin mantang nagpapakarhay siya nagpoon siya na magpatotoo sa iba manongod sa saiyang bagong Paraligtas. Nagpoon siya na magsaulo nin Kasuratan asin pinaimbitar an saiyang agom na makiiba saiya digdi. Alagad, medyo naiinis siya na an saiyang agom, na dai pa paratubod, mas madali na nakakasaulo kaysa saiya, na sarong paratubod. Nawara an saiyang interes sa mga paperback na nobela, na dati nakakakua nin dakul niyang panahon, alagad an pagbaya sa pagsigarilyo mas masakit. Sarong beses sinabi niya sa saiyang agom, "Kaya kitang bayaan, alagad bako an mga sigarilyong ini." Alagad nag-abot an panahon, bilang simbag sa pag-ampo, na binayaan na man niya an pagsigarilyo. An saiyang agom nagtubod man ki Cristo kaiba an nagkapira sa saindang mga amigo. An kadaklan kaini mga sundalong Filipino na konektado sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Philippine Military Academy.

Sarong aldaw, may mga misyonerong Mormon na nagbisita sa duwang amigo ni Evelyn asin pinrobaran na kumbinsiharon sinda sa saindang mga paniniwala. Si Evelyn dai pa aram nin igo sa Tataramon tanganing kontrahon sinda, alagad namatean niya na may sala; kaya pinaolay niya sinda ki Mary Lou na nakapagpahiling sainda kan katotoohan. Apat sa mga tawong ini an binautismohan ni Ken Engle kan amay na 1970 asin ini an pagpoon kan asembleya duman. Mantang an mga Engle naka-furlough poon 1970 sagkod 1972, kami an nag-irok sa Baguio asin namatean mi na an samuyang ministeryo espesyal na pakusogon an mga paratubod na ini sa saindang pagtubod ki Cristo.

Sa sarong panahon, an mga paratubod nagtitiripon sa sarong harong. Dangan nakakua sinda nin permiso na gamiton an sarong Quonset hut, na ginagamit bilang guardhouse sa entrada kan reserbasyon militar na inaapod na Navy Base. Garo dai bagay an sarong Navy Base sa itaas kan mga bukid, alagad nakua kaini an pangaran kan ginamit kan US Navy pakatapos kan Ikaduwang Gerang Pankinaban. An guardhouse na ini nagin tiriponan sa laog nin nagkapirang taon. Pirming sinasabi kan mga tawo, “Guardhouse ini sa laog kan semana, alagad kun Domingo, harong ini nin Dios.” An Base may mga iriripan para sa mga tawo kan Philippine Army na nagseserbisyo sa Philippine Military Academy. Kan ideklara an martial law kan Setyembre 1972, dai na mi nagagamit an pasilidad na ini asin nagbalik kami sa pagtiripon sa sarong harong, o mas eksakto, sa carport kan sarong harong.

An mga Engle nagbalik kan 1973 asin nag-irok sagkod 1975, asin kan panahon na idto nakakua sinda nin permiso na magtiripon sa sarong building kan eskwelahan nin Romano Katoliko na nagsara na, asin an propiedad ibinibinta. Huli ta aram ninda na temporaryo sana ini, an asembleya naghanap nin daga na pagtogdokan. Nakabakal sinda nin lote asin nakapagtogdok nin kapilya na harani sana sa guardhouse kun sain sinda dati nagtitiripon. Kaidto mayo pa nin ibang evangelical na kapilya sa kabtang na idto kan Baguio. Sa mga huring taon, duwang grupo nin mga trabahador hale sa Gospel Literature Outreach (GLO) hale sa Australia asin New Zealand an nagtabang sa pagpakusog kan trabaho sa Baguio. An pana-panahong pagbisita kan iba-ibang trabahador nakatabang sa mga paratubod duman na ipadagos an trabaho kan mga panahon na mayo nin misyonero na nag-iirok duman.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

An istorya kan Baguio, asin an istorya ni Evelyn, isinaysay nin bilog sa "Mary Lou, Mary Lou": An Istorya ni Evelyn asin Fred Balanag.

Dakul an samuyang koneksyon sa Philippine Military Academy, an West Point kan Filipinas. Kan panahon na idto, an Registrar, si Lt. Col. D. Galia, sarong marhay na Kristiyanong maginoo. Kan panahon na mayo sinda nin Protestanteng Chaplain, inimbitar kami na magwalat sa saindang serbisyo sa kapilya. An mga kadete obligado na mag-atender sa serbisyo sa simbahan, o sa simbahan nin Romano Katoliko o sa Protestanteng Kapilya sa laog kan base. Kan panahon na nag-iirok kami sa Baguio, dakul an pagkadai-kontento kan mga estudyante sa dadakulang syudad. Minsan sa ilalom nin disiplina militar, nadamay man an mga kadete kaini. Sa sarong punto, nagkapira an nagkontra sa obligadong pag-atender sa mga serbisyo relihiyoso. An Commandant nag-areglo na an mga dai gustong mag-atender sa simbahan, kaipuhan kan oras na idto na magdangog sa sarong lektyur manongod sa marhay na moral! An responsibilidad sa pag-areglo kan mga lektyur na ini itinao sa samuyang amigo, si Lt. Col. Galia. Inimbitar niya ako na magtao nin nagkapira sa mga lektyur na idto. Masakit an trabahong ini ta ako sarong parawalat, bakong lektyurer. Tanganing magin relaks an kamugtakan, pinrobaran ko na gibohon ining bakong pormal na may oportunidad an mga kadete na makiiba. Alagad sa parehong panahon, dai ko puwedeng sayangon an oportunidad na ipresentar an katotoohan kan ebanghelyo. Mayo nin duda na kun ako an lektyurer, mas dakul na katotoohan sa relihiyon an nadangog ninda kaysa sa nadangog kuta ninda sa mga serbisyo sa simbahan! An mga hoben na lalaking ini kabilang sa pinakamatatalino sa nasyon; kaipuhan iyan tanganing makapasar sa estriktong mga rekisitos. Magalang sinda asin mapakimabuot asin prangka man. Saro sainda an nagsabi na sa paghiling niya sarong imperyalista ako; napahiling ko saiya na dai ako nag-aangay sa saiyang depinisyon.

Poon kan 1970, si Ken Engle nakapag-areglo na tawan nin Biblia an kada graduate kan Philippine Military Academy. Napadagos mi ini sagkod 1979 asin pirmi mi na naibubugtak an presentasyon na ini sa kabtang relihiyoso kan programa sa graduation. An mga pangaran kan mga graduate ipinaimprenta nin bulawan sa tahob kan mga Biblia asin may surat na kaiba. Minsan pirming nagpapasalamat an mga graduate kan panahon na idto, mayo na kaming nadangog pa hale sa siisay man sainda. Nagtao man ini samo nin mga oportunidad na makamidbid

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

an nagkapirang halangkaw na opisyal militar. Alagad, kan 1980, dai posible na makabiyahe ako paduman sa Baguio tanganing gibohon an mga kaipuhan na pag-areglo. Dugang pa, namatean mi na an kadaing simbag nagpapahiling na an kuarta puwedeng gamiton nin mas marhay sa ibang kabtang kan trabaho kan Kagurangnan. Kaya pinondo na an gibong ini. Nadangog mi na may ibang Kristiyanong organisasyon na ngunyan an nagdodonar nin mga Biblia.

> *An sadiring mga surat ni Ken manongod sa mga Biblia kan mga kadete yaon sa "Bibles for the Cadets", sa Sa Saiyang Kaogmahan.*

Sa sarong panahon, si Dave asin Ruth Harvey, kaiba an mga nasyonal na trabahador na si Rey asin Norma Cervantes, nag-irok sa Baliwag, sarong dakulang sentro nin negosyo sa probinsya nin Bulacan. Dakul na ebanghelisasyon an ginibo sa lugar na idto asin may sentro para sa mga estudyante sa banwa. An mag-agom na Cervantes nagpadagos sa trabaho duman pagkahale kan mga Harvey para sa furlough. Ngunyan may grupo nin mga paratubod na nagtitiripon duman asin nakabakal na sinda nin lote, alagad dai pa sinda nakapagtogdok nin kapilya huli sa kakulangan nin pondo.

Sarong amigo ni Rey Cervantes an nagin interesado na makipag-iba sa nagkapirang trabahador sa Bulacan. Naglilingkod siya sa Kagurangnan sa sarong kabtang kan Malolos, an kapitolyo kan Bulacan, asin kan huri nagdesisyon na makiiba na samo. An trabaho sa lugar na idto, an Sumapa, nagdakula sa mga miyembro asin sa pag-abot sa iba. An asembleya duman aktibo asin dakul an mga hoben. Sarong Domingo nin hapon, mantang nagluluwas sinda nin grupo-grupo tanganing magpatotoo asin magpanao nin literatura kan ebanghelyo, an sarong grupo naribong. Pag-abot sa sarong krosing, dai na ninda magirumdoman kun pa-tuo o pa-wala sinda maliko. An totoo, nagliko sinda sa kabaliktad kan sinabi sainda, alagad mayo nin duda na iyan pagtogon kan Kagurangnan. Nakaabot sinda sa sarong gurang na lalaki na interesado na asin an puso andam nang akoon an ebanghelyo. Laen pa sa enot na mga lider, si Oscar asin Gloria de Leon, may iba pang ipinagtagubilin kan asembleyang ini sa full-time na paglingkod sa Kagurangnan.

Sarong pamilya sa San Juan an nakamidbid sa Kagurangnan paagi sa pagpatotoo kan enot na grupo kan Gospel Literature Outreach. Kan huri, an pamilyang ini nagbalyo sa mga probinsya kan Bicol, asin naisip mi na tibaad may

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

posibilidad na magpoon nin trabaho duman. Alagad, dai nahaloy nagbalik sinda sa sarong baryo, an Tuctucan, sa banwa kan Guiguinto, Bulacan, nagkapirang milya pa-norte kan Manila. Paagi sa tabang kan nagkapira hale sa San Juan asin hale sa harani na Sumapa, may mga kaladwa na naligtas asin may trabaho na nagpoon sa lugar na idto. Sa laog nin nagkapirang panahon, nagtitiripon sinda sa harong kan saro sa mga paratubod, alagad mantang nagdadakul sinda, namatean ninda na kaipuhan na makakua nin sadit na lote asin magtogdok nin kapilya.

Si Peter asin Sue Booth mga trabahador hale sa mga asembleya sa New Zealand. Sa saindang enot na termino digdi, kaiba sinda kan Open Air Campaigners, alagad pagbalik ninda hale sa furlough kan 1979, ipinagtagubilin sinda na magtrabaho nin mas harani sa trabaho kan asembleya digdi. Nag-arkila sinda nin harong sa compound kan Far East Broadcasting Company, pa-norte kan Manila, sa banwa kan Valenzuela. Itinogon sinda na magpoon nin trabaho harani duman paagi sa pagpanao nin literatura asin pagkaigwa nin nagkapirang Bible study sa harong. Ini an nagdara sa pagkaigwa nin sarong asembleya sa lugar na inaapod na Malinta. An grupong ini nin mga paratubod aktibo sa pag-abot sa mga harani na distrito.

Kan 1972, an pinakagurang na nasyonal na trabahador, si Stimson Alviar, nag-iba ki Sgt. Resultan kan Basa Air Force tanganing bisitahon an mga lugar sa Pangasinan kun sain may mga kamag-anak si Sgt. Resultan. An Pangasinan sarong probinsya na dakul an tawo, mga 150 milya pa-norte kan Manila. An mga tawo duman may sadiring tataramon, an Pangasinan, na konektado sa Ilocano, an lugar na pa-norte sana kan Pangasinan. Kan enot na mga aldaw kan Bible School of the Air, mas dakul an hagad kada semana para sa libreng kurso hale sa Pangasinan kaysa sa ibang probinsya sa nasyon. An duwang lalaki nagbisita sa Urbiztondo asin Basista sa probinsyang idto. Minsan may nagkapirang koneksyon sa enot, sa Basista an trabaho nagdakula, espesyal na sa sarong baryo na inaapod na Balaybuaya (harong kan buaya). Huli ta bukas an pinto para sa ebanghelyo, si Ken Brooks asin an iba nagbisita duman. Dangan duwang hoben na babayi an nagduman tanganing magpatotoo sa mga babayi asin mga aki. Kan huri sinundan sinda ni John asin Gloria Paglinawan asin kan mga huring taon ni Rod asin Aida Miano. Sa ano man na rason, an mga trabahador na ini gabos nagkaigwa nin problema sa salud asin dai nakapag-irok nin haloy. Minsan siring, an trabaho nagpadagos asin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

dakul-dakul an naligtas asin binautismohan. Kaiba sainda an sarong maestro na kan huri nag-leave sa saiyang pagtokdo tanganing itao an duwang taon sa trabaho kan Kagurangnan duman.

Nagkapirang milya hale duman, an enot na grupo kan GLO nakaabot sa nagkapirang tawo sa banwa kan Asingan. Medyo hinay an pag-uswag duman sa laog nin nagkapirang panahon. Alagad, kan 1982, si Leonard asin Mary Savill hale sa New Zealand nag-irok sa Urdaneta, sarong dakulang banwa nin negosyo sa dakulang highway pa-norte. Si Len asin Mary digdi na kaiba an ikaduwang grupo kan GLO asin dangan an kadaklan kan saindang panahon ginamit sa Baguio. Pagbalik ninda hale sa saindang enot na furlough, namatean ninda na itinotogon sinda na magtabang sa trabaho sa Pangasinan. Dakulang kabtang huli sa saindang paghihingoa, may mga grupo na nin mga paratubod sa Toboy asin San Vicente, na parehong baryo sa Asingan.

Sarong inhinyero sa flood control na nagtatrabaho sa Malauli, Pampanga an nakadangog kan ebanghelyo duman asin naligtas. Nahahadit man siya sa saiyang pamilya asin mga kamag-anak sa Mapandan, saro pang banwa sa Pangasinan. Kaya sa tabang kan mga trabahador na si Alex Lopez asin Ben Manansala, may trabaho na nagpoon man sa banwang idto. May nagkapira na naligtas asin may sadit na asembleya na nagpoon man duman.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa norteng baybayon kan Manila Bay kun sain an Pampanga River naglalaog sa Bay, yaon an banwa kan Masantol. An nagkapira sa mga baryo sa palibot kan Masantol naaabot sana paagi sa "bangka." Sa saro sa mga baryong ini, inaapod na Malauli, may sarong pamilya na aktibo marhay sa lokal na politika asin may impluwensya sa komunidad. Saro sa pamilyang ini, si Elpidio Manansala, may harong man sa Pasig, an kapitolyo kan probinsya nin Rizal. Nagin interesado siya sa mga espirituwal na bagay paagi sa pagbasa kan Biblia mantang Romano Katoliko pa siya. Mantang binabasa an tract na "God's Way of Salvation," ni Theodore Epp, nagtubod siya ki Cristo para sa kaligtasan. An tract ipinublikar kan Back to the Bible Broadcasters. Sarong aldaw, si Elpidio asin an saiyang kaiba nakahiling kan opisina kan Back to the Bible mantang paduman sinda sa Manila hale sa Pasig. Interesado sinda sa bautismo, asin kan madangog kan counselor sa Back to the Bible an saindang istorya, sinabi niya na makipag-olay sinda sa mga elder sa asembleya kan San Juan. An counselor sarong elder hale sa asembleya sa Binangonan.

An mga elder sa San Juan kumbinsido sa kaligtasan kan mga bisita alagad sinabi ninda na mas marhay na patotoo kun sinda bautismohan sa saindang sadiring komunidad sa Malauli. Sagkod sa puntong idto, naisip ni Elpidio na magpirmi sa Simbahang Katoliko tanganing maimpluwensyahan an iba niyang mga kapwa miyembro. Inareglo na duwa sa mga elder hale sa San Juan asin sarong misyonero an mag-irok nin Sabado asin Domingo sa Malauli. Pag-abot kan hapon, inareglo an sarong serbisyo kan banggi. An saro magwawalat kan ebanghelyo, an saro magtataram manongod sa buhay Kristiyano, asin an saro pa magtataram manongod sa simbahan asin bautismo. An pagtiripon naghaloy sagkod pakatapos kan hatinggabi huli sa kainit kan saindang interes. Nagtiripon giraray sinda sa bilog na Domingo nin aga asin natapos sa sarong bautismo.

Ini kan Setyembre 1975, asin an trabaho nagpadagos sa pagdakula. An bautismo nagdara nin pagkontra kaya naaraman ninda na an mga Romano Katoliko dai na sinda inaabiabi. An ama ni Elpidio pinagbantaan na gagadanon huli ta dai na niya sinusuportaran an dati niyang posisyon sa politika. Sarong beses, an mga kontra sa ebanghelyo naghamon sa mga Kristiyano sa sarong debate. Gustong-gusto kan mga Filipino an

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kaogmahan kan sarong debate asin an nagkapirang relihiyosong grupo nadadamay nin todo sagkod na kun minsan nagkakaigwa nin karahasan. An mga paratubod sa Malauli naghagad nin tabang sa nagkapirang trabahador asin elder sa pag-ako kan hamon na ini. Alagad, sinabi kan mga trabahador na dai sinda makikipagdebate alagad ogma sinda sa oportunidad na ipaliwanag hale sa Kasuratan kun ano an samuyang pinagtutubodan. Kaya ini nagin magayon na oportunidad na ipahayag an ebanghelyo asin ipahiling an kaamoan ni Cristo sa atubangan kan pagkontra.

An trabaho nagdakula nin makangangalas ta dakul pa an binautismohan. Kaya nagkapirang taon sana asin mga 150 na an nagtitiripon tanganing girumdomon an Kagurangnan. Nagtogdok sinda nin kapilya sa gilid kan harong kan mga Manansala. Nakaabot man sinda sa saro pang baryo na harani, sarong lugar na inaapod na Nigue kun sain may asembleya na ngunyan, asin nagpapatotoo paagi sa mga Bible study sa harong sa mga harani na banwa sa probinsya nin Bulacan, arog kan Hagonoy asin Paombong. Sarong tugang ni Elpidio, si Ceferino, kaiba an saiyang agom, aktibo sa asembleya kan San Juan, kun sain elder siya. Nagkaigwa man sinda nin mga klase para sa mga aki asin mga Bible study sa saindang harong.

An pag-uswag kan simbahan na ini nakaabot sa tolo pang ibang kabtang kan Filipinas. Enot, may mga pagtiripon sa harong ni Elpidio sa Pasig asin ngunyan may asembleya na nagtitiripon duman. Kabtang kan rason kaini iyo na an nagkapira hale sa Malauli nagduman sa Pasig tanganing magtrabaho sa mga pabrika duman. Kan 1982, an grupo na nagtitiripon duman sobra nang dakul tanganing magtiripon sa sarong harong asin an saindang plano iyo an magtogdok nin kapilya.

Sarong pamilya hale sa Malauli an nagbalyo sa Dadiangas (na ngunyan Gen. Santos) sa probinsya nin Cotabato sa isla nin Mindanao sa parteng timog kan Filipinas. Dakula an pamilya Ducot, alagad nagkapira sana an paratubod. Kan 1980, duwa sa mga nasyonal na trabahador, si Stimson Alviar asin Nestor Dedel, an nagsimbag sa sarong apod nin tabang asin nagduman tanganing iwalat an ebanghelyo. Kan enot, an mga tawo medyo nagdududa sa duwang parawalat, alagad pagkadangog sainda, binukas ninda an saindang puso sa mensahe. Bilang resulta, nagkapira an binautismohan asin nagpoon an mga pagtiripon sa harong kan mga Ducot. Kan 1981 si Nestor asin an saiyang agom na si Ligaya, na sarong maestra, itinogon kan

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kagurangnan na magbalyo duman asin nahiling ninda an bendisyon kan Kagurangnan sa saindang paghihingoa kaya an trabaho nagdakula. Kan taon man na idto, saro sa mga elder hale sa San Juan asin an nagkapira sa saiyang pamilya nagbalyo sa sarong rancho harani duman asin nagin dakulang tabang sa bagong trabahong idto. An trabaho duman padagos na naglalakbang asin kan 1983 duwa pang asembleya an nagpoon sa Polomolok asin Marbel. May plano man na magkaigwa nin kampo sa lugar na idto.

Kun minsan nagpaplano kita manongod sa pag-uswag kan simbahan, asin madunong ini. An nagkapira sa mga trabahador, huli sa nahiling ninda sa nagkapira sa mga lugar na ini, nagkaigwa nin bisyon na magtogdok nin sunod-sunod na lokal na mga simbahan sa bilog na probinsya nin Bulacan. Nagpoon ini sa maigot na paghihingoa asin may nagkapirang matabang na koneksyon. Alagad nagkaigwa man nin mga kapungawan asin kasasaditan. An trabaho sa Malauli asin an nag-uswag hale kaiyan bako huli sa sarong planadong paghihingoa. Sarong kaogmahan na mahiling kun paano an Espiritu Santo naglaog asin naghiro sa buhay kan mga lalaki asin babayi. Kaya, minsan may lugar an pagplano, kaipuhan labi sa gabos an pagsarig sa pagtogon asin paghiro kan Espiritu Santo. Kun mayo Siya, mayo nin totoong pag-uswag kan simbahan.

Duwang aktibidad an nakatabang sa pagpakusog asin pagparigon kan pag-uswag na ini kan simbahan. An saro iyo an mga komperensya na ginibo sa paglakaw kan mga taon. Kan enot na mga taon, an mga komperensya ginigibo asin inaasikaso kan iba-ibang asembleya. Sa saro sa mga komperensya, duwang gurang na tugang an nangalas na magkahilingan. An saro hale sa Canlubang asin an saro hale sa Dau, magkaklase sinda kaidto pang mga taon. Dai aram kan saro na paratubod na an saro sagkod na nagkahilingan sinda kan aldaw na idto. An mga komperensyang ini mahalagang mga panahon nin pakikipag-iba asin marhay man na ministeryo kan Tataramon. Alagad, nahiling na an asembleyang nag-aasikaso nakakagamit nin dakul na panahon sa pag-andam kan kakanon asin pagsirbi kaini kaya dikit sana an nakua nindang pakinabang sa ministeryo asin pagwalat.

Poon kan makua an campsite, ini an nagin paboritong lugar para sa mga komperensya ta may maiirokan man sa pagpaturog. An mga komperensya para sa mga elder asin sa mga lalaki sa kadaklan

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

marhay na nakatabang. May tema na pinipili sa kada okasyon na pirming manongod sa sarong kabtang kan buhay kan simbahan. Sa pagitan kan mga mensahe, may mga panahon para sa bukas na olay na may kaluwagan sa mga hapot asin simbag manongod sa tema. Sa paagi na ini, posible na harapon an buhay kan simbahan sa praktikal na paagi. An sarong komperensya manongod sa Pamanggihan kan Kagurangnan nagtaram manongod sa praktikal na paagi nin paggibo kaini, asin man an pagtokdo kan Kasuratan kun taano ta ginigibo ta ini. An komperensya natapos sa aktuwal na paggibo kaini tanganing an mga hale sa sadit na mga grupo makakua nin mas malinaw na ideya.

May mga komperensya man para sa mga babayi na ginibo sa kampo. Nagtatao ini sa nagkapirang babayi nin oportunidad na makamidbid an mga babayi hale sa ibang asembleya asin mag-irok nin sarong banggi na harayo sa harong asin sa padagos na mga responsibilidad kaiyan. Itinatao man kan mga babayi an praktikal na ministeryo manongod sa mga responsibilidad sa pag-agom asin sa pamilya hale sa paghiling kan Kasuratan. Dugang pa, may mga oportunidad para sainda na pag-isipan an mga papel kan mga babayi sa simbahan, sa saindang paglingkod sa Kagurangnan, asin man an pagsuportar sa saindang mga agom, espesyal na kun an mga ini elder.

An ibang bagay sa pagpakusog kan mga simbahan iyo an pagpublikar nin sarong peryodiko na luwas kada duwang bulan na inaapod na KAMANGGAGAWA (Katrabaho). An enot na isyu kaini ipinublikar kan Hunyo 1968. Nakalista sa tahob siyam na simbahan sa tolong probinsya, sa Luzon (bako kaiba an mga yaon sa Palawan). Pagkalihis nin katorseng taon, an kaagid na bilang mga 35 na simbahan sa siyam na probinsya. Labi sa tolong taon an nakalihis bago ipinublikar an ikaduwang isyu. Ipinahiling kan isyung ini an nagkapira sa mga katuyohan kan proyekto: magtao nin bareta manongod sa trabaho kan Kagurangnan sa iba-ibang lugar tanganing pakusogon an pakikipag-iba kan mga paratubod sa iba-ibang simbahan; magin gamit sa pagtokdo, bako sana sa pagtokdo kan Tataramon kundi magtao man nin mga materyales para sa iba sa saindang pagtokdo; asin pukawon an mga regalo sa mga tawo kan Kagurangnan, sa pagsurat asin sa pagministeryo kan Tataramon. Sa ikaduwang isyu na idto, nagpoon ako nin serye nin mga mensahe manongod sa disiplina sa simbahan. An enot na isyu kan volume 2 mapagmangnoon na idinedikar sa sakuya asin sa sakong agom sa okasyon kan samuyang ika-50 na anibersaryo kan kasal, Setyembre 20, 1922, asin kan samuyang pag-abot sa Filipinas kan Disyembre 20 kan taon na idto.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa laog nin nagkapirang taon, si Miss Elvira (Bebs) Clavecilla an editor kan KAMANGGAGAWA minsan grabe an saiyang mga problema sa salud. Kaipuhan niyang operahan sa puso, asin naisip na palayogon siya pasiring sa Estados Unidos para kaini. Alagad, napagdesisyonan na an operasyon na ini puwedeng gibohon sa Manila sa University of Santo Tomas Hospital. Makangangalas na itinao kan Kagurangnan an dakulang kaipuhan para sa mamahalon na operasyon na ini asin naglaog siya sa ospital kan katapusan kan Enero 1974. An operasyon garo nagin matrayumpo, alagad nagkaigwa siya nin pagsikip sa baga asin, huli sa saiyang kaluyahan, ini an nagin dahilan kan saiyang pagkagadan. Nag-uli siya tanganing makaiba an Kagurangnan kan Pebrero 2, 1974. Minsan maluya an saiyang hawak, debotado siya nin marhay sa Kagurangnan.

Laen pa sa pagtokdo kan Biblia asin ministeryo sa peryodikong ini, may mga report manongod sa trabaho kan Kagurangnan sa iba-ibang kabtang kan Filipinas. Nakakatabang ini sa pagpakusog kan pakikipag-iba asin sa pagpukaw nin pag-ampo sa mga tawo kan Kagurangnan. An mga yaon sa sadit na mga asembleya dai na gayong namamatean na sinda sanang saro mantang naaaraman ninda an manongod sa iba, asin an mga tibaad dai nakakahiling nin dakul na bunga sa saindang paghihingoa napapakusog an boot sa pagkaaram na an Dios naghihiro sa ibang mga lugar.

Minsan an mga dayuhan na misyonero kun minsan inaapod na magtao nin mga artikulo, an trabaho sa pag-edit ginigibo kan mga nasyonal na tugang na lalaki asin babayi. Paminsan-minsan, an mahalagang mga artikulo hale sa mga magasin arog kan INTEREST ipinapalis sa Tagalog (may permiso). An lokal na mga tugang na lalaki asin babayi pinapakusog an boot na paoswagon an saindang abilidad sa pagsurat nin mga artikulo o rawitdawit.

Sa laog nin nagkapirang taon, an KAMANGGAGAWA ipinapa-mimeograph sa opisina kan Bible School of the Air. Sa mga huring taon, tinatype ini sa sarong makina nin IBM asin siring inaandam para sa pag-imprenta. Dakul an nagsabi manongod sa bendisyon na nakua ninda hale sa magasin na ini.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 23

The Bible School of the Air

"An saindang tunog nag-abot sa bilog na kinaban, asin an saindang mga tataramon sagkod sa mga puro kan kinaban." (Rom. 10:18)

Si Apostol Pablo nagsisitar hale sa Psalm 19:4 kan mga tataramon ni David manongod kun paano an linalang nin Dios, na nahihiling sa kalangitan, nagpapahayag kan kamurawayan nin Dios. Paagi sa linalang, an Dios nagtataram sa gabos na tawo. Ginagamit kan apostol an mga tataramon na ini tanganing iladawan an pagkalat kan ebanghelyo ni Cristo sa bilog na kinaban. Siya mismo may dakulang kabtang sa pagkalat kan ebanghelyo. "Kaya poon sa Jerusalem pasiring sagkod sa Illyricum, naipahayag ko nin bilog an ebanghelyo ni Cristo." Mantang isinusurat niya an mga tataramon na idto, may pagmawot siya na magduman pa nin mas harayo sa Espanya. Sa pinakaenot niyang mga surat, iniladawan niya an harayong naabot kan patotoo kan mga Kristiyano sa Tesalonica: "An mensahe kan Kagurangnan nagtunog hale saindo bako sana sa Macedonia asin Achaia—an saindong pagtubod sa Dios naaraman na sa gabos na lugar."

Alagad ni si David ni si Pablo dai makakaisip kan moderno na paagi nin komunikasyon sa bilog na kinaban. Makangangalas na isipon na paagi sa radyo asin telebisyon an boses kan sarong tawo puwedeng makaabot sa bilog na kinaban. Sarong aldaw, nakaresibi kami nin surat hale sa sarong paradangog sa lugar na kaidto British Guiana, ngunyan Guyana, na nakadangog kan programa kan Bible School of the Air. Pagkahiling mi sa sarong globo, narealisar mi na kabanga kan kinaban an rayo kaiyan hale sa Manila asin nag-isip kami kun sain na direksyon nagbiyahe an signal! Anong pribilehiyo na ipadara an ebanghelyo sa bilog na kinaban—anong dakulang responsibilidad.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa Guelph Summer Bible School sa Ontario kan 1948, nagkaigwa kami nin nagkapirang olay ki Dr. Edward Harlow manongod sa mga Bible school. Mantang misyonero siya sa Africa, nagpadara siya nin regalo para sa pagpoon nin sarong Bible school sa Canada. Iyo idto an binhi na nagpirmi sa daga sa laog nin nagkapirang panahon. Kan mag-uli siya hale sa Africa, an binhi nagtubo asin sa tabang kan iba pang mga tugang, nagdara sa pagpoon kan Emmaus Bible School. Interesado si Dr. Harlow sa pagtogdok nin mga Bible school sa mga lugar nin misyon bilang paagi sa pagsanay sa mga nasyonal para sa trabaho kan Kagurangnan. Interesado man ako ta sa laog nin nagkapirang taon nagtokdo ako sa Manila Evangelistic Institute.

Alagad mantang pinag-iisip mi an pagbalik sa Filipinas kan panahon na idto, garo dai posible para samo na magpoon nin siring na proyekto kaidto. Alagad, garo may potensyal para sa sarong correspondence Bible school. May nagkapirang maluyang pagprobar na ginibo kan iba sa direksyon na ini bago an Ikaduwang Gerang Pankinaban. Dai nagin matrayumpo an mga ini, kadaklan huli ta naggamit sinda nin mga correspondence course hale sa Estados Unidos asin haloy marhay bago maibalik an mga test paper. Kaipuhan nin mas harani na koneksyon sa pagitan kan staff asin kan mga estudyante kan sarong correspondence school. Dugang pa, an siring na proyekto kaipuhan na iangay sa lokal na kamugtakan.

Pagbalik mi sa Manila kan Agosto 1949, interesado kami na ipadagos giraray an sarong ministeryo sa radyo, ta nakaiba na kami sa siring bago an gera. Kan Hunyo 1948, an Far East Broadcasting Company (FEBC) nagtogdok kan saindang estasyon nin radyo asin nagpoon nin operasyon. Si Max Atienza, na saro sa sakong mga estudyante sa Manila Evangelistic Institute, kaiba kaidto sa staff kan FEBC. Huli ta aram ninda an dati kong ministeryo sa radyo, siya asin si Mr. Robert Bowman nagduman sako manongod sa pagkaigwa nin programa sa FEBC. Nakaka-engganyo ini sako, alagad kaipuhan nin panahon asin pag-ampo bago magdesisyon. Kaidto may ibang mga bagay na enot, arog kan pag-areglo kan samuyang pag-irok asin pagtabang sa simbahan sa San Juan na makatogdok giraray. An saro pang konsiderasyon iyo an halaga kan sarong Kristiyanong programa kumpara sa komersyal na estasyon na arog kan dati ming ginamit. Mas dakul na gastos ini sa pagbayad nin airtime alagad mas dakul man an maaabot na paradangog na dai pa ligtas na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga tawo. Sa sarong Kristiyanong estasyon, an kadaklan kan mga paradangog iyo an mga may interes na sa mga bagay relihiyoso.

An saro pang bagay na kaipuhan isipon iyo kun ano na klase o format an programa. Dai talaga puwede an programa na kadaklan musika; mayo kaming kakayahan para kaiyan sa laog kan samuyang sadiring grupo. Kan amay na 1950, nag-aampo pa kami para sa pagtogon kan Kagurangnan. Makusog an pagmate mi na pasiring kami sa ministeryo sa radyo nin pagtokdo kan Biblia. Kaidto nagpadara samo an Emmaus Bible School nin kopya kan saindang bagong kurso na "What The Bible Teaches." Sa dose na simpleng leksyon, an kursong ini nagpapahiling nin nagkapirang pundamental na katotoohan kan Biblia kaiba an malinaw na presentasyon kan katotoohan kan ebanghelyo. Pagkabasa kan kursong ini, garo nagin malinaw an pagtogon kan Kagurangnan. Magkakaigwa kami nin programa nin simpleng pagtokdo kan Biblia asin iaalok an kursong ini para sa pag-adal sa harong. Pagsasarohon mi an ideya nin programa sa radyo asin correspondence course.

Mayo nin sinayang na panahon, nagsurat kami ki William MacDonald, na kaidto Presidente kan Emmaus sa Chicago, tanganing maghagad kan saiyang permiso na gamiton an kurso asin maghagad man nin konseho asin mga suhestyon. Naisip mi na ipaimprenta an kurso digdi sa loose-leaf na porma tanganing makapadara kami nin duwang leksyon sa kada beses. Kun ibalik kan mga estudyante an enot na duwang test, makakaresibi sinda nin iba pang leksyon. Dugang pa, inaasahan mi na ipapalis an kurso, enot sa Tagalog asin kan huri sa iba pang mga tataramon sa Filipinas. Dai nahaloy nakaresibi kami kan permiso asin nin matabang na konseho hale sa Emmaus.

Dangan andam na kami na ipresentar an samuyang proposal ki Robert Bowman kan FEBC. An saiyang simbag sarong malinaw na kumpirmasyon na an proyektong ini kabotan kan Kagurangnan. Sinabi niya na an saindang staff bago pa sanang nagrepaso kan iba-ibang klase nin programa na yaon na sainda. Namatean ninda na kaipuhan an sarong programa na magtatao nin tabang sa pag-adal kan Biblia. Maogma marhay siya sa samuyang proposal na sarong programa kada semana na kabanga nin oras. Inalok niya samo an oras kada Lunes nin banggi, na kabtang kan saiyang sadiring programa kada banggi, na popular marhay. Inalok man niya na tabangan kami sa enot na duwa o tolong programa tanganing ipakilala an samuyang programa. Pinag-olayan mi an sarong pangaran asin dai mi pinili an "Emmaus" huli sa duwang rason. Bako iyan pangaran na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pamilyar sa kadaklan kan paradangog asin tibaad dai iyan masasabi nin tama. Pinili mi an "Bible School of the Air" asin pinoon an programa kan Abril 1950.

Kan isaysay ko sa sarong amigong misyonerong Baptist an manongod sa proyektong ini, sinabi niya, "Marhay iyan! Alagad puwedeng magin full time na trabaho iyan." Nagin totoo iyan minsan naisip mi ini na sideline sana sa samuyang ibang trabaho. Dugang pa, dai mi aram na garo kami an nag-enot sa siring na klase nin paagi sa ebanghelisasyon, minsan an mga Seventh-Day Adventist naggagamit na nin kaagid na paagi. Sarong dahilan nin pagpasalamat na an iba nainspirar na gamiton an paagi na ini sa ibang mga lugar. Mantang naka-furlough, sarong misyonero hale sa West Indies an nagsabi, "Gusto mi kutang gibohon an arog kaiyan, alagad dai mi kaya." Simbag ko, "Kami man dai kaya kan pinoon mi!" Masayang dai aram kun ano an magigin kadakula kaini, naglakbang kami sa pagtubod. Kun aram mi kutana an gabos na kaiba digdi, tibaad mayo kami nin pagtubod na magpoon. Aram kan Kagurangnan asin tinogon kami nin lakbang-lakbang. Dai Niya kami pinabayaan kundi itinao an gabos na kaipuhan.

Kan pagpoon, an gabos na hagad para sa libreng mga kurso hale sa mga paradangog sa radyo. Girumdom ko pa an samuyang kaogmahan kan masabi mi ki Bob Bowman na nakaresibi na kami nin sarong ribong hagad. Kan an "What the Bible Teaches" naipalis na sa Tagalog, an samuyang amigo na si Max Atienza ginamit ini sarong banggi kada semana sa saiyang programa na "Bukas na Aklat" (Bukas na Libro). Nakadugang ini sa interes asin sa bilang kan mga nag-enrol. Kan huri, may mga pagpalis sa tolo pang ibang tataramon sa Filipinas. Alagad, sa promedyo, 60% kan mga hagad para sa kurso sa Ingles. Ini huli ta an Ingles an basehan kan edukasyon sa mga eskwelahan. Sa sarong panahon, inalok mi an kursong ini sa Espanyol, alagad kan huri pinondo ini. An nagkapirang naghagad kan kurso sa Espanyol mga estudyante na gustong paoswagon an saindang abilidad sa tataramon na idto. Kaidto pang mga taon, an Espanyol an paagi nin komunikasyon kan mga mayaman, sarong nawalat hale sa panahon kan mga Espanyol. Bako na iyan siring ngunyan.

An pagpalis pirmi nagdadara nin dakul na problema. Sa leksyon manongod sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

"kaligtasan," an tataramon na "deliver" (iligtas) pirming ginagamit. Halata na an tugang na nagpalis sa Tagalog nagsarig sa saiyang diksyunaryo para sa tataramon na ini. Naggamit siya nin tataramon na an boot sabihon magpaabot nin pakete o mensahe. Mayo nin problema sako na repasohon an pagpalis sa Tagalog, alagad sa ibang mga tataramon kaipuhan na magsarig sa iba.

An pagpalis sa Ilocano ginibo kan sarong lalaki na may makaparadangog na istorya. Kan Ikaduwang Gerang Pankinaban, nagserbisyo siya bilang opisyal sa kilusan kan gerilya na kontra sa mga Hapon. Nag-aatender siya sa sarong simbahan nin Methodist asin siya an paratokdo sa klase sa Biblia kan mga adulto. May nagkapirang Amerikanong G.I. na nagduman sa simbahang ini pakatapos kan Liberation. Saro sainda an kan huri nagbalik bilang misyonero asin nagbisita sa saiyang mga dating amigo sa simbahang idto, minsan Baptist siya. Paagi sa saiyang patotoo, an pastor naligtas, pagkatapos na magin pastor sa laog nin 12 taon. Kan hapoton niya an misyonero kun paano niya matatabangan an mga miyembro kan saiyang simbahan, sinabihan siya na magsurat sa Bible School of the Air. Dakul na pangaran an ipinadara asin an Dios nagpoon nin trabaho nin grasya sa dakul na puso. An agom kan pastor naligtas, asin man an sarong maestra sa literatura sa high school. An duwang high school kun sain siya nagtotokdo mga pribadong eskwelahan asin an padi kan parokya miyembro kan school board. Nagin grabe an saiyang pagkadai-ogma kan maaraman niya na an maestrang ini nagrerekomendar na basahon an Biblia bilang pinakamarhay na literatura sa Ingles. Pirmi niyang sinasabi sa saiyang mga estudyante, "Kun gusto nindo nin correspondence course na matabang saindo na masabotan an Biblia, makukua nindo iyan hale sa Bible School of the Air, libre."

Sarong Sabado nin banggi, an dating lider kan gerilya, si Mr. Lamagna, nag-aandam kan saiyang leksyon sa Sunday school para sa masunod na aga. Sa saiyang kamot may sigarilyo mantang binubuklat niya an sarong reperensya sa leksyon. Binasa niya, "Huli ta igwa kita kan mga panuga na ini, mga padaba, linigan ta an satong sadiri sa gabos na karigsokan kan laman asin espiritu, na pinapaganap an kabanalan sa pagkatakot sa Dios" (2 Cor. 7:1). Sa momentong idto, sa enot na beses sa saiyang eksperyensya, an Biblia nagin buhay na Libro. An Dios nagtaram saiya; an sigarilyo sa saiyang kamot asin an alak sa saiyang aparador iyo an "karigsokan kan laman." Nag-atubang siya sa saiyang klase kan masunod na aga bilang ibang tawo na. Sinabi niya, "May nangyari sako

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kasuhapon na banggi. An Dios nagtaram sako. An Saiyang Tataramon buhay."

Dai nahaloy pagkatapos niyang adalan an mga leksyon manongod sa bagong pagkamundag sa kursong Emmaus, "Ini an nangyari sako! Namundag ako giraray asin dai ko aram kun ano iyan." Pirmi siyang iniimbitar na magtaram sa mga komperensya kan Methodist asin poon kaidto an saiyang paboritong tema, nahulaan mo, an bagong pagkamundag. Hinahapot siya kan mga tawo kun sain niya naadalan iyan, asin irerekomendar niya an Bible School of the Air. Pagkatapos kan siring na mga komperensya, makakaresibi kami nin lista nin sanggatos o labi pang pangaran na naghahagad kan samuyang kurso.

Nagsurat si Mr. Lamagna tanganing maghagad nin konseho huli ta nagpopoon siya nin sarong klase sa Biblia kada Domingo nin hapon (dugang sa saiyang regular na mga klase). Makakarekomendar daw kami nin tema o serye nin mga leksyon? Isinuhestyon mi an kursong "Lessons for Christian Living" o "Guide to Christian Growth." Sa enot, may leksyon manongod sa bautismo, asin hinapot kami ni Mr. Lamagna kun paano itokdo iyan sa saiyang kamugtakan. Simbag mi na an leksyon nagpapahiling kan pinagtutubodan mi na pagtokdo kan Bagong Tipan. Saiyang responsibilidad na magdesisyon kun tama ini o dai. Dai nahaloy pagkatapos kaiyan, nag-abot siya sa samuyang harong. Kan hapoton ko kun taano ta nagduman siya sa Manila, sinabi niya na gusto niyang bautismohan paagi sa paglubog. Kaya nagkaigwa kami nin kaogmahan na bautismohan siya sa Manila Bay.

Mga kwarenta an yaon sa saiyang klase sa Biblia, kaya kan matapos ninda an kurso, hinapot niya kun andam kami na magduman sa San Nicolas asin itao an mga sertipiko sa sarong garo graduation. Nagbiyahe kami paduman kan Sabado nin hapon asin nagwalat ako sa serbisyo sa simbahan kan Domingo nin aga. Interesado ako na mahiling sa opisina kan pastor an sarong set kan "Synopsis of the Bible" ni J.N. Darby. Kan hapon na idto, sa sarong espesyal na serbisyo, itinao mi an mga sertipiko. Mantang paalis na kami sa harong ni Mr. Lamagna pauli, nagluwas siya nin kabangang sako nin bigas asin ibinugtak sa samuyang awto. Nagkontra ako na mayo kaming inaasahan hale sainda alagad ogma kaming maglingkod nin libre. Isinaysay niya na kan nakaaging taon nagdesisyon siya na mag-ikapulo kan saiyang ani. Nakaani siya nin 75 na sako asin itinao an pito asin kabanga sa simbahan. Sinabi niya, "Aram mo, an pastor mas marhay magwalat kun igo an saiyang kakanon!" Kan masunod na taon, hale sa parehong omahan, nakaani siya nin 175 na sako asin pagkatapos

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

na itao an 17 sa simbahan, may kabangang sako siya para sako. Siya an nagpalis kan "What the Bible Teaches" sa Ilocano.

Kan pinoon mi an Bible School of the Air, mayo pa nin tape recorder kaya an kada programa ginigibo nin live sa mga studio kan FEBC. Kan enot, si Anna may kabtang sa pagbasa nin mga surat o sa paghapot nin mga hapot. Kan mag-abot si Ken Engle, na may eksperyensya sa radyo sa WMBI, an estasyon kan Moody, nagtabang siya sa programa. Nag-irok siya kaiba mi sagkod na nakasal siya asin garo sadiri ming aki. Nakangangalas, dakul na tawo an nagkasala na naisip na siya an samuyang manugang! Pagkalihis nin sarong taon, nag-abot an sadiri ming aki na si Ken asin nagkaigwa man nin kabtang sa ministeryong ini.

An enot na mga semana ni Ken sa Bible School of the Air yaon sa "Six Hours at the Mimeograph" (Ikaduwang Tomo) asin "The Bible School of the Air" (Sa Saiyang Kaogmahan).

An pagsimbag sa mga hapot kan mga estudyante paagi sa personal na surat sarong importanteng kabtang kan ministeryong ini. Dakul sa mga ini manongod sa mga bagay sa mga leksyon. An iba tibaad huli sana sa kuryosidad. An sakong sekretarya medyo naiinis sa mga naghahapot kan mga ordinaryong hapot arog kan "Sain nakua ni Cain an saiyang agom?" Pinrobaran mi na ipasabot sa mga estudyante an kahalagahan kan pagbasa asin pag-adal kan Biblia tanganing sinda mismo an makasimbag sa saindang mga hapot. Sarong lalaki an nagpapadara nin mga lista nin hapot asin sa paghona ko sa laog nin nagkapirang taon nakasimbag ako nin dai mababa sa sarong ribo sa saiyang mga hapot. Kun minsan, nagpapadagos ako paagi sa pagprobar na ipasabot saiya an kahalagahan kan kaligtasan. Dai ko aram kun nakamidbid siya sa Kagurangnan.

Sa paglakaw kan mga taon, an programa sa radyo nagkaigwa nin iba-ibang format. Sa sarong panahon, an mismong mensahe mga pitong minuto asin pagkatapos kan sarong himno, magkakaigwa kami nin forum na kun sain tolo o apat an nag-iingkod palibot sa mike asin nag-oolay manongod sa nagkapirang bagay sa leksyon. Dangan nagin posible na irekord an programa nin enot. Mas kombinyente marhay ini ta puwede kaming magpili nin oras nin pagrekord. Kan enot na mga aldaw, kaipuhan ming magduman sa estasyon nin radyo kada Lunes nin banggi. Kan mga panahon na idto, dakul an kagubotan kan mga rebelde sa palibot kan Manila. Pirmi kaming nakakadangog nin putok nin riple sa harayo mantang nagbibiyahe kami paduman sa estasyon, 13 milyang biyahe pasiring asin pabalik. Nagpapasalamat kami sa pag-ingat kan Kagurangnan. Sa oportunidad na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

makarekord kun aldaw, pinondo mi an forum asin nagkaigwa nin mas halabang mensahe. Sa paagi na ini, posible na maandam an programa para sa sarong bulan sa sarong aga sana. Sa sarong panahon, nagkaigwa man kami nin tolong programa na 15 minutos kada semana sa Ingles na naggagamit nin ibang mga kurso kaysa sa mga ginagamit sa mga programa na kabanga nin oras. Poon kan 1981, saro sa mga talentadong Filipinong misyonero an nagbabasa kan mga script na inaandam ko. Okupado marhay siya sa ibang trabaho kaya mayo siyang panahon na mag-andam nin mga script (minsan kaya niya marhay na gibohon iyan), asin ako man nakakapagal na an pagmaneho paduman sa estasyon.

Sa mga huring taon, dikit sana an direktang simbag hale sa programa sa radyo sa Ingles. Alagad, marhay an simbag hale sa programa sa Tagalog na pinapadagos ni Rey Cervantes, saro pa sa mga nasyonal na misyonero; alagad siya man naaatubang an problema sa paghanap nin panahon na mag-andam para sa mga programa, espesyal na ta tinatapos niya an saiyang pag-adal sa sarong Bible institute.

Dai nahaloy pagkapoon mi kan Bible School of the Air nahiling mi na an mga estudyante naghahagad na ipadara an kurso sa saindang mga amigo o kaklase. Kaya tanganing mapadali ini, nagpadara kami nin mga porma na kun sain puwede sindang mag-enrol nin anom pang iba kun ipadara ninda an saindang mga test paper. Paminsan-minsan nagbubugtak man kami nin mga anunsyo sa lokal na mga peryodiko. Dakulang tabang an mga ini sa pagdakul kan mga nag-eenrol. Pagkatapos ma-enrol an mga amigo kan sarong estudyante, ibinabalik mi saiya an lista kaiba an sarong surat na naghahagad na pakusogon an boot kan saiyang mga amigo na magsimbag. Dai nahaloy nakakaresibi na kami nin sagkod 3000 na pangaran kada semana. Nagkataon sana na naabot mi an samuyang pinakahalangkaw na labi 4000 kan semana na binisita kami ni Dr. asin Mrs. Harlow kan 1962. Kan Mayo 1967, nagkaigwa kami nin publikong rally asin nagtao nin Biblia sa limang estudyante hale sa lugar kan Manila na na-enrol kan maabot mi an kabilogan na sarong milyon. Kan Marso 1976, an kabilogan na enrolment nakaabot sa sarong milyon asin kabanga.

Mas dakul an samuyang na-enrol kaysa sa ibang Emmaus center sa bilog na kinaban, alagad an samuyang porsyento nin mga nakatapos halos an pinakamababa. Halata na dakul sa mga nakaresibi kan enot na duwang leksyon an dai na nagpadagos. An samuyang porsyento nin nakatapos mga 10% sana. Nagpadara kami nin mga follow up na surat sa mga dai nagsimbag, na nagdara nin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

dikit na resulta. Kan panahon na idto, ipinapadara mi an enot na duwang leksyon sa siisay man na an pangaran asin address itinao samo. Sa mga huring taon, nagpapadara kami nin surat na naghahapot kun gusto talaga ninda an kurso, kaiba an nagkapirang literatura kan ebanghelyo. Minsan an paagi na ini nagpabawas kan bilang kan mga nag-enrol, nagpataas man ini kan porsyento kan mga nakatapos. An saro pang dahilan digdi iyo an pagtaas kan presyo kan selyo. Kan pinoon an BSA, an duwang sentimong selyo igo na sa pagpadara nin surat (sarong sentimo sa U.S.); ngunyan kwarentang sentimo na! Minsan limang sentimo sana iyan sa U.S. sa presenteng palitan, dakulang dugang iyan sa bayadan sa selyo.

Dai nahaloy nahalata na an kurso sarong marhay marhay na paagi nin ebanghelisasyon sa gabos na kabtang kan Filipinas, poon sa Batanes sa norte sagkod sa Tawi-tawi sa timog. Labi sa sarong beses, may misyonero na naduman sa sarong lugar na naisip niya na mayo pa nin patotoo kan ebanghelyo kaidto. Dangan sa sarong harong mahihiling niya an sarong Certificate of Completion na proud na nakadisplay sa sarong kwadro sa dingding. Huli ta may mga dai nagbalik kan enot na mga test, importante na matawan sinda nin malinaw na presentasyon kan ebanghelyo. Kan enot, si R.A. Laidlaw kan New Zealand mabuot na nagpadara samo nin suplay kan saiyang marhay marhay na booklet, “The Reason Why.” May iba pang mga booklet na ginamit asin nakaresibi kami nin nagkapirang grant kan “Here’s How” hale sa Life Messengers sa Seattle. May ibang mga booklet na mas gusto mi kaysa kaini, alagad nahiling mi na an “Here’s How” garo mas epektibo. Kan suriyon mi an rason kaini, an samuyang konklusyon iyo na huli ta isinurat ini sa porma nin dialogo, an mga parabasa ibinubugtak an saindang sadiri sa papel kan saro sa dialogo na idto. Nakatabang ini sainda sa pagsabot kan mensahe.

Bilang resulta kan pag-adal na ini, nagluwas kami nin booklet na “What’s the Answer?” Ipinapahiling kaini an sarong mag-agom sa lokal na kamugtakan na naghahapot kan hapot na ini. Paagi sa sarong Kristiyanong kataid na may Biblia, naaraman ninda an simbag sa nagkapirang hapot na pirming hinahapot digdi. An kataid nagpaliwanag kan dalan nin kaligtasan, asin an istorya natapos na an mag-agom nakaluhod asin inaako si Cristo bilang saindang Kagurangnan asin Paraligtas. Ini ipinalis sa apat na tataramon na kun sain an samuyang kurso ipinapanao

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

digdi. An samuyang hona nagin tama ta dakul an nagsurat tanganing isaysay kun paano ninda inako si Cristo, sagkod pa sa pagluhod arog kan ginibo kan mag-agom na idto.

Sarong lalaki sa Visayan Islands an nagsurat na sarong aldaw nagbibisita siya sa harong kan saiyang mga kamag-anak asin nakahiling nin sarong booklet sa lamesa. Huli sa kuryosidad, nagpoon siyang basahon ini, alagad huli ta nakapamate ini saiya nin dai komportable, ibinaba niya ini. Parehong bagay an nangyari sa mga masunod na bisita alagad sa ikatolong beses nagdesisyon siya na basahon an bilog na booklet. Pagkatapos niya kan booklet, inako man niya si Cristo bilang saiyang Paraligtas.

Sarong misyonero hale sa Far East Broadcasting Company an nagsaysay kan saiyang pagbisita sa sarong tribu nin Sea Gypsies sa harayong mga isla sa timog, nagkapirang milya sana pa-norte kan Borneo. Sa saiyang pagkangalas, nakamidbid siya nin sarong Kristiyano sa kabtang na idto kan nasyon, na kadaklan Moslem. Kan hapoton niya an lalaking ini kun paano siya nagin paratubod, sinabihan siya na paagi sa mga kurso hale sa Bible School of the Air.

Sa saro sa samuyang mga pagbisita sa Baguio, binisita mi an sarong pilay na Intsik na dalaga sa saindang harong duman. An saiyang ama sarong negosyante na may dakulang tindahan sa syudad. Makangangalas siyang naligtas paagi sa pag-adal kan kursong “What the Bible Teaches.” Minsan pilay asin naka-wheelchair, may maliwanag siyang patotoo para sa Kagurangnan, minsan an kadaklan kan pamilya dai nauyon. Sa sarong masunod na pagbisita sa Baguio, naaraman mi na yaon siya kaidto sa sarong baryo sa itaas kan mga bukid kun sain may negosyo an saiyang mga magurang. Naaraman mi na may bus na nagduduman kaidto kun aga asin nagbabalik kun hapon. Paghale mi sa Baguio mga alas otso, nakaabot kami sa baryo mga alas onse kaya nagkaigwa kami nin mga duwang oras na pagbisita bago an pagbalik. Sa kadaklan kan dalan, dai sementado an dalan, nagliliko-liko sa gilid kan mga bukid asin hararom an alpog. Kan magsakay kami sa bus, kami sana an mapuputi, an iba mga kayumangging Filipino. Kan magbaba kami, pareho na an samuyang kolor! An mga bus na idto bukas an mga gilid asin mayo nin proteksyon sa alpog! Sa pag-ampo kan banggi na idto, binanggit ko an Tataramon nin Dios ki Adan, “Huli ta alpog ka asin sa alpog ka mabalik.” Dai mi

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

gayong gusto na magbalik sa alpog sa paagi na idto! Minsan siring, sulit an pagtao nin pagpakusog nin boot sa dalagang idto. Kan huri, itinogon siya kan Kagurangnan sa full-time na Kristiyanong paglingkod minsan may kapansanan siya sa hawak.

Sa enot na mga kapitulo, isinaysay ko kun paano naitogdok an mga asembleya sa Tarlac asin sa Bahay-pare, Pampanga bilang resulta kan mga koneksyon sa Bible School of the Air. Paminsan-minsan nakakadangog kami nin iba pang mga grupo na nagin lokal na simbahan paagi sa koneksyon na ini. Sa sarong lugar na inaapod na Nahapay sa probinsya nin Iloilo, may sadit na asembleya na nagpoon huli ta may nagkapira na naligtas paagi sa mga kurso. Nagkaigwa kami nin pakikipag-iba sa grupong ini paagi sa mga bisita kan mga nasyonal na trabahador. Puwede pa kaming magsaysay manongod sa mga lalaki asin babayi na ngunyan naglilingkod sa Kagurangnan sa iba-ibang paagi na natabangan o naligtas paagi sa saindang pag-adal. Si Mr. Fred Magbanua, managing director kan Far East Broadcasting Company, saro sainda.

Sa laog nin nagkapirang taon, an programa sa Ingles na kabanga nin oras ipinapalakaw sa nagkapirang komersyal na estasyon. Sa nagkapira sa mga ini, an Back to the Bible Broadcast nagpipirma nin kontrata para sa airtime pitong aldaw kada semana. Kami an nagkukua kan oras kun Domingo asin binabayadan mi sinda para kaiyan. Kan ideklara an martial law kan Setyembre 1972, an gabos na estasyon nin radyo pansamantalang pinagboot na pondohon an saindang mga aktibidad. An mga estasyon kan Far East Broadcasting Company kabilang sa mga enot na tinugotan na magpadagos giraray, kadaklan huli sa saindang dai-politikal na kamugtakan. Sa paghona ko sarong semana sana an broadcast na nawara samo huli kaiyan. Para sa nagkapirang komersyal na estasyon, mas haloy bago sinda nakapag-broadcast giraray. Kan magpoon sinda giraray, an kadaklan sainda mas halangkaw na marhay an singil kaysa kaidto. Pinag-isipan mi giraray an kamugtakan, asin huli ta dikit sana an simbag hale sa mga estasyon na ini, nagdesisyon kami na dai na sulit an dugang na gastos.

Dai nahaloy pagkapoon kan operasyon, nahalata na kaipuhan mi nin tabang sa trabaho sa opisina. Si Miss Luz Lazaro hale sa asembleya kan San Juan an nagtrabaho para samo asin matinumanon pa sanang naglilingkod sa opisina pagkatapos nin labi sa trenta na taon. Dakul pang iba sa paglakaw kan mga taon an nagtrabaho kaiba mi sa mas haloy o mas halipot na panahon. Si Misses

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Letty asin Nelly Licera nagtao nin mahalagang tabang sa laog nin dakul na taon. Kan si Mr. asin Mrs. Glynn Dean humale pasiring sa Estados Unidos, si tugang na Elino Aragon na nagtatrabaho ki Glynn an nagduman sa Bible School of the Air bilang office manager kan 1974. Elder siya sa asembleya kan Binangonan asin kaiba sa dakul pang ibang aktibidad sa trabaho kan Kagurangnan, espesyal na sa trabaho sa kampo. Kaya an bilog na operasyon kan opisina kan BSA ngunyan yaon na sa kamot kan mga nasyonal na ini. Sarong komite nin tolong misyonero asin si Tugang na Aragon an nagtitiripon paminsan-minsan tanganing pag-olayan an dadakulang bagay. An staff may sweldo.

An kabtang na ini kan trabaho kan Kagurangnan sarong paglakbang sa pagtubod asin talagang pinapuri mi an Kagurangnan huli sa Saiyang pagkamatinumanon sa pagtao kan mga kaipuhan. An nagkapira sa mga Filipinong tugang na lalaki asin babayi regular na nagtatao, alagad an kadaklan kan pondo hale sa luwas kan nasyon. Nagkapirang taon an nakaagi, idinodolot ko sa atubangan kan Kagurangnan an mga kaipuhan kan trabahong ini. Sa sarong halipot na kuwenta, nahiling na $500 an kaipuhan espesyal na para sa pag-imprenta asin selyo. Mantang nag-iingkod kami para sa pamahaw pagkatapos kan sakong debosyon, si Ken Engle nagdagos. Sa ano man na rason, kaipuhan niyang magluwas nin amay kan agang idto asin nagdagos sa post office tanganing kuanon an samuyang mga surat. Sa samuyang kaogmahan (asin pagkangalas, kaipuhan kong aminon), an sarong surat may tseke na $500. An pondo dai pirming nag-aabot sa siring na makangangalas na paagi, alagad makakapatotoo kami na an Dios dai nagpabaya samo.

Hilingon an "Five Hundred Dollars at Breakfast" sa Ikawalong Tomo.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 24

An Trabaho sa Kampo

"Ngunyan salamat sa Dios, na pirmi kitang pinapadaog ki Cristo, asin paagi samo ipinapahayag an halimuyak kan pagkaaram sa Saiya sa gabos na lugar." (2 Cor. 2:14)

Sa nagkapirang tataramon sana, an Apostol nagdibuho nin magayon na ladawan nin pagdaog. Si Cristo nagdaog sa gabos Niyang kaiwal asin kita na Saiyang mga tinubos ginigiyahan Niya sa Saiyang prusisyon nin pagdaog. An mga prusisyon nin pagdaog kan mga Romano may kaibang pagsunog nin insenso. Sa parada nin pagdaog ni Cristo, an insenso iyo an halimuyak kan pagkaaram sa Saiya. Para sa labi-labing kadakulaan kan pagkaaram ki Cristo Jesus na saiyang Kagurangnan, andam si Pablo na mawaran nin ano man na ganansya na maitatao kan kinaban na ini. Alagad bako sana na kaipuhan ta Siyang midbidon; kaipuhan man na ipamidbid Siya. An halimuyak kan pagkaaram na idto kaipuhan na ikalat sa gabos na lugar. Saro sa mga paagi na ikinalat an pagkaaram na idto iyo paagi sa mga kampo.

Nabanggit na sa sarong enot na kapitulo an Philippine Keswick Camp. Sa enot na siring na kampo, na ginibo sa Montalban poon Disyembre 26, 1931 sagkod Enero 2, 1932, may 85 na hoben. Nagin panahon ini nin dakulang bendisyon minsan talagang kulang an mga pasilidad. Kan mga panahon na idto, dai gayong madali para sa mga estudyante na mag-adal sa high school o kolehiyo sa mga probinsya. Dugang pa, an mga nag-aadal sa Manila pirmi na dai nakakauli para sa bakasyon nin Pasko. Kaya ideya kan sarong misyonero na magkaigwa nin kampo kan panahon na idto para sa mga estudyante. Sa ikaapat na kampo kan 1934, 136 an nag-atender. Bago pa sana an kampo kan 1937, sarong grabeng bagyo an nag-anod kan kadaklan kan bangin sa Montalban kun sain ginibo an mga nakaaging kampo. May bagong lugar na nakua sa mga bukid sa ibaba kan Antipolo.

Andam na marhay an mga paghahanda para sa ika-onseng Philippine Keswick Camp kan katapusan kan 1941. An work party na planado kan Disyembre 8 kinansela kan mag-abot an bareta kan pag-atake kan mga Hapon sa Pearl Harbor asin sa mga lugar sa Filipinas. An kadaklan kan gamit sa kampo itinago sa samuyang harong. An mga katre sa kampo itinao sa komite kan mga Amerikano sa Santo Tomas Internment Camp. Kan huri sa gera, sarong Kristiyanong pamilyang Intsik an naghagad na gamiton an mga

tolda. Nagbabalyo sinda pasiring sa sarong sadit na isla pa-norte kan Luzon. Tibaad an mga tolda na idto an nakaagaw kan atensyon kan mga bomber kan U.S., na tibaad naisip na ginagamit kan mga Hapon. Makamomondo, an nagkapira sa samuyang mga amigong Intsik an nagadan asin nasugat sa mga pag-atake na idto. Siempre, mayo nin posibilidad na magkaigwa nin mga kampo kan panahon kan pagsakop kan mga Hapon. Ni dai man kami andam na ipadagos giraray an siring na mga aktibidad kan magbalik kami sa Filipinas kan 1949.

Kan huri, si Ray Kalback asin Ken Brooks kaiba an iba pa an nagpoon kan Highland Band Camp. An saindang enot na kampo ginibo kan 1954 sa Tagaytay, asin nagin panahon iyan nin bendisyon para sa mga hoben na nagtiripon duman. Sarong aldaw sa kampong ini, an direktor na si Ray Kalback nagkataon na nag-agi sa likod kan kusina asin naabtan niya an sarong karabaw na nagtitirhaw kan sopas para sa pangudto. An karabaw dali-daling pinahale minsan garo naguyonan niya an sopas. Pinabukal nin marhay an sopas pakatapos kaiyan asin mayo nin kampista na nakaaram. Dai gayong marhay an mga pasilidad duman, kaya kan masunod na taon an kampo ginibo sa daga kan Far Eastern Bible Institute and Seminary (FEBIAS). Igo an lugar para sa mga kampista, alagad maiinit an mga building ta an mga kampo ginigibo kan panahon nin init. Minsan siring, igo an interes asin bendisyon tanganing ipadagos an paghihingoang ini.

Poon 1956 sagkod 1961, nakapag-arkila sinda nin mga pasilidad sa Nazarene Bible School na nakaatubang sa Trinidad Valley harani sa Baguio. An malapad asin patag na lugar na ini bantog sa mga omahan nin gulay asin prutas asin inaapod na “the salad bowl.” Huli ta yaon sa mga bukid, mas malipot an klima; an totoo, an nagkapirang hale sa kababaan namatean na medyo sobrang lipot sa kampo. Iba-ibang kampo para sa mga Filipino asin mga Intsik an ginibo sa laog nin anom na semana. Dakul an nagpatotoo kan nagpapadagos na bendisyon na nakua ninda sa mga kampong idto asin an nagkapira na nag-atender ngunyan yaon na sa full-time na paglingkod sa Kagurangnan.

Saro sainda an samuyang tugang na si Elino Aragon, sarong elder sa asembleya kan Binangonan asin office manager man kan Bible School of the Air. Isinurat niya, “Nagdakula ako na nag-aatender sa Sunday School kaya saulo ko an dalan nin kaligtasan. Minsan dai ko magirumdoman an

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

panahon na nagduman ako sa Kagurangnan asin inako Siya bilang sakong Kagurangnan asin Paraligtas, an paghiling ko sa sadiri ko ligtas na ako. Alagad, kan nag-atender sana ako sa kampo, kan narealisar ko an mga duda ko manongod sa sakong kaligtasan. Mga trese o katorse anyos ako kaidto asin interesado marhay sa mga aktibidad sa kampo. Saro sa mga paborito kong oras iyo an Gospel Hour kun sain inadalan mi an Enot na Surat ni Juan. Kan mag-abot kami sa 1 John 4:20, naribong ako. An bersikulo nagsasabi na kun an sarong tawo nagsasabi na namomotan niya an Dios alagad naoongis siya sa saiyang tugang, sarong putikon siya. Kan panahon na idto, pirmi akong dai nauyon asin nakikiaway sa sakong manoy. Nagduman ako sa nagtaram pagkatapos asin hinapot ko siya manongod sa sakong problema. Posible daw na ligtas ako alagad naoongis ako sa sakong tugang? Kinonsehohan niya ako, asin idinedikar ko giraray an sakong buhay sa Kagurangnan. Pag-uli ko, pinrobaran ko na magkaigwa nin bagong ugali sa sakong tugang. Pagkalihis nin nagkapirang taon, narealisar ko na an bersikulo bakong manongod sa mga tugang sa laman kundi sa mga kapwa Kristiyano. Kun ano pa man, an bersikulong idto an nagin pagbabago kan direksyon kan sakong buhay Kristiyano."

Kan 1962, si Milton Haack nag-areglo nin sarong kampo sa Valdez, sa gilid kan salog harani sa Floridablanca. Ini enot sa gabos para sa mga paratubod sa lugar na idto kan Pampanga. An nagkapira sa mga tawong ini dai kaya an gastos sa pagbiyahe paduman sa Baguio. Pirming katuyohan kan komite kan kampo na pababaon an gastos hanggan posible tanganing an mga dukhang estudyante makaatender. Sa mga masunod na taon, may mga kampo na ginibo sa Cabcaben asin sa campgrounds kan New Tribes sa Dinalupihan. Parehong yaon sa Bataan an duwang lugar na ini kun sain an mga sundalong Filipino asin Amerikano nagpaninindogan kontra sa mas makusog na puwersa kan mga Hapon kan 1942. Kan 1974, an huring taon bago ginamit an samuyang sadiring campsite, may 69 na kampista hale sa 15 na simbahan sa Christian Training Camp sa Dinalupihan kaiba an 26 na staff. Si Elino Aragon an direktor kan kampong idto. An mga hoben nag-uli na may pasan sa puso na magtabang sa trabaho sa saindang iba-ibang asembleya. Kan taon man na idto, 48 an nag-atender sa Pampanga Youth Camp sa Floridablanca asin sampulo sainda an nagpahayag nin pagtubod sa satong Kagurangnan na si Jesu-Cristo. Si Stimson Alviar an direktor kan kampong idto. Sa gabos na kampong ini, an mga paratubod napakusog sa saindang pagtubod asin dakul-dakul na dai pa ligtas an nakamidbid ki Cristo bilang saindang Kagurangnan asin Paraligtas.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa gabos na lugar na ini may mga problema huli ta an mga kampo kaipuhan na iiskedyul sa mga panahon na kombinyente sa mga tag-iya kan propiedad kan kampo. Mas marhay kutana kun may sadiri kaming kampo, alagad sain kami makakakua nin kuarta tanganing bakalon an angay na propiedad? Sa laog nin nagkapirang panahon, an komite naghiling sa iba-ibang posibilidad asin sa nagkapirang lugar na puwedeng bakalon. Garo mayo nin malinaw na pagtogon hale sa Kagurangnan manongod sa siisay man sa mga ini. Kun yaon sana sinda sa kabotan kan Kagurangnan, saka sana sinda makakaasa na itatao Niya an mga kaipuhan.

Kan 1974, saro sa mga nasyonal na trabahador an nakaaram manongod sa sarong daga harani sa Malolos, an kapitolyo kan Bulacan. Paagi sa sarong amigo na real estate agent, naaraman niya na may duwang ektarya (medyo labi sa limang acre) nin omahan nin paroy alagad may nagkapira man na puno nin prutas, kadaklan mangga. An presyo kan daga makatanosan kumpara sa mga presyo sa lugar na idto. Kaipuhan na bakalon an sarong sadit na kabtang nin daga para sa dalan, alagad laen kaiyan madali man ining abuton. Huli ta harani sa dakulang highway pa-norte hale sa Manila, maaabot ini hale sa Manila sa laog nin sarong oras sakay nin awto. Dugang pa, medyo yaon ini sa sentro kan kadaklan kan mga asembleya sa Luzon.

Pagkatapos nin dakul na pag-ampo asin pag-isip, kaiba an pagkuwenta kan pondo na yaon, napagdesisyonan na ipadagos an negosasyon. An mga tag-iya bakong paratubod alagad nagin makatanosan sinda na kaolayon asin may angay na mga kondisyon na inareglo. An kuarta para sa down payment yaon na o nagkaigwa paagi sa mga regalo kan mga tawo kan Kagurangnan asin kan mga lokal na asembleya. An Workers Together sa U.S. nakapukaw nin interes sa mga tawo kan Kagurangnan sa Estados Unidos asin Canada. An mga ini asin an iba pang paagi an ginamit kan Kagurangnan sa pagtao kan mga kaipuhan kaya posible na mabayadan an gabos sa tamang oras. Sarong pagpahiling ini sa mga tawo kan Kagurangnan sa Filipinas kun paano talaga itinatao kan Kagurangnan an mga kaipuhan para sa Saiyang trabaho. Huli ta kabtang sana kan daga an kaipuhan ngunyan para sa pagkampo, an katuyohan iyo na makakua nin igo hale sa ani nin paroy asin prutas tanganing bayadan an gastos sa pagpalakaw kan propiedad mismo.

Sa enot na duwang taon (1975-1976) sa samuyang sadiring propiedad, an mga tolda

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

hinuram para sa mga dormitoryo. Minsan nakaserbi an mga ini sa kaipuhan kaidto, sobra an init. Kaya kan masunod na taon, posible na makatogdok nin duwang temporaryong dormitoryo. Ginibo an mga ini kadaklan sa atop asin dingding na pawod, asin pinag-isip na makakaserbi sinda sa mga lima o anom na taon. Naisip na kan panahon na idto posible nang magtogdok nin permanenteng dorm. Duwang sadit na harong an itinogdok para sa caretaker asin sa paraoma kaiba an saindang mga pamilya. An mga eksperimento sa pag-alaga nin manok asin kuneho dai nagin matrayumpo huli sa mga hilang asin pagpangawat kun banggi. Saro sa enot na mga proyekto an kakanan asin kusina. Dakulang tabang kan matapos an mga ini asin may screen sa palibot. Alagad, sa panahon kan pagsurat na ini (1982) masikip marhay an mga pasilidad na ini kun labi sa sanggatos an naka-enrol sa kampo; kaya may mga plano na padakulaon an mga ini. An kakanan pirmi man na ginagamit bilang tiriponan, minsan kun marhay an panahon an mga klase ginigibo sa lindong kan mga puno. Dugang pa, kan panahon na ini nagkapirang kuwarto nin dormitoryo na hollow block an itinogdok na may double bunk bed. Sa masunod na nagkapirang taon, gusto ninda na dugangan an mga ini asin magtogdok man nin kapilya, tibaad sa sarong aldaw sagkod swimming pool pa. Yaon na an kuryente, na nagpaposible na magkaigwa nin bomba na nagpapaitaas kan tubig hale sa bubon pasiring sa water tower. Talagang pinapuri mi an Kagurangnan huli sa Saiyang pagtao kan gabos na pasilidad na ini.

Natural na may mahapot kun igo daw an paggamit sa kampo tanganing pangatanosan an paggastos kan kuarta para sa daga asin mga building. Malinaw na dai kita puwedeng mag-asa na an balik kan puhunan na ini mga materyal na bagay. Duwa an paagi nin paghiling digdi. Enot, an aktuwal na paggamit kan propiedad, asin ikaduwa, an mga resulta sa buhay kan mga lalaki asin babayi asin mga aki.

Sa tropikal na klima na ini, an mga kampo dai kaipuhan na andamon para sa tigramig; dai gayong nagbabago an temperatura sa bilog na taon. Sa pinakagrabeng panahon nin tag-uran (Agosto sagkod Oktubre), pirming sobrang basa an daga. An regular na panahon nin pagkampo iyo an panahon nin init (na iyo man an bakasyon sa eskwelahan) kan Abril asin Mayo. Sa laog nin nagkapirang taon, an duwang semanang Christian Training Camp sarong marhay marhay na panahon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kadaklan mga hoben, alagad may nagkapira man na mas gurang, an nag-aatender sa kampong ini. Ipinapalakaw ini arog nin sarong “short-term” na Bible school na may kurikulum na nakalatag sa laog nin apat na taon. An mga Bible study naggagamit nin nagkapirang libro kan Biblia asin nagkapirang pag-adal sa doktrina. May mga klase man manongod sa praktikal na kabtang kan Kristiyanong paglingkod. An katuyohan iyo na tokdoan an mga paratubod sa mga katotoohan kan Biblia, kaiba an mga paagi nin paglingkod, tanganing an kaaraman na ini magamit sa saindang mga asembleya sa saindang lugar. Kaiba digdi an pagmawot na payamanon an saindang espirituwal na buhay asin parigonon sinda sa pagtubod tanganing magkaigwa nin espirituwal na motibasyon sa paglingkod sa Kagurangnan.

May mga kampo man para sa mga hoben na ginigibo kada taon para sa mga yaon sa edad nin high school asin para man sa mga mas gurang. Sa mga kampong ini may halo nin mga paratubod asin dai paratubod, kaya mas dakul an pag-abot nin ebanghelyo. Kada taon may mga report nin nagkapira na naligtas asin nadara sa personal na relasyon sa satong Kagurangnan na si Jesu-Cristo. Hanggan posible, sinusundan an mga ini tanganing makaiba sinda sa mga aktibidad kan mga hoben sa lokal na mga simbahan.

Kan mga 1969, si Miss Tessie Castro, na an pagkaligtas iyo an nagdara sa pagpoon kan trabaho sa lugar kan Bahay-pare, nagkaigwa nin bisyon para sa sarong kampo nin mga aki. Kan panahon kan bakasyon nin Pasko, inimbitar an mga aki hale sa lugar na idto. An ama ni Tessie, kan mga nakaaging taon, may negosyo nin itlog asin nag-aalaga kan mga nangingitlog na manok sa mga kulungan sa saiyang daga. Pagkatapos na pondohon an negosyo, nilinigan ninda an mga kulungan nin manok asin ginamit bilang temporaryong dormitoryo para sa kampo kan mga aki. Harayo sa ideyal an mga pasilidad, asin dikit an kayamanan; alagad oportunidad iyan na madara an nagkapirang aki sa impluwensya kan ebanghelyo. Sa mga huring taon, an kampo kan mga aki ibinalyo na sa bagong campsite asin mas halapad an naaabot asin mas marhay an mga pasilidad.

Kan enot, kaipuhan pa mi na magrenta nin lugar para sa kampo, alagad ngunyan kaya na mi na ipa-renta an kampo sa mga aprobadong evangelical na organisasyon sa mga panahon na dai nakakaabala sa samuyang grupo. Nagtatao ini nin kadikit na kita na nakakatabang sa pag-ataman asin pagpapauswag kan lugar. Sa laog kan taon, parati na ginagamit an kampo para sa mga kumperensya na magdamlag o sa katapusan nin semana. Kada

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

taon, may kumperensya kan mga lalaki na ginigibo sa sarong piyesta opisyal. An mga lalaki hale sa manlaen-laen na asembleya nagtitipon para sa sarong panahon nin pakikiiba asin pag-adal kan Tataramon nin Dios. An mga topiko na pinipili parati praktikal tanganing makatabang sa buhay kan lokal na simbahan, arog kan The Choice and Function of Elders (An Pagpili asin Gibohon kan mga Elder); Discipline in the Local Church (Disiplina sa Lokal na Simbahan); o an Pamanggihan kan Kagurangnan, kun ano an kahulogan kaini asin kun paano ini dapat gibohon.

Sa mga nakaaging taon, nagkaigwa man nin mga kumperensya kan mga babayi. Inaagda an mga lalaking agom na sinda muna an mag-ataman kan harong sa duwang aldaw tanganing an saindang mga agom makaiba sa mga kumperensyang ini. Bakong sana dakulang panahon nin pakikiiba mantang nagtitipon sinda hale sa manlaen-laen na lugar, kundi panahon man nin pag-adal. Digdi man, an pagtukdo praktikal manongod sa lugar kan mga tugang na babayi sa lokal na simbahan asin sa harong. An iba pang grupo arog kan Boy's Brigade, Pioneer Girls, asin mga fellowship kan mga hoben naggagamit man kan kampo para sa mga espesyal na pagtitipon. Pagkatapos nin nagkapirang taon, kan 1982, may napiling ngaran hale sa nagkapirang suhestyon. Ngunyan, aram na ini bilang "Emmaus Bible Camp." An pag-ampo kan gabos na kabtang digdi iyo na an kampong ini magin arog nanggad kan dalan pa Emmaus, sarong lugar na an mga tawo nakakanood na maglakaw kaiba si Cristo asin magdangog sa Saiyang pagtukdo.

Poon pa kan makua an daga kan kampo, may bisyon na an mga tugang na gamiton man ini para sa sarong Bible school. Dakol an marahay na Bible school asin seminaryo sa Filipinas. Alagad, denominasyonal man o bakong denominasyonal, dai ninda kayang itukdo an katotoohan kan Bagong Tipan arog kan samuyang pagkasabot. Dugang pa, naeksperyensyahan mi na an nagkapira sa samuyang mga hoben na nag-adal sa arog kaining mga eskwelahan nadara sa ibang grupo. Kun papilion sinda kun regular na sueldo o pagtubod sa Kagurangnan para sa saindang mga pangangaipo, an enot an minsan mas nakakaogma sa sainda. An enot na Bible school ginibo poon Enero sagkod Marso 1982, may 15 na estudyante. An nagkapira sa sainda mga trabahador na ipinagkatiwala kan asembleya na nagmati na kaipuhan pa nindang dagdagan an saindang aram sa Tataramon. An iba hale sa manlaen-laen na asembleya, asin an pinakagurang sa sainda sarong retiradong soldados hale sa Baguio. Huli ta Ingles an basehan kan edukasyon sa Filipinas, dakol na Bible school an naggagamit kan tataramon na idto. Saro sa mga rason kaini iyo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

na an saindang mga estudyante hale sa manlaen-laen na lugar na iba-iba an tataramon. Saro sa mga problema na resulta kaini iyo na parati nasasakitan an mga estudyante na isabi an mga ideya kan teolohiya sa sadiri nindang tataramon. Nagkaigwa nin mga panahon na an mga parawalat may sinabi sa Ingles dangan nagbaling sako, "Paano daw ini sabihon sa Tagalog?" Kaya sa samuyang sadit na eskwelahan, an pagtukdo sa Tagalog. Sa maabot na panahon, umaasa kami na mapadakula an eskwelahan na magin bilog na termino, gamit an mga pasilidad kan kampo kun bakong regular na panahon nin kampo.

Alagad an gabos na gibohon na ini mayo nin kahulogan kun mayo nin espiritwal na bunga sa buhay kan mga lalaki asin babayi. Totoo nanggad, nagkaigwa nin arog kaining mga bunga, asin pinupuri mi an Kagurangnan huli kaini. Sa isyu kan KAMANGGAGAWA kan Mayo-Hunyo 1973, makukua ta an mga patotoo na arog kaini. Hale sa sarong hoben na babayi sa San Juan: "Dakulang bendisyon sako an kampong ini. Kan mag-abot ako, may gutom an sakong puso para sa tunay na Kristyanong pakikiiba. May mga hapot ako na nakakaribok sako. Nasimbag digdi an sakong mga hapot asin nakua ko an gusto ko—pakikiiba sa mga Kristyano na kapareho ko an edad. Nakakakontento ini huli ta pinagheras ini sa Ngaran ni Jesus."

Uya an pagkapalis kan sarong patotoo sa Tagalog kan sarong hoben na lalaki hale sa Sumapa, an pinakaharaning asembleya sa kampo: "Digdi nakua ko an tunay na kasiguraduhan kan sakong kaligtasan. Itinao ko an sakong buhay sa Saiya asin aram ko na kun ako magigin matapat, magkakaigwa ako nin kadaogan sa sakong pagtubod sa gabos na panahon."

Sarong hoben na babayi hale sa Caloocan City an nagtao kaining patotoo: "Hale ako sa pamilyang Romano Katoliko, kaya mayo akong aram manongod sa kaligtasan. Paagi sa personal na pagpatotoo kan sakong counselor asin sa mga mensahe na itinao, nakilala ko si Jesu-Cristo asin itinao ko an sakong buhay sa Saiya na ngunyan iyo an sakong Kagurangnan. Ogmang-ogma ako! Salamat sa Dios para sa mga kampo na arog kaini."

Mayo nin duda na an ministeryo kan kampo nagin asin padagos na magigin mahalagang kontribusyon sa pag-uswag kan gibo kan Kagurangnan asin sa pagpakosog kan banwaan nin Dios sa saindang pinakabanal na pagtubod. Siempre, ini nagdadara sa espiritwal na paglaki asin sa pag-uswag kan mga lokal na simbahan.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 25

Pakikiiba sa Ebanghelyo

"Matapat an Dios, na iyo an nag-apod saindo sa pakikiiba sa Saiyang Aki na si Jesu-Cristo na satong Kagurangnan." (1 Cor. 1:9)

An dakulang parasurat asin parataram manongod sa debosyon kan nakaaging henerasyon, si Dr. F. B. Meyer, nagsurat kan sarong panahon, "Minsan andam akong itao an sakong kosog sa mga kaiba ko sa pagtubod, dai ako maoyon na magin denominasyonalista sana, asin an pinakaipinagmamaigot ko iyo an pagigin tugang kan gabos na nagkakamoot sa Kagurangnan na si Jesu-Cristo nin tapat sa puso." An arog kaining mga pagmati tibaad mas nakakaogma sa mga yaon sa misyon, na huli sa sitwasyon direktang nakakaulay mi an mga yaon sa ibang Kristyanong grupo. Minsan dai mi bubuyan an mga katotoohan na nakukua mi na itinutukdo sa Kasuratan, puede kaming makiiba sa mga aki nin Dios na tibaad dai pirmeng nag-aako kan nagkapira sa mga katotoohan na idto. An katotoohan kan paghiwalay puedeng sobrahan kun ini nagdadara sato na magsayuma nin anuman na pakikiiba sa mga aki nin Dios. An arog kaining pakikiiba bakong nangangahulogan na inaaprobahan ta an gabos nindang paagi nin paglilingkod o an saindang pagkasabot sa Kasuratan. Sinda mga lingkod kan Kagurangnan, asin sa Saiya sinda maninimbag, bakong sato. Aram ni Apostol Pablo na an iba nagwawalat kan Ebanghelyo na may salang motibo, alagad nag-ogma siya huli ta naiwalat an Ebanghelyo (Phil. 1:15-18).

Sa arog kaining espiritu, ibinilang kong pribilehiyo na makapaglingkod sa nagkapirang paagi kaiba an iba pang mga organisasyon sa laog kan mga taon. Sa haloy o halipot na panahon, nagkaigwa ako nin pribilehiyo na maglingkod sa mga konseho o advisory board kan mga grupo arog kan Christian Literature Crusade, Open Air Campaigners, asin Back to the Bible Broadcast. Mga 15 taon na pribilehiyo kong makaiba sa organisasyon na ini kan huri, enot bilang miyembro kan Philippine Advisory Council, dangan kan ma-incorporate an Philippine Bible Broadcasters, nakipagtipon ako sa sainda, enot bilang miyembro dangan bilang consultant sagkod na nag-resign ako kan Disyembre 1979. Kan panahon na idto, sa edad na 81, kaipuhan ko nang bawasan an nagkapira sa sakong mga gibohon. An samuyang aki na si Kenneth ngunyan miyembro na kan board na idto.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Saro sa mga gibohon na dai ko pa binubuyan iyo an advisory board kan Overseas Christian Servicemen's Centers. Sa sarong naenot na kapitulo, nasambit an mga soldados na nag-abot sa samuyang harong kan mga taon bago pumutok an gera sa Pacific. Nakaulay mi an nagkapira sa mga lalaking ini na nakaligtas sa gera, kaiba an mga kampo kan mga bilanggo nin gera, sa nagkapirang kaso, sa Filipinas asin sa Japan.

Si Jessie Miller saro sa sainda, asin isinurat niya an saiyang istorya sa sarong tract, "Nine must die" (Siyam an Kaipuhan Magadan). Pagkatapos kan Death March hale sa Bataan, yaon siya sa kampo sa Tarlac kun sain pinagbanga-banga sinda sa mga grupo na tig-sampulo. "Kun may saro na makadulag, an siyam babadilon," sabi kan mga Hapon. Saro sa grupo ni Jessie an nakadulag nanggad, asin an siyam nakahiling sa sadiri na nakalinya sa atubangan nin firing squad. Huli sa gabos na kasakitan kan gutom, kakulangan sa nutrisyon asin helang, ginusto ni Jessie na tapuson na sana ninda. Dangan matatapos na an saiyang pagsakit—yaon na siya sa harong kaiba an Kagurangnan. Kan mismong oras na idto, nagtaram an Kagurangnan, "Jessie, andam ka daw na magbalik digdi bilang misyonero?" Garo baga imposible iyan, alagad nagsimbag si Jesse, "Iyo, Kagurangnan, andam ako." Sabi niya, kan mismong oras na idto, aram niya na dai siya kayang badilon kan mga Hapon! Sa sarong rason na dai aram (dai aram kan gabos kundi si Jessie sana) ipinagbalik ninda an mga lalaki sa barracks asin nagsabi, "Sa aga." An "sa aga" na idto dai nanggad nag-abot!

Pagkatapos nin mga taon sa kampo kan mga bilanggo asin mabigat na trabaho sa Japan, nag-abot man sa wakas an J-Day. Pagbalik sa Amerika, nag-adal si Jessie sa Biola asin sa huri nagbalik sa Filipinas bilang misyonero. Pagkatapos nin nagkapirang bulan, nagduman siya sa Japan tanganing kuanon bilang nobya an sarong halangkaw asin blondang magayon, si Netty, na misyonera duman. Dai naghaloy pagbalik ninda sa Manila, may apod para sa sarong auxiliary chaplain na magkaigwa nin mga pagsamba para sa sarong detatsment kan U.S. Air Force sa Manila Port Area. Ini an nagin bukas na pinto para sa sarong gibo sa mga soldados, na dakulaon na binendisyonan kan Kagurangnan sa kaligtasan nin nagkapirang lalaki.

Nagin harani kami sa mga Miller sa bagong gibong ini asin nagtabang kaming maghanap nin lugar para sa servicemen's center asin sa mga kumperensya na ginibo para sa mga soldados. An gibong ini kan enot yaon sa irarom kan Far Eastern Gospel Crusade na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pinaglilingkuran kan mga Miller kan panahon na idto. Alagad, huli ta an arog kaining gibo bakong kabtang kan planong abot kan misyon na ini, pinagkasunduan ninda na dapat ini magin hiwalay na gibo. Mantang naka-furlough kami kan 1953-54, inimbitar ako na magduman sa Chicago para sa sarong kumperensya kaiba an mga Miller asin an nagkapira sa mga soldados na naligtas. Huli sa kabootan kan OMF, tinogotan kaming magtipon sa saindang harong duman sa nagkapirang aldaw. An panahon na ini ginamit sa paglinaw kan mga katuyuhan asin sa paggibo nin konstitusyon para sa Overseas Christian Servicemen's Centers, Inc.

Sa laog kan mga taon, dakulaon na binendisyonan nin Dios an gibong ini. An nagkapira sa mga lalaki na enot na naligtas paagi sa gibong ini nagkaigwa nin dakulang kabtang sa paglaki kaini. Si Dick Patty, na dati yaon sa sarong center sa Oxnard, California, nag-abot tanganing magbukas nin center sa Olongapo asin sa huri magtogdok nin center harani sa gate kan Subic Naval Base. Sa huri, may harong na binukasan harani sa Clark Air Force Base. Dakol an mga lalaki na nagbago an buhay huli ta nakilala ninda si Cristo sa mga center na ini. An saro sarong tipikal na soldados kan enot na panahon na an lalawgon nagpapahiling kan epekto kan saiyang maraot na pamumuhay. An saiyang pag-inom, maraot na mga ugali, asin maating pagtaram nagbago gabos kan magtubod siya ki Cristo. An saiyang agom bakong paratubod, asin kan siya mag-uli sa saiya sa U.S., binayaan siya kaini. "Sobra na kamarahay" siya para sa saiya!

Isinara an Manila Center alagad may iba na binukasan sa Cavite harani sa Sangley Naval Base. Kan itao an pasilidad na idto sa Gobyerno kan Filipinas, isinara an center na idto. Alagad sa laog kan mga taon na bukas ini, dakol an nabendisyonan. May sarong lalaki duman na nagsabi na siya paratubod hale sa sarong asembleya sa Eastern U.S. Nag-Sunday school siya, asin nag-atender sa summer camp kun sain ipinahayag niya an saiyang pagtubod ki Cristo. Sa huri, binautismohan siya asin inako sa pakikiiba bago siya nagduman sa ibang nasyon. Sarong banggi sa Cavite, may helang siya. Mantang nakahigda sa saiyang kama, naisip niya an bersikulo, "An ipinangaki kan laman, laman; an ipinangaki kan Espiritu, espiritu." Narealisar niya na minsan pinadakula siya sa Kristyanong pamilya, nagpahayag nin pagtubod, binautismohan asin inako sa pakikiiba kan simbahan, an totoo dai pa siya nanggad naipangaking liwat. Inaregla niya an

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

bagay na idto kan banggi na idto, asin an sunod na pagbago sa saiyang buhay malinaw na marhay.

An gibo sa mga soldados sa ibang nasyon sarong gibo na pabago-bago sa duwang paagi. Enot, an mga militar may limitadong termino nin serbisyo sa ibang nasyon, kadaklan mga duwang taon. An mga center na para sa Navy mas nakakamati kaini huli ta an mga barko nag-aabot asin naghahali. Huli sa arog kaining pagbalyo-balyo, dai puedeng magpatindog nin gibo kaiba an pareho man sanang mga tawo. Sa ibang lado, an mga pagbabago sa politika asin gera nagbabago kan paghiro kan militar. Kan Vietnam War, nagbukas an OCSC nin mga center sa Vietnam, Thailand, asin Taiwan; alagad isinara an gabos na ini kan panahon na nagpaatras an militar sa mga lugar na idto. May mga center na padagos sa Japan asin Korea na an katuyuhan magtao nin "harong na rayo sa harong" para sa mga soldados na lalaki asin babayi. Sa enot na mga taon kan gibong ini, kadaklan mga lalaki an naaabot alagad ngunyan dakol na man an mga babayi.

Dakulang panghinanyang an pagsara kan Hospitality House sa Clark kan huri kan 1981, dai naghaloy pagkatapos na ipagselebrar ninda an 20 taon sa lugar na idto. Ipinabakal kan may-ari an pasilidad na inuupahan asin an mga paghihingoa na maghanap nin ibang angay na lugar dai nagbunga. An saro pang rason iyo na may nagkapirang grupo na konektado sa simbahan sa palibot kan Air Force base na idto na nag-aataman sa mga Kristyanong soldados. Sa enot na mga aldaw kan gibong ini, an pangenot na pokus yaon sa Far East, alagad ngunyan yaon na sa mga nasyon sa Europa asin sa nagkapirang paagi sa Estados Unidos man. Ibinibilang mi na kaogmahan asin pribilehiyo na nakaiba kami sa gibong ini na ginamit nin Dios sa kaligtasan nin dakol na lalaki asin babayi.

Pagkatapos kan World War II, dakol na hoben na misyonero an nag-abot sa Filipinas. Dakol sa mga misyonero bago an gera an dai na nagbalik. An mga bagong misyonero na ini na may mga sadit na pamilya dai naghaloy nabahala manongod sa edukasyon kan saindang mga aki. An nagkapira nagprobar na ipadara an saindang mga aki sa mga pampublikong eskwelahan sa Filipinas alagad may mga problema digdi. May mga problema sa kultura asin tataramon, minsan Ingles an basehan kan edukasyon. Dugang pa, an lokal na kurikulum nagpasakit sa MK (missionary kid, aki nin misyonero) na makaangay sa mga eskwelahan sa saindang sadiring nasyon

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kun panahon nin furlough.

An iba nagprobar na tukduan an saindang mga aki sa harong gamit an mga correspondence course. Sa nagkapirang taon, ginamit mi an Calvert system na marahay man, alagad dakol na panahon kan magurang an kinukua kaini, asin kulang an pakikiiba o kompetisyon sa ibang mga aki. An nagkapirang misyon may mga maestro para sa mga aki sa saindang sadiring misyon, alagad masakit para sa sarong maestro na bantayan asin tukduan an mga aki sa nagkapirang grado, asin dakol an nawawara sa mga aki sa sports, musika, asin iba pang gibohon sa luwas kan klase.

Kadakol nang taon an nakaagi, an nagkapirang misyonero, lalo na an mga British, nagpapadara kan saindang mga aki pauli sa sadiring nasyon tanganing mag-adal sa mga pribadong boarding school. Nasisiguro kaini na marahay an edukasyon kan mga aki sa sadiri nindang kultura, alagad nawawara sa sainda an mahalagang buhay sa harong kaiba an saindang mga magurang. Kaya parati ini dai marahay na areglo huli ta nawawaran nin koneksyon an mga aki sa saindang mga magurang. Sarong aki nin mga misyonero na nag-adal sa arog kaining paagi an naghapot samo sa huring mga taon kun ano an ginigibo mi manongod sa problemang ini. Pinayohan niya kami na sa gabos na paagi, paghingoahan mi na kaiba mi pirmi an samuyang mga aki. Huli ta aram ko an pagigin dai matatag kan saiyang sadiring espiritwal na buhay, namati ko na an saiyang sinasabi hale sa sadiri niyang eksperyensya.

Kan 1955, nagtipon an nagkapirang misyonero tanganing pag-olayan an mahalagang bagay na ini manongod sa saindang mga aki (o, sa samuyang kaso, an samuyang mga apo). Mayo nin duda na kaipuhan an arog kaining eskwelahan, alagad an mga dakulang hapot iyo: Siisay an mamamahala kaini, sain hale an pondo, asin sain ini dapat itogdok. Manongod sa huring punto, nahiling na an arog kaining mga eskwelahan sa mga nasyon na mainit an klima kadaklan yaon sa mga resort sa bukid kun sain mas malipot asin mas marahay sa salud an klima. Kaya an iba nagsuhestyon na an eskwelahan dapat yaon sa Baguio, an resort sa bukid, 150 milya sa norte kan Manila. Nahiling na yaon na duman an Brent School, sarong pribadong eskwelahan kan mga Episcopalian. An huring desisyon iyo na itogdok ini sa sarong lugar sa Manila. Sarong dakulang rason iyo na dakol na misyonero an nag-iirok sa dakulang Manila, kaya dakol sa mga aki an puedeng mag-irok sa saindang harong. Saro sa resulta kaini iyo na mga sarong ikatolong kabtang sana kan mga estudyante an nag-boarding.

Dakol na eskwelahan para sa mga misyonero an pinapamahalaan kan sarong misyon o kan sarong

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

grupo nin mga misyon na nagtatarabangan. Nangangahulogan ini na dakol sa mga pangenot na desisyon kontrolado kan mga opisina o headquarters kan mga misyon na ini sa saindang sadiring nasyon. Dakulang desisyon nanggad na an bagong eskwelahan bakong pamamahalaan kan misyon kundi kan mga misyonero. Magkakaigwa nin board nin mga lalaki (asin sa huri kaiba na an mga babayi) na nagpapadagos sa sadiri, na pipilion hale sa manlaen-laen na misyon na may mga aki sa eskwelahan. Kaiba kaini an desisyon na hagadon an mga misyon na may mga estudyante sa eskwelahan na magtao nin mga kwalipikadong maestro na susuportaran kan saindang sadiring mga grupo.

Manongod sa pondo, siempre magkakaigwa nin bayad sa matrikula asin boarding asin bayad man sa transportasyon. Magkakaigwa nin dugang na bayad tanganing makatabang sa pagpadakula kan mga pasilidad. Ipinaaram an mga pangangaipo asin nagpoon nang mag-abot an mga regalo para sa eskwelahan. Dai ko aram kun siisay an enot na nagsuhestyon kan ngaran na Faith Academy, alagad sigurado na paagi sa pagtubod sa Dios natao an gabos na klase nin pangangaipo. Minsan an pagkua nin dakulang utang tanganing itogdok an eskwelahan sarong gibo nin pagtubod, huli ta makangangalas nanggad na an sarong dakulang insurance company mapautang nin arog kadakulang kantidad sa sarong grupo nin mga misyonero.

Pribilehiyo ko na maglingkod sa enot na Board of Trustees asin bilang saro sa mga enot na incorporator kan 1956 asin 1957. Nakakua an eskwelahan nin sarong luma asin dakulang harong sa V. Mapa Street sa Manila. Dakol na pagpapaayos an kaipuhan alagad kan Hulyo 1958, andam na ini na magserbing eskwelahan para sa 47 na estudyante asin boarding home para sa 12. An dakulang natad na may nagkapirang puon nin acacia igwa nang kabaldugan bilang palaroan, minsan bakong angay para sa dakol na sports.

Yaon kami sa Amerika na naka-furlough poon kan otonyo kan 1958 sagkod 1959. Sa laog kan taon na idto, naglaki an eskwelahan asin kaipuhan na magrenta nin hiwalay na harong para sa boarding. Kan panahon na idto, nagpoon an paghanap nin daga na puedeng bakalon para sa eskwelahan. Dakol an kabtang ni Leonard sa paghanap na ini. May nakuang daga nagkapirang milya sa sirangan kan Manila sa mas halangkaw na lugar. Sinabihan kan may-ari si Len, “Duman ka asin hilingon mo kun ano an sa paghona mo kaipuhan nindo sa lugar na idto.” Minarkahan ni Len an mga 12 acres asin kan magbalik siya sa may-ari dara an saiyang proposal, nagsimbag ini, “Ano

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

an itinada mo sako? Mga bukid-bukid asin mga kanal sana!" An iba naghona na rayo nanggad ini asin masakit abuton. Alagad, nagdesisyon an Board na bakalon an daga na idto asin bilang simbag sa pagtubod, itinao kan Kagurangnan an pangangaipo na idto.

Pagbalik mi tolos hale sa furlough, nagkapirang misyonero an nagsakat sa saro sa mga bukid-bukid na idto asin sa sarong simpleng pag-ampo, dai pormal na ipinagtao ini sa paglilingkod sa Kagurangnan. Dai naghaloy, nag-abot an mga bulldozer asin pinutol an bukid-bukid na idto. Kaya nagkaigwa nin patag na lugar para sa mga building kan eskwelahan asin sa campus. An campus matagas na gapo an daga, asin hinanyangan pa kan Board an kwarta para sa manipis man sanang patong nin marahay na daga para tumubo an duhot. May matubo daw duman? Garo dai kan panahon na idto. An mga nakakahiling kan mga tanom asin puon na tumutubo duman ngunyan masasakitan na isip-isipon kun ano ini kan enot. Alagad bako daw na ini sarong halimbawa kan pirmeng ginigibo nin Dios sa buhay kan mga lalaki asin babayi asin minsan mga aki, arog kan mga nag-aadal sa Faith Academy? An binhi kan Tataramon nin Dios na itinanom sa matagas asin magapong mga puso, pinapainom kan pag-ampo asin inaataman nin malumoy asin mapagmoot na pag-ataman, nagbubunga nin ani para sa kamurawayan nin Dios.

Duwang bagay an may kabtang sa pagkakua mi nin dakulang utang hale sa sarong insurance company. Enot, an saro sa mga miyembro kan Board sarong insurance actuary na marhay an reputasyon. Kilala siya kan mga opisyal kan insurance company. Asin man, an saindang presidente kaiba mi kan nakaagi sa Los Banos internment camp.

Nagkaigwa nin dalan pa sa daga kan an palibot na lugar ginibong sarong halangkaw na klaseng residential area, kaiba an sarong golf and country club. Nakabakal an Faith Academy nin derecho na gamiton an saindang pribadong dalan. Kan panahon na idto, garo mahal an presyo alagad sa laog kan mga taon napatunayan na sulit ini. Kan mga taon na idto, pinili ako kan Board bilang tesorero, alagad bakong huli sa eksperyensya. Dakol na dugang na trabaho ini para sako mantang padagos an pagtogdok kan building. Salamat sa sarong mahusay na bookkeeper, nakaligtas ako sa pagsubok na idto. Kan panahon na idto, tinatantya kan Board na tibaad umabot sa 300 an mag-eenrol, doble kan mga naka-enrol kan panahon na idto. Sa mga nakaaging taon, an enrolment labi na sa 500, kaya sa laog kan mga taon

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

dakula an pagdakula kaini.

May transportasyon para sa mga estudyante na nag-uuli kada aldaw, asin saro sa mga enot na bus sarong dyip na arog kan mga dyip na sobrang dakol sa mga kalye kan Manila. Dai kaya kan Faith Academy na bumakal nin mga bagong bus kaya bumakal sinda nin mga segunda-manong bus, an iba hale sa surplus kan U.S. armed forces. Siempre, nagkakaraot an arog kaining mga bus minsan-minsan. Nagtutunog an mga telepono kan mga misyonero sa aga-aga na naghahagad nin tabang na idara an mga aki sa eskwelahan. Kan enot na mga taon na idto, nakakua kami nin sarong gamit nang bus na garo marahay pa an kamugtakan. Dai makadesisyon an Board kun kaya ninda an gastos na idto. Kaiba sa ibang mga bagay kan panahon na idto, nagtatrabaho ako nin nagkapirang aldaw kada semana sa sarong komite para sa pagrebisar kan Bagong Tipan sa Tagalog. Sarong aga, sarong tesorero nin misyon an nag-agi sa Bible House tanganing itao sako an sarong tseke para sa Faith Academy hale sa saindang misyon. Dakula an kantidad kaini asin mantang pauli ako para mamanggihan, nag-aampo ako para sa giya kun ano an irerekomenda ko sa Board para sa paggamit kaini. Pag-abot ko sa harong, sinabi ko ki Anna an manongod sa tseke; ogmang-ogma ako. Nangalas ako kan sabihon niya, “Ay, para iyan sa bus!” Paano siya nakadesisyon nin arog kaini—bako man siyang miyembro kan Board! Dangan naaraman ko na nag-apod an dealer manongod sa bus. Kaipuhan na kaipuhan ninda nin kwarta kan aldaw na idto. Kun makakua kami nin kwarta kan mismong aldaw na idto, ipapabakal niya samo an bus sa mas hababang presyo, sarong tunay na barato. Naghalat muna an pamanggihan mantang inulay ko an nagkapirang miyembro kan Board asin nakua an saindang pag-oyon, dangan inapod ko an dealer asin inako an saiyang alok. Sarong simbag na naman sa pag-ampo asin pagtubod.

An saro pang pinagkakabahalaan asin ipinag-aampo kan mga aldaw na idto iyo an paghanap nin tubig. May sarong parakutkot nin bubon na nagprobar, alagad an gabos na butas na kinutkot niya mamara. Mantang idto, nagdadara kami nin tubig sa sarong sadit na tanker para sa paghalo nin semento asin sa mga pangangaipo sa pagtogdok. Kinonsulta an mga geologist manongod sa formasyon kan gapo. Inireport ninda na may sarong patong nin matagas na gapo na dai aram an kakapalan sa irarom kan samuyang daga, kaya halangkaw nanggad na dai makakua nin tubig. Pinangenotan daw kami nin Dios sagkod digdi asin itinao an mga pangangaipo sa pagtogdok, tanganing dar-on sana kami sa sarong pagkaipit manongod sa tubig? Dakol na pag-ampo an nagsasakat sa Dios hale sa bilog na komunidad kan mga misyonero. An nagkapirang tawo na interesado sa mga daga sa palibot nagsabi sa sarong Kristyanong

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

negosyante, “Iniisip daw kan mga buang na misyonero na idto na puede sindang magtukaw sa ibabaw nin bukid asin makakua nin tubig sa pag-ampo sana?” Iyo, dai mi inasahan na magpadara an Dios nin sarong Moises asin sabihan siya na hampason an gapo, alagad nagtubod kami na sisimbagon kan Kagurangnan an samuyang mga pag-ampo.

Kan mismong panahon na idto, may mga amigo hale sa U.S. na nagbisita samo. An tugang na ini, na may dakulang interes sa misyon, sarong matrayumpong parapatindog nin building asin kontratista. Kan dar-on siya ni Ken asin Elaine sa trabaho sa Faith Academy, nabahala siya nin kadikit sa mga paagi na ginagamit kan mga Pilipinong trabahador. Kan maaraman niya na dai pa sigurado an manongod sa tubig, naghona man siya na kami mga “buang na misyonero.” Sa paghona niya dapat sigurado na kami sa suplay nin tubig bago kami nagpoon magtogdok. May eksperyensya man an tugang na ini sa pagbubo nin bubon, asin nagsuhestyon siya na magbutas harani sa amihanan-sulnupan na sulok kan daga. Ini an nagin probisyon kan Kagurangnan para sa tubig kan panahon na idto.

Pagkalihis nin nagkapirang taon, an enot na bubon na idto dai na nakakatao nin igong tubig para sa naglalaking pangangaipo. Kaya liwat, an tubig nagin urgenteng hagad sa pag-ampo. Sa sarong panahon, hinagad sa mga aki na magdara nin inumon na tubig kada aldaw para sa sadiri nindang pangangaipo. May saro pang butas na binubo. May nakuang tubig alagad dai sigurado kun gurano kadakol. Nagdesisyon na kutkoton pa nin mas hararom alagad dai naghaloy naabot an matagas na gapo. Kan padakulaon an butas tanganing magamit an yaon duman, labi pa ini sa inasahan kan enot. Nagdaog na naman an pagtubod sa Faith Academy.

Kan magbalik kami sa Filipinas kan 1970, pagkatapos kan furlough, nagduman kami sa Baguio sa laog nin duwang taon tanganing magtabang sa pag-ataman kan gibo duman. Si Ken asin Mary Lou Engle, na iyo an nagpoon kan gibong idto, mauuli sa Amerika para sa sarong halawig na furlough. May mga hoben na Kristyano na kaipuhan na ataman. Mantang yaon kami duman, kan Nobyembre 1970, sarong makosog na makosog na bagyo an nag-agi sa lugar kan Manila. Dai mi maulay an samuyang pamilya sa telepono huli ta naputol an mga linya. Sa bareta, naaraman mi na natumba an television tower harani sa samuyang harong; dangan nakaresibi kami nin bareta paagi sa radyo kan mga misyonero na marahay an kamugtakan kan samuyang pamilya minsan may nagkapirang puon na natumba sa samuyang harong. Asin man, na dakula an danyos sa Faith Academy. Ini kinumpirma kan sarong

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

retrato kan eskwelahan sa sarong peryodiko, na nakaabot samo pagkalihis nin duwang aldaw.

> *An mga Brooks an nag-ataman kan hoben na simbahan sa Baguio mantang yaon an mga Engle sa Kansas. Hilingon an "Mary Lou, Mary Lou" asin an "Brigade Boys and Baguio" sa Ikawalong Tomo.*

Sa huri, naaraman mi na nalupad an atop kan gymnasium asin duwang pader an nagrumpag. Nawara man an kabtang kan atop kan academic building asin nabasa sa uran an mga libro sa librarya, dugang pa sa ibang danyos. Awtomatikong isinasara an mga eskwelahan kun itinaas an typhoon signal #2 asin #3, kaya an mga aki sana na nag-boarding an yaon sa mga dorm. An harong na kun sain si Len asin Esther an mga house-parent nakatogdok sa gilid nin bukid-bukid. May balkon na naglalawig sa bilog na kahalaba kan harong na nakaatubang sa hardin asin sa swimming pool. Inalsa kan makosog na duros an atop kan balkon, kaiba an mga mabigat na biga na nagsusuporta kaini, asin itinapok an bilog na bagay na idto sa ibabaw kan harong pasiring sa driveway sa likod. Halos dai matubod an kosog kan duros. An duwang pickup na may mga kadena halos dai nakapahiro kan mga biga na idto paluwas sa driveway. Nabaak an saro sa mga plate glass na pinto pasiring sa balkon. Sa kabootan nin Dios, si Marilou, an samuyang apo na babayi, nagtalikod mismo kan panahon na tumama sa saiya an pinto. Grabe an saiyang mga lugad alagad mas maraot pa kutana kun natamaan siya sa atubangan. Huli sa mga natumbang puon asin poste, masakit na dar-on siya sa ospital para maataman.

Kadaklan, an mga makaraot na bagyo madali sanang nag-aagi. Kaya an sunod na aldaw maliwanag asin maaldaw mantang an komunidad kan mga misyonero nagtiripon para magtabang. Ibinuklad kan mga aki an mga libro kan librarya tanganing mamara mantang an mga gurang nagpoon maglinig kan mga pinaglugadan. Mantang naglalakop an bareta manongod sa dakulang danyos, nag-abot an tabang na materyales asin kwarta hale sa mga lokal na donor asin hale sa ibang nasyon. Nagpadara an U.S. Navy nin mga relief na materyales asin mga trabahador hale sa Subic Navy Base paagi sa helicopter. An tabang na ini nagtogot na itogdok giraray an eskwelahan na may nagkapirang disenyo na mas makakapakosog kaini sa maabot na panahon.

Madali na sukaton an mga materyal na nakua alagad masakit sukaton an gabos na espiritwal na pakinabang. Alagad, mayo nin duda na dakula an huri. Nagkaigwa nin mga panahon nin rebaybal asin bendisyon sa kasaysayan kan eskwelahan. May mga buhay na nadutan asin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nagbago. Napakosog an pagtubod, asin napauswag an pakikiiba kan mga misyonero hale sa manlaen-laen na grupo. Dakol sa mga nag-graduate sa high school an sa huring mga taon nagin kabtang kan full-time na Kristyanong paglilingkod, an iba sainda nagbalik pa tanganing maglingkod sa Faith Academy. Ibinibilang mi na pribilehiyo na nagkaigwa kami nin sadit na kabtang sa gibong ini nin pagtubod.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 26

Mga Kaibanan sa Paglilingkod ki Cristo

"Kaya, mga tugang ko na pinakamamahal asin pinapangaturog ko, an sakong kaogmahan asin korona, magtindog kamo nin matibay sa Kagurangnan, mga minamahal ko." (Phil. 4:1)

Mayo nin duda na hararom an pagpahalaga ni Apostol Pablo sa pakikiiba kan iba na kaiba niyang naglilingkod sa gibo kan Kagurangnan. Parati siyang nagsusurat manongod sa saiyang mga "kaibanan sa trabaho," "kaibanan na lingkod," asin "kaibanan na soldados." Kun siya nagbibiyahe, bihira siyang sosolo, asin an saiyang mga kaiba kadaklan bakong mga Judio arog niya; mas parati, mga Gentil sinda hale sa manlaen-laen na lugar. Sa sarong panahon, an grupo binubuo nin mga lalaki hale sa lima o anom na komunidad (Acts 20:4). Kan siya mawalat na sosolo sa Atenas, namamatian ta an saiyang kamondoan mantang nagpadara siya nin bareta ki Silas asin Timoteo na magsunod sa saiya sa pinakamadaling panahon. Dai iniisip kan Kasuratan na an sarong tawo magtrabaho na sosolo sa gibo kan Kagurangnan, kundi sana sa mga dai normal na sitwasyon. Dai kita puedeng magin sobrang sosolo sa satong paglilingkod sa Kagurangnan. Kan padarahon ni Cristo an Dose asin an Setenta, nagluwas sinda nin tig-duwa-duwa (Mark 6:7; Luke 10:1).

Kaya sa laog kan mga taon, hararom an samuyang pasasalamat sa samuyang mga kaibanan sa trabaho. Siempre, kun magigin onesto, dapat mi aminon na minsan nagkaigwa nin mga dai pagkakasinabotan asin dai pagkakaoyon. Ngunyan, sa paghiling paatras, madali nang mahiling kun paano kutana ini naatender nin mas malumoy. Alagad kun hihilingon nin tama, inaamin mi na an pakikiiba asin pagtarabangan labi-labi kadakula kisa sa anuman na kasakitan.

Nasambit na an nagkapira sa samuyang kaibanan na misyonero, asin kun may nagkapirang ngaran na dai nasambit, dai iyan dapat isipon na kakulangan nin pagpahalaga sa samuyang lado. Parati naming pinupuri an Kagurangnan para sa marahay na pagtarabangan kan mga misyonero kan samuyang grupo digdi sa Filipinas, alagad ngunyan panahon nang sambiton an saro pang grupo nin mga kaibanan sa trabaho; iyo an mga Pilipinong tugang na lalaki asin babayi na inapod kan Kagurangnan sa full-time na paglilingkod sa Saiya. Arog ni Pablo, minamahal mi sinda asin pinapangaturog.

Kan mga taon bago an World War II, minsan may tabang kami hale sa mga estudyante kan Bible school mantang ginigibo ninda an saindang praktikal na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga asignatura. Parati mahalagang tabang sinda, alagad kadaklan an anuman na gastos inaako kan misyonero. Bakong ideyal an arog kaining sitwasyon. Mayo pa nin full-time na trabahador na ipinagkatiwala kan asembleya huli ta an gibo nasa pagpoon pa sana sa lugar kan San Juan. Alagad, pirmi naming nasa isip an ideya nin sarong tunay na indigenous na gibo na puedeng ipadagos kan mga Pilipino mismo. An ideyang ini may tolong kaipuhan: an pagpatindog nin matibay na lokal na mga simbahan, mga lalaki asin babayi na inapod nin Dios na itao an saindang bilog na sadiri sa gibo kan Kagurangnan, asin an pagkatiwala asin pagsuporta sa arog kaining mga trabahador kan mga lokal na simbahan.

Dakol na pagtukdo sa arog kaining mga bagay an kaipuhan, na nakabase sa Tataramon nin Dios, na magigin bago sa dakol na lokal na simbahan. Ini sarong ideya na iba nanggad sa mga kinaugaliang paagi sa Kristyanong gibo. An normal iyo na an sarong hoben magduman sa Bible school o seminaryo kun gusto niyang maglingkod sa Kristyanong gibo. An iba tunay na gustong maggibo nin sarong bagay para sa Kagurangnan mantang an iba dai pa ngani sigurado sa saindang kaligtasan alagad naghona na an Bible school mas dai mabigat na dalan pasiring sa edukasyon. An iba nagsusunod sa gusto kan saindang mga magurang, alagad dikit sana an may suporta kan saindang sadiring simbahan. Kaya an mga Bible school nagin lugar nin pagkua nin mga trabahador para sa mga misyon o simbahan na nangangaipo kaini. Inaasahan na an sarong nag-graduate sa arog kaining mga eskwelahan andam na para sa Kristyanong paglilingkod. Kaya, tolong klase nin pagtukdo an kaipuhan.

Enot, kaipuhan na itukdo sa mga lokal na simbahan na an mga malinaw sanang inapod nin Dios an dapat magtao kan saindang sadiri sa full-time na paglilingkod sa Kagurangnan na mayo nin ibang sekular na trabaho. Dugang sa personal na kombiksyon kan tawo manongod sa arog kaining apod hale sa Dios, asin malinaw na giya hale sa Espiritu Santo, kaipuhan na may ebidensya kaini sa saiyang buhay bilang Kristyano. Dapat siyang magpahiling nin tanda nin sarong regalo hale sa Dios asin na ginagamit niya an regalong ini sa lokal na simbahan. Kun dai niya ipinapahiling an sadiri arog kaini sa saiyang sadiring asembleya, dai niya dapat asahan na ipagkatiwala siya ninda bilang lingkod nin Dios.

May sarong laganap na ideya na an mga misyonero asin full-time na trabahador

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa sarong paagi mas halangkaw an espiritwal na lebel, na espesyal an saindang pribilehiyo na tinutuparan an kabotan nin Dios. Na kun an sarong paratubod bilog na nagpasakop sa Kagurangnan, bubuyan niya an sekular na trabaho tanganing itao an saiyang panahon sa gibo kan Kagurangnan. Bakong pirmi na arog kaini. An pinakamahalagang bagay sa buhay kan anuman na paratubod iyo na gibohon niya an kabotan nin Dios para sa saiya bilang sarong tawo. Mayo nin duda na para sa iba, kabotan kan Kagurangnan na magdanay sinda sa saindang propesyon o trabaho, ano man ini (1 Cor. 7:20). Siempre, bakong kabotan kan Kagurangnan na an siisay man magdanay sa sarong sitwasyon na makakaraot sa saiyang Kristyanong patotoo. An Kagurangnan na Jesus parehong ginigibo an kabotan kan Saiyang Ama kan Siya nabubuhay na dai nakikilala bilang karpintero sa Nazaret, arog kan kan ginibo Niya an Saiyang gibo nin pagtubos. Kun dai Siya nabuhay sa kabotan kan Ama sa Nazaret, dai Niya nagibo an mas dakulang katuyuhan kan Saiyang kabotan sa Calvario.

Ikaduwa, an sarong mapadagos na trabahador kaipuhan na may pakikiiba asin pagkatiwala kan mga elder asin paratubod sa saiyang sadiring lokal na simbahan. Kun may espiritwal na pagkaaram sinda, mamimidbid ninda bakong sana an posibleng kakayahan kundi pati an pagginiya kan Kagurangnan sa buhay kan trabahador na idto. Sa nagkapirang kaso, tibaad ginigiyahan sinda kan Kagurangnan na sinda mismo an mangenot sa pagpakosog nin buot sa arog kaining tawo. Sa ibang lado, mamimidbid man ninda an anuman na kakulangan sa pagigin angay o anuman na posibleng sala manongod sa inaakalang giya kan Kagurangnan. Kaipuhan na may harani na pakikiiba an mga elder asin an mga kandidato tanganing magkaigwa nin pagkakasinabotan manongod sa kabotan kan Kagurangnan.

An espiritwal na pagkaaram na ini kan mga elder kaipuhan na pauswagon paagi sa pag-ampo asin pagkaaram sa Kasuratan. An iba nadismaya huli ta kulang an pagkaaram kan mga elder kaya nagdududa sinda na ipagkatiwala an sarong trabahador. Alagad, mas parati an arog kaining kakulangan nin pagkaaram nagresulta sa pagkatiwala sa mga dai pa andam o dai inapod nin Dios. Kaipuhan pa giraray an pagtukdo manongod sa pagkatiwala sa mga trabahador. Ini sarong topiko na pinag-olayan asin itinukdo sa nagkapirang kumperensya kan mga lalaki asin kan mga elder sa Filipinas.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ikatolo, kaipuhan an pagtukdo manongod sa pagsuporta sa mga trabahador, asin duwa an kabtang kaini. Para sa trabahador, dapat malinaw sa saiya na sa Kagurangnan siya maaasa para sa saiyang suporta. Minsan an mga asembleya asin an banwaan kan Kagurangnan an magigin mga daluyan na gagamiton kan Kagurangnan, dapat pirmi siyang humiling sa Kagurangnan bilang pinaghahalean. Minsan, totoo, nababara an mga daluyan asin an kaipuhan na suporta dai nag-aabot arog kan dapat; alagad nanuga an Kagurangnan na itatao an satong mga pangangaipo asin dai Siya mapapaltos kun sa Saiya kita nagtitiwala. Dai man dapat umasa an Pilipinong trabahador sa misyonero hale sa ibang nasyon. An gibo dai nanggad magigin tunay na indigenous kun an saiyang suporta hale sa pondo sa ibang nasyon. Bakong sinasabi kaini na dai aram kan misyonero an mga pangangaipo kan Pilipino, o na dai siya magtatao para sa mga pangangaipong ini. Bakong man sinasabi kaini na dai nanggad dapat magpadara nin mga regalo hale sa ibang nasyon tanganing tabangan an mga Pilipinong trabahador. Alagad, bilang pangkagabsan na pagboot, mas marahay na an arog kaining mga regalo, hale man sa misyonero o sa mga yaon sa ibang nasyon, ipaagi sa mga lokal na Pilipinong simbahan o sa sarong pondo na pinapamahalaan kan mga Pilipinong elder tanganing ipanao an mga regalo, siring sa itinalaga o siring sa pagginiya kan Kagurangnan.

Kaiba kaining kabtang kan pagtukdo, igwa man an kapares kaini, an pagtukdo sa mga paratubod asin asembleya na magtao. Mantang an trabahador humihiling sa Kagurangnan para sa saiyang suporta, an kwarta dai nag-uuran hale sa langit arog kan mana sa kaawagan. Kaipuhan na hale ini sa mga bulsa kan banwaan kan Kagurangnan. Mantang an trabahador nabubuhay sa pagtubod, an mga paratubod dapat magtao sa pagtubod. Dakol sa mga asembleya sadit asin binubuo nin mga tawo na sadit an kita. Kaya may tendensya na likayan an responsibilidad na magtao, na umaasang may ibang maako kan pasan. Alagad parati naeksperyensyahan na kun an sarong tawo o asembleya magpoon magtao, minsan sa sadit sanang paagi, nangangalas sinda na mas dakol palan an kaya nindang gibohon kaiba an tabang kan Kagurangnan kisa sa inasahan ninda. Sa teorya, kun an sampulong pamilya magtatao nin ikasampulong kabtang kan saindang kita, igo na iyan tanganing suportaran an sarong trabahador sa parehong lebel nin pamumuhay. Alagad kaipuhan tang aminon na para sa sarong dukhang pamilya na nagpapadakula asin nagpapaadal nin mga aki, an pagtao minsan nin ikasampulong kabtang sarong tunay na paglaom sa pagtubod.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa bagay na ini nin suporta, tibaad pirmi na may kasakitan manongod sa pagkakaiba kan mga Pilipino asin kan mga trabahador hale sa ibang nasyon. Garo mayo nin madaling solusyon sa problemang ini. Sa sarong paagi, may bentaha an dayuhan kisa sa mga Pilipinong tugang. Duman sa saindang sadiring nasyon may dakol na asembleya dugang sa asembleya na nagkatiwala sa saiya. Paagi sa mga surat asin mga peryodiko kan misyon, nakilala an mga misyonero sa malapad na lugar. An Pilipinong trabahador mayo kan arog kalapad na suporta, asin an kadaklan sa mga ini bakong arog kayginhawa kan mga yaon sa nasyon kan misyonero. An pagkakaiba sa suporta nagbubunga nin mga problema para sa misyonero asin dai pagkakontento sa lado kan Pilipino. Inaamin mi na minsan pinaraot pa ini kan nagkapirang pagpasikat sa lado kan mga misyonero. Sanay siya sa mas halangkaw na lebel nin pamumuhay asin may mga gamit asin sasakyan na dai kayang bakalon o ataman kan Pilipinong trabahador. Dikit sana an Pilipinong trabahador na nakakarealisar na tibaad mas matipid pa an pamumuhay kan misyonero kisa kun yaon siya sa saindang nasyon na may sekular na trabaho. An nahihiling sana ninda iyo na mas halangkaw an lebel nin pamumuhay kan misyonero kisa sa dakol na Pilipino. Siempre, minsan sa mga Pilipinong Kristyano may mga pagkakaiba. Kadaklan bakong madunong o posible, huli sa salud asin pamilya, na an sarong misyonero mabuhay nin bilog na arog kan mga Pilipino. Kaipuhan na may nagkapirang pag-adjust sa kakanon, kalinigan, asin harong.

Pagkatapos kan pagbalik mi sa Filipinas kan 1949, nagdesisyon si Eleazar Alfonso na mag-adal sa Bible school. Nagdakula si Eleazar sa San Juan asin apo siya ni Timotea na nasambit na sa mga naenot na kapitulo. Parati siyang nag-aampo na an saiyang mga apong lalaki itao an saindang sadiri sa paglilingkod sa Kagurangnan. Sinabi sako ni Eleazar na gusto niya akong tabangan sa paglilingkod sa Kagurangnan huli ta kan panahon na idto sobrang dakol an samuyang gibohon. Mantang yaon sa Bible school, nakamidbid siya asin nagkamoot sa saro pang estudyante, si Aurora Valdez. Pagkatapos kan graduation, nagkasal sinda asin nag-irok nin sarong panahon sa saiyang harong sa Cotabato sa isla nin Mindanao. Kan 1957, nagbalik sinda sa San Juan na nagtutubod na kabotan kan Kagurangnan na duman siya maglingkod sa Saiya. Ogma an mga elder na ipagkatiwala sinda bilang enot na full-time na Pilipinong trabahador, minsan ngani

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kulang an kaya nindang itao bilang suporta sa pinansyal. Alagad, nahiling na poon kan panahon na idto, padagos na naglangkaw an lebel nin pagtao sa San Juan Chapel. Nagsimbag an banwaan kan Kagurangnan sa hamon. Nagpadagos ini sa laog kan mga taon mantang naglaki an responsibilidad na magtabang sa mas dakol na trabahador. Nagkaigwa nin mga taon na an 75% kan bilog na naitao duman itinao para sa suporta kan mga Pilipinong trabahador.

Bakong pambihira para sa mga Pilipino na makataram nin duwa o tolong tataramon, lalo na kun nag-iirok sinda sa lugar na nagsasalak an mga tataramon. Dakol man an nakakataram nin Ingles, depende kun gurano kaharayo an saindang naadalan. Nakakataram si Eleazar nin Tagalog, Pampangan, asin Ilocano dugang sa Ingles. Tinawan siya kan Kagurangnan nin regalo sa pagwalat asin ini malinaw na marhay sa saiyang pagwalat kan Ebanghelyo. Kaogmahan na madangog siyang nagwawalat sa luwas sa sarong dakol na tawo. Sa sarong panahon, nagtabang man siya sa Every Home Crusade sa pagpanao nin literatura. Mantang ginigibo niya an ministeryong ini, nakaabot siya sa grupo sa Tarlac na nagin paratubod paagi sa mga kurso kan Bible School of the Air. Namati mi na tunay na kawaran ini sa gibo kan Kagurangnan sa Filipinas kan, kan 1968, nagdesisyon si Eleazar na magduman sa Estados Unidos asin sa huri nagsunod duman an saiyang pamilya.

Dinaog ni Zaqueo an kasakitan kan saiyang kababaan paagi sa pagsakat sa sarong puon. Tibaad nagsakat man si Stimson Alviar sa nagkapirang puon; dai ko aram. Alagad aram ko na dinaog niya an problema kan saiyang kababaan sa ibang mga paagi. Kan dai pa siya ligtas, boksingero siya, tibaad featherweight, asin nag-aataman nin mga kabayo na sinasakayan para sa sarong mayamang may-ari nin daga! Tibaad an saiyang sadit na hawak nagpahiling sa saiya na garo jockey! Ngunyan, si Stimson an pinakagurang sa mga Pilipinong trabahador asin halangkaw an paggalang asin pagkamoot sa saiya kan saiyang mga kaibanan sa trabaho asin iba pang Kristyano. Inaapod ninda siyang “Tatang” (Tatay), sarong termino nin paggalang asin pagkamoot. Ipinagkatiwala siya sa gibo kan Kagurangnan kan mga asembleya sa San Juan asin sa Pampanga. An saiyang paglaki sa grasya asin pagkaaram natabangan kan saiyang pag-adal sa dakol na Emmaus course na nakua paagi sa Bible School of the Air. An kadaklan kan saiyang paghihingoa para sa Kagurangnan yaon sa saiyang sadiring probinsya nin Pampanga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kun sain sinda kan saiyang agom nag-iirok. Lima an saindang aki, asin an panganay na lalaki kaiba an saiyang agom nagtatao man kan saindang sadiri sa gibo kan Kagurangnan sa pag-ataman nin sarong orphanage sa irarom kan Philippine Faith Mission. Minsan haba si Stimson, halos nagtatago sa likod kan pulpito kun siya nagwawalat sa San Juan, may kapangyarihan an saiyang pagwalat. Nagtabang si Stimson sa pagtukdo sa Christian Training Camp asin Bible school, alagad an kadaklan kan saiyang ministeryo yaon sa pagpatindog asin pagpakosog nin mga sadit na lokal na simbahan sa manlaen-laen na lugar sa Central Luzon. Kaiba kaini an dakol na pagbiyahe asin pagigin rayo sa harong.

Si Nestor Dedel pinadakula sa sarong harong na Romano Katoliko asin mayo nin Dios asin mayo nin paglaom. Kan hoben pa siya, magulo an saiyang buhay asin dai ini napaginhawa kan saiyang pagkamoot sa arak. Sarong aldaw, tinawan siya nin sarong Bagong Tipan kan sarong amigo asin binasa niya ini nin bilog sa laog nin sarong semana. Sa Mindanao, nakua man niya an katoninongan sa puso, kasiguraduhan sa kaligtasan, asin bagong paagi nin pamumuhay. Duwang bulan pagkatapos kan saiyang pagbabago, namati niya na inaapod siya kan Kagurangnan sa Saiyang paglilingkod asin nag-enrol siya sa sarong halipot na termino na Bible institute sa Mindanao. Hale duman, nagduman si Nestor sa kabukidan tanganing iwalat an Ebanghelyo sa mga tribu nin Manobo. Pagkatapos nin sarong taon na arog kaining enot na gibo, namati niya na kaipuhan niya nin mas hararom na pagkaaram sa Kasuratan. Kaya nagduman siya sa Manila asin nag-enrol sa Far Eastern Bible Institute and Seminary (FEBIAS). Kan panahon niya duman, nakamidbid niya an Pamilya Castro sa Bahay-pare asin sa huri nagkamoot asin nagpakasal ki Ligaya Castro, sarong maestra sa pampublikong eskwelahan. Sa paagi na ini, naaraman niya an manongod sa mga asembleya kan mga brethren. Pagkatapos kan saiyang graduation sa FEBIAS, naglingkod siya sa Kagurangnan sa Pampanga asin kan 1969 ipinagkatiwala siya bilang full-time na trabahador kan San Juan Gospel Chapel. Sa nagkapirang taon, nagtabang sinda sa pagpakosog kan gibo sa San Juan. An regalo ni Nestor bakong gayo sa pagtukdo kundi bilang ebanghelista asin pastor. Kan may bagong gibo na nabukas sa Cotabato kan 1981, nag-irok si Nestor asin Ligaya duman nin sarong panahon tanganing tabangan na pakosogon an mga paratubod.

Kaiba kan samuyang tugang na si Milton asin Marjorie Haack sa trabaho sa Pampanga an sarong mag-agom na an mga ngaran Simeon asin Tessie Susi,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Jr. Arog kan kinaugalian sa nasyon na ini, mas parati inaapod si Simeon na Jun o Junior. An saiyang patotoo itinao sa isyu kan KAMANGGAGAWA kan Nobyembre 1971 asin papahalipoton ko ini digdi:

"Protestante an sakong mga magurang asin an sakong lolo sarong Protestanteng ministro, kaya poon pa kaaki nadangog ko an manongod sa pagtukdo kan Kagurangnan na si Jesu-Cristo, alagad dai ko nanggad nasabotan kun ano an kahulogan kan pagtubod ki Cristo. Kan mag-adal ako sa Manila, inagda ako kan mga amigo na magduman sa mga nightspot asin makiiba sa mga kaogmahan kan kinaban na dai naghaloy nagdara sako sa pirmeng pag-inom. Parati akong nakokonsensya kaini, alagad an sakong mga paghihingoa na magbago sa sadiri kong kosog pirming mayo nin bunga. Nag-ampo ako na giyahan ako nin Dios pasiring sa katotoohan, asin nagtutubod ako na iyo nanggad iyan an ginibo nin Dios. Naisip ko na nakamidbid ako nin sarong misyonero, si Mr. Milton Haack, duwang taon an nakaagi, kaya nagdesisyon akong hanapon siya. Kan mahiling ko siya kaiba an saiyang agom sa San Fernando, naghapot ako kun paano maligtas. Mantang ipinapaliwanag sako ni Mr. Haack an mga bersikulo hale sa Biblia, naaraman ko na ini an makangangalas na plano nin Dios para sa kaligtasan. Kan mismong banggi na idto, nagluhod ako sa pag-ampo asin nagpasalamat sa Dios para sa satong Kagurangnan na si Jesu-Cristo na inako ko bilang sakong Kagurangnan asin Paraligtas. Pagkalihis nin nagkapirang aldaw, itinukdo ni Mr. Haack an topiko manongod sa bautismo. Nagdesisyon ako na gusto kong mabautismohan. Pagkatapos na ako maligtas, sinabihan ko an sakong agom na si Tessie, asin inako man niya an Kagurangnan bilang saiyang personal na Paraligtas. An sakong tugang na lalaki nagtubod man ki Cristo. Kaming tolo binautismohan sa Basa Air Base Chapel asin pagkatapos kan bautismo nakiiba kami sa mga Kristyano sa Pamanggihan kan Kagurangnan. Kan dai pa ako ligtas, dugang sa pag-inom, chain smoker ako. Ngunyan, tinawan man ako nin Dios nin kadaogan duman."

Isinasaysay man ni Brother Susi kun paano niya binuyan an politika asin kun paano siya nagdukot nin dakulang kalayo sa saiyang natad kan sinulo niya an mga literatura ni Herbert Armstrong asin kan mga Mormon. Nagkapirang asembleya an naipatindog sa Pampanga paagi sa paghihingoa kan mga Haack asin Susi asin iba pang trabahador. Asin ini sa sarong lugar na makosog nanggad an Romano Katolisismo.

Kan si Ken Engle asin an iba nagpoon nin sarong grupo kan Christian Service Brigade sa San Juan, saro sa mga aking lalaki si Rudolfo Ponce de Leon. An saiyang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga magurang na dati nag-iirok sa isla nin Cuyo sa Palawan mga amigo ni Sandy asin Maisie Sutherland. Si Mr. Javier Ponce de Leon sa dakol na taon aktibo sa Boy Scout movement asin sarong mabuot na mabuot na Kristyanong ginoo. Bago ko itao saindo an sadiring patotoo ni Rudy, gusto kong sambiton an sarong bagay na huli sa saiyang kababaan nin buot dai niya sinasambit. An pinakahalangkaw na premyo sa Christian Service Brigade iyo an "Herald of Christ"—arog kan pagigin Eagle Scout. Si Rudy an enot na nakaabot kaining premyo sa luwas kan continental United States. Pagkalihis nin nagkapirang taon, nakaabot man kan premyong idto an saiyang pamangkin na si Pete Barotilla. Alagad uya na ngunyan an patotoo ni Rudy:

> *An bilog na istorya ni Rudy yaon sa Parapahayag ni Cristo: An Istorya ni Rudy Ponce de Leon.*

"Nadara ako sa impluwensya kan ebanghelyo paagi sa Sunday school kan San Juan Gospel Chapel asin sa mga programa kan Christian Service Brigade kan 1952. Minsan dai ko na matudok ngunyan an eksaktong oras kan sakong pagbalik ki Cristo, kan Nobyembre 1956 nakua ko an bilog na kasiguraduhan kan kaligtasan. Paagi sa impluwensya kan mga diosnon na lalaki, lalo na an mga misyonero, napauswag an sakong espiritwal asin sosyal na paglaki. Paagi sa mga oportunidad sa paglilingkod asin pangengenot, naglaki an sakong kakayahan na magin kapakipakinabang sa Kagurangnan. Kan patapos na ako sa sakong pag-adal sa kolehiyo sa Commercial Art, nag-abot sako an kombiksyon manongod sa bilog na pagtao kan sakong sadiri asin kan sakong mga ambisyon, an sakong kaabotan, sa sakong Kagurangnan asin Paraligtas. Halos tolos ining sinundan kan pagkatrabaho ko bilang staff announcer sa Far East Broadcasting Company. Sa laog kan sakong apat o limang taon sa FEBC, nagpadagos akong aktibo sa simbahan, sa Sunday school, sa youth fellowship, asin lalo na sa Brigade kun sain ako na an nangenot. Mantang naglalaki an hamon na palakopon an gibo kan Brigade sa ibang mga simbahan sa bilog na nasyon, namati ko na inaapod ako nin Dios na mag-resign sa FEBC tanganing itao an bilog kong panahon sa Brigade. Ginibo ko ini kan 1965. Kan mag-resign ako sa FEBC, ipinaaram ko sa mga elder an sakong pagmati sa atubangan kan Kagurangnan na maglingkod sa Saiya nin full-time asin magtiwala sa Saiya para sa sakong mga pangangaipo. Pagkalihis nin dikit, sa laog nin nagkapirang bulan, ipinagkatiwala ako kan simbahan paagi sa mga elder sa gibo kan Kagurangnan sa mga aking lalaki. An sakong ministeryo para sa lokal na chapter kan samuyang simbahan asin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

para man sa national headquarters, arog kan pag-apod sa opisina kan Brigade. Sa laog nin sampulong taon, naglingkod ako bilang executive secretary asin nahiling ko an nakakapakosog-buot na bunga sa gabos na 25 lokal na simbahan na may naipatindog na Brigade club. Kan 1975, huli sa inflation asin kakulangan nin suporta kan mga lokal na simbahan na nagpasakit nanggad na ataman an sarong national office, napagdesisyonan na isara an national na gibo asin ibutang an gabos na impormasyon mi manongod sa gibo sa mga aking lalaki sa sarong libro na puedeng bakalon asin gamiton kan mga simbahan tanganing mag-organisar kan sadiri nindang mga club. Dangan nakipagtipon ako sa mga elder tanganing ipaaram sainda na sa panahon na ini gusto kong maglingkod sa ministeryo kan bilog na asembleya asin bakong sa mga hoben sana. Kan 1977, ginamit ko an oportunidad na mag-adal sa Bible College of New Zealand mantang an sakong agom kasabay na nag-adal pa bilang doktor sa medisina. Nagbalik kami kan 1980 tanganing padagoson an trabaho sa chapel asin sa iba pang mga ministeryo na konektado sa mga asembleya."

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sobrang halaba kun isusurat ko an manongod sa gabos na samuyang mahalagang Pilipinong kaibanan sa trabaho, alagad gusto kong sambiton an tolo pang mag-agom. An mga hoben sa lugar kan Bahay-pare nagkaigwa nin mga rally sa ngaran na Bulacan Youth Fellowship. An nagkapira hale sa ibang grupo inimbitar na makiiba sa fellowship na ini. Paagi kaini, si Rey Cervantes hale sa Plaridel nakamidbid bakong sana kan gibo kan asembleya sa Bahay-pare, kundi pati ki Norma Castro. Pareho sindang nag-atender sa kampo asin nag-adal sa Philippine Missionary Institute. Pagkatapos kan saindang pag-adal duman, nagkasal sinda asin ipinagkatiwala sa gibo kan Kagurangnan kan mga asembleya sa Bahay-pare asin Baguio. Sa sarong panahon, nagtrabaho sinda kaiba si Dave Harvey sa Baliwag, lalo na sa gibo sa mga estudyante. An Baliwag sarong mahalagang komersyal na banwa sa Bulacan, an sentro nin sarong dakulang lugar nin pag-uma. Kan mabakal an lugar kan kampo, nagbalyo si Rey asin Norma duman tanganing bantayan an gibong idto. Sa huri, nagbalik sinda sa Baliwag dangan nagkua nin panahon tanganing tapuson an saindang pag-adal sa Philippine Missionary Institute. Ngunyan, yaon na giraray sinda sa Baliwag na naghihingoa na mapakosog an gibo duman. Dugang pa kaini, inako ninda an responsibilidad na andamon an programa sa radyo para sa Bible School of the Air sa Tagalog. Ini sarong ministeryo na marhay an pag-ako asin nagdadara nin marahay na simbag.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa Plaridel, may amigo si Rey na paratubod man, si Oscar de Leon. Insurance underwriter siya; asin nagpakasal siya sa sarong daraga, si Gloria, na hale sa Sumapa, sarong kabtang kan Malolos, an kapitolyo kan Bulacan. Paagi sa pag-atender sa mga kampo, kumperensya, asin iba pang pagtitipon kaiba si Rey, nagkainteres si Oscar na maglingkod sa Kagurangnan kaiba an mga asembleya. Kumbinsido siya na nakabase sa Kasuratan an saindang paninindogan. Ipinagkatiwala siya sa gibo kan asembleya sa San Juan asin nagtatrabaho siya sa probinsya nin Bulacan, lalo na sa Sumapa kun sain may aktibong asembleya. Naglaki an asembleyang ini asin nagkatiwala man nin iba pa sa gibo kan Kagurangnan. Paagi sa mga kakilala ni Oscar naaraman mi an manongod sa daga na binakal para sa kampo. Bakong rayo ini sa Sumapa, kaya harani sana si Oscar asin Glo tanganing magtabang sa mga gibohon sa kampo. Dakol man an itinabang ni Oscar sa pagtukdo sa kampo asin sa Bible school duman.

Si John Paglinawan asin Gloria Latagan nagkamidbid sa saro sa mga Christian Training Camp na ginibo sa Bataan bago pa kami nagkaigwa nin sadiring lugar para sa kampo. Si John hale sa Basa Air Force base sa Pampanga asin si Gloria hale sa San Juan. Sa huri, nag-adal sinda sa Philippine Missionary Institute asin bilang mag-agom ipinagkatiwala sinda kan asembleya sa San Juan para sa gibo kan Kagurangnan, na enot nagtrabaho sa sarong bagong gibo sa Basista, Pangasinan, asin sa huri sa San Juan. May pasan sinda para sa gibo nin misyon sa ibang nasyon. Nagkapirang Pilipino kaiba an ibang grupo an nagduman na sa ibang nasyon bilang misyonero. Nag-aplay si John asin Glo asin inako sinda kan Overseas Missionary Fellowship. An misyon na ini may palisiya na mag-ako nin mga tawo hale sa manlaen-laen na nasyon para sa gibo nin misyon sa luwas kan saindang sadiring nasyon. Inirekomenda sinda kan asembleya sa San Juan para sa paglilingkod na ini asin nanuga na padagoson an pag-ataman sainda arog kan saindang ginigibo kan enot. Alagad, an suporta hale sa mga lokal na asembleya dai igo para sa gabos nindang pangangaipo. Pagkatapos nin sarong panahon nin pag-adal kan tataramon sa Malaysia, iniwalat ni John asin Glo an saindang duwang aki sa eskwelahan kan mga misyonero duman asin nagduman sa Thailand. Sa laog kan saindang enot na apat na taon na termino, dakol an nanodan ninda. Kaiba an saindang pagtiwala sa Dios, inaabot ninda an sarong banwaan na iba nanggad an kultura, tataramon, asin relihiyon. Minsan may mga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kasakitan, nanodan ninda nin marahay an tataramon na Thai. Binendisyonan kan Kagurangnan an saindang paghihingoa, asin nagkaigwa sinda nin kaogmahan na mahiling an sarong hoben na simbahan na naipatindog. Ngunyan, yaon sinda giraray sa Filipinas para sa dugang na pag-adal asin tanganing maglingkod bilang mga representante kan Philippine Council kan Overseas Missionary Fellowship. Gusto nindang magbalik sa gibo sa Thailand kun kabotan kan Kagurangnan.

Dai na kaipuhan sabihon, dakulang kaogmahan samo na mahiling an mga enot na misyonero na nagluwas hale sa samuyang fellowship pasiring sa ibang nasyon, na mahiling na an Filipinas bakong sana nasyon na nag-aako nin mga misyonero hale sa ibang nasyon kundi nagpapadara man nin mga misyonero. Alagad paano an kaabotan sa direksyon na ini? Mayo nin duda na may iba pang mga hoben digdi na andam magsimbag sa hamon kan gibo nin misyon sa ibang nasyon. Rinibong Pilipino an nagduduman sa ibang nasyon kada taon tanganing maghanap nin sekular na trabaho. Dakol sainda ngunyan an yaon sa Middle East sa mga nasyon na mayaman sa langis. Dakula an saindang kita, asin an kadaklan kaini ipinapadara pabalik digdi tanganing suportaran an saindang mga pamilya. Sa mga misyonero, an daloy kan kwarta kaipuhan na pabaliktad, asin iyo idto an kasakitan. An mga asembleya digdi sobrang dikit, sobrang sadit, asin sobrang dukha tanganing makasuporta nin marahay sa mga trabahador sa ibang nasyon. Masakit na ngani an pagsuporta sa mga Pilipinong trabahador digdi sa sadiring nasyon. Mayo nin duda, may iba na madaling magsabi, “Pabayae sindang magluwas sa pagtubod, na nagtitiwala sa Dios na itatao an saindang mga pangangaipo.” An arog kaining mga tawo parating nagsisitar kan Philippians 4:19, na nalilingawan na ini isinurat kan sarong misyonero asin para sa sarong lokal na simbahan, sarong simbahan na mapagtao na nanggad asin an saindang mga pangangaipo itatao mantang mas dakol pa an saindang maitao.

Sa Third World ngunyan, may mga hoben na posibleng pinaghahalean nin mga trabahador para sa ibang nasyon. May nagkapira sindang bentaha huli ta dai sinda kaagid kan mga nasyon na dati nagsakop. Bakong sinda mga Europeo o Amerikano na mapuraw an kublit asin blonde an buhok. Sanay na sinda sa sitwasyon na dakol an tataramon sa sadiri nindang nasyon. Alagad paano masusuportaran an arog kaining mga misyonero hale sa Third World, bakong sana sa saindang gastos sa pamumuhay, kundi pati sa mga gastos sa saindang paglilingkod sa Kagurangnan? Magigin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

bakong madunong o praktikal na ibutang an saindang mga ngaran sa listahan kan mga trabahador hale sa mga nasyon sa Kasulnupan. Magkakaigwa nin mga problema sa pagpaaram kan saindang gibo paagi sa mga magasin kan misyon, arog kan Missions o Echoes. Hale sa eksperyensya, aram mi na bakong madunong na an arog kaining mga trabahador direktang suportaran kan mga simbahan o tawo sa mga nasyon sa Kasulnupan.

Garo baga may nag-isip na manongod sa posibilidad na pakosogon an kabtang na ini kan gibo nin misyon. Alagad panahon na nanggad na ini dapat pag-isipan. Kun dai tolos mag-abot an Kagurangnan, tibaad ini an magigin dalan kan misyon sa harani na kaabotan. An sarong posibilidad iyo na an nagkapirang responsableng elder asin lider sa sarong nasyon arog kan Filipinas magporma nin sarong komite na puedeng magtrabaho arog kan CMML o MSC. Dangan an pondo hale sa ibang nasyon puedeng ipaagi sa komite na idto tanganing isulong an saindang katuyuhan na abuton an ibang nasyon paagi sa misyon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 27

An Pag-uswag kan Ebanghelyo

"Sa katapusan, mga tugang, ipag-ampo nindo kami, tanganing an tataramon kan Kagurangnan madaling maglakop asin pinupuri, arog kan nangyari saindo." (2 Thess. 3:1)

Mayo nin duda na aram kan kadaklan na an mas literal na pagkapalis iyo "tanganing an tataramon kan Kagurangnan makadalagan." Sa paghagad kaining pag-ampo, naisip ni Pablo kun paano kadali naglakop an Ebanghelyo sa Tesalonica, arog kan isinurat niya sa enot na surat, "An mensahe kan Kagurangnan nagtunog hale saindo, bakong sana sa Macedonia asin Acaya—an saindong pagtubod sa Dios naaraman na sa gabos na lugar." Sarong makangangalas na halimbawa ini kan madaling paglakop kan Ebanghelyo. Kan enot na panahon kan mga Apostol, an mensahe kan Kagurangnan naglakop nanggad nin madali asin malapad. Sa mga huring aldaw na ini, kaipuhan tang magirumdom na an Tataramon kan Kagurangnan makakadalagan sana kun tatawan ta ini nin mga bitis asin paa. Kan si Propeta Habacuc naghahalat na mahiling kun ano an sasabihon sa saiya kan Kagurangnan, sinabihan siya, "Isurat mo an pahayag asin linawon mo ini sa mga tapyas tanganing an siisay man na makabasa kaini makadalagan dara ini" (Hab. 2:2, NIV marg.) Sobrang urgente an mensahe nin Dios na, pagkabasa kaini, an parapahayag kaipuhan na dumalagan tanganing ipahayag ini. Kaya dai puedeng sabihon kan payo sa mga paa, "Dai ko kamo kaipuhan." An satong Payo nangangaipo sato, an Saiyang mga paa, tanganing idara an Saiyang mensahe.

Nagkapirang taon an nakaagi, an sakong bayaw na si George Gibson sa Buffalo kaipuhan na putulon an duwang bitis. Tanganing makaabot sa mga pagtitipon, umaasa siya sa iba na dar-on siya sa saindang mga kotse. Sarong aldaw, mantang ipinapaliwanag sako kun taano ta dai siya nakaabot sa sarong pagtitipon, nagsabi siya, "Cyril, kun igwa ako kan sakong mga bitis, yaon kutana ako duman." Pagkatapos nin halos duwang ribong taon, may mga tawo pa giraray na dai pa nakakadangog kan mensahe kan Kagurangnan. Sinasabi daw kan satong Kagurangnan, "Kun magagamit Ko sana an mga bitis kan Sakong banwaan, yaon kutana Ako duman?" Kaya bakong makangangalas na sinitar ni Pablo si Isaias sa pagsabi, "Gurano kagayon an mga paa kan mga nagdadara nin marahay na bareta!"

Pinupuri ta an Kagurangnan para sa gabos na nagtatao kan saindang sadiri sa Saiya tanganing magin parapahayag na nagdadara kan maogma, marahay na bareta nin kaligtasan. Sa mga nakaaging taon, an nagkapira sa sainda mga hoben na naglilingkod sa misyon sa halipot na panahon. An iba nagduman bilang grupo, sa sadiri nindang gastos, na nagtatao nin nagkapirang semana kan saindang bakasyon sa tag-init tanganing magtabang sa kaya ninda

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa sarong lugar nin misyon. Nagtao ini sainda nin oportunidad na mahiling mismo an lugar nin misyon, maaraman kun ano an kamugtakan, madutan kan pangangaipo, asin makiiba sa mga tawo nin ibang lahi. Kan enot, dai ini posible huli ta an kadaklan kan saindang panahon magagamit sa pagbiyahe sa barko. Alagad, sa paghona ko kaipuhan na hilingon giraray an arog kaining halipot na paghihingoa. Angay daw an mga bunga sa gastos na kaiba kaini?

An iba naglingkod nin duwa o tolong taon sa sarong lugar nin misyon alagad mayo nin espesipikong panuga na mag-irok nin mas haloy. Dakol an pinag-olayan manongod sa marahay asin maraot na kabtang kan halipot na paglilingkod. Kadakol nang taon an nakaagi, an paglilingkod bilang misyonero sa ibang nasyon ibinibilang na panuga sa bilog na buhay, kun dai ini maputol huli sa salud o pamilya. An iba may tendensya na isipon na an mga short-termer bakong arog kabilog an saindang pagtao kan sadiri. Mayo nin duda na may lugar ngunyan para sa mga short-termer asin sa mga kayang mag-irok nin mas haloy. Huli sa modernong pagbiyahe, halos anuman na kabtang kan lugar nin misyon naaabot sa laog nin nagkapirang oras, mantang kan enot inaabot nin mga aldaw kun bakong mga semana. Sa pangkagabsan, masasabi ta na an mga short-termer puedeng magdugang sa ginigibo kan mga mas permanente. Huli ta aram ninda mismo an gibo, mas kaya nindang mamidbid an kabotan kan Kagurangnan asin an sadiri nindang pagigin angay para sa mas halawig na paglilingkod. May nanodan na sinda manongod sa pag-angay sa ibang kultura asin may nakua nang aram sa ibang tataramon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kan 1965, sarong grupo hale sa International Crusades (kan panahon na idto Literature Crusades) an nag-abot sa Filipinas. Dakula an saindang pokus sa pagpanao nin literatura asin an kadaklan kaini ginibo sa mga tiyangge asin sa palibot kan mga eskwelahan asin kolehiyo. Huli ta dakol an nagtataram nin Ingles digdi, lalo na sa mga syudad arog kan Manila, garo dai na kaipuhan na gumamit nin panahon sa language school arog kan ginibo kan mga sunod na grupo. Pagkalihis nin mga sarong taon, an nagkapira sa grupong ini nagbalyo sa Korea, iyo si Warren asin Flo Dunham, Stuart Mitchell, asin William Roller. Sa huri, nagbalik sinda duman para sa mas halawig na panahon. Pagkatapos nin duwang taon digdi, si James asin Gerrie LeValley asin si Steve asin Dot St. Clair nagbalik para sa mas permanenteng paglilingkod, an huring mag-agom kaiba sa Faith Academy.

An kapareho kan International Crusades sa Australia asin New Zealand aram bilang Gospel Literature Outreach (GLO). An grupong ini nagpadara nin duwang grupo sa magkaibang panahon. An mga grupong ini nag-pokus sa pagpanao nin literatura sa harong-harong, asin sinusundan ini nin Bible study sa mga harong kun sain may interes. Ginibo ini sa mga lugar na harani sa mga yaon nang asembleya tanganing an follow-up na gibo maipaagi sa mga asembleyang idto. An mga paagi kan enot na grupo kan IC nagresulta sa mas dakol na pagpanao nin literatura alagad mas masakit an follow-up huli ta mas nagkawararak an mga kakilala. An nagkapira sa follow-up na gibo sa gabos na paghihingoang ini ginibo paagi sa mga kurso na itinatao kan Bible School of the Air. Makamondo, an nagkapira sa mga dai pa nakakasal na babayi sa mga grupong ini kaipuhan na umuli nin temprano huli sa problema sa salud o emosyon. Pagkatapos nin duwang taon digdi, an duwang mag-agom sa enot na grupo nagbalik sa Australia. Sa duwang mag-agom sa ikaduwang grupo, an saro nagbalik giraray. Si Len asin Mary Savill ipinagkatiwala kan saindang mga asembleya sa New Zealand asin nagtatrabaho sa probinsya nin Pangasinan. An duwa sa tolong asembleya sa probinsyang idto bunga kan enot na grupo. An duwang grupo nag-irok nin sarong panahon sa Baguio asin dakulang tabang sa asembleya duman.

Kan 1980, sarong ikaduwang grupo na anom an miyembro an nag-abot digdi hale sa International Crusades. Pagkatapos nin nagkapirang bulan nin pag-adal kan tataramon, nagbalyo sinda sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

banwa nin Morong sa probinsya nin Rizal. (May saro pang Morong sa Bataan kun sain may refugee camp para sa mga boat people na nagdulag hale sa Vietnam. Duman sinda nag-iirok sagkod na maproseso sinda tanganing makaduman sa ibang nasyon na mag-aako sainda. May nagkapirang relief worker na nagtatabang duman.)

Saro pang grupo na apat an miyembro hale sa IC an nag-abot kan 1982 asin pagkatapos kan saindang pag-adal kan tataramon, nagbalyo sa Morong tanganing magtabang asin mag-ako kan gibo kan maghali an enot na grupo kan 1983. Mantang an mga grupo kan GLO nagtrabaho sa palibot kan mga yaon nang asembleya, an mga sunod na grupong ini nagdesisyon na magbalyo sa sarong lugar na mayo pang asembleya asin maghingoa na magpatindog nin saro mantang yaon sinda sa nasyon na ini. Paagi sa pagbisita sa harong-harong, Bible study sa mga harong, pagpahiling nin mga pelikula, asin paggamit nin mga puppet, nagkaigwa sinda nin kaogmahan na mahiling an nagkapira na naligtas asin binautismohan. Kaiba an tabang kan nagkapira hale sa asembleya sa Binangonan asin iba pang misyonero, nagpoon an regular na mga pagtitipon asin sa laog nin labi-labi sa sarong taon an mga bagong paratubod kaiba an grupo nagtitipon na para sa Pamanggihan kan Kagurangnan.

Poon kan apodon kan Kagurangnan si Rose na maglingkod sa Saiya sa Pakistan kan 1966, pribilehiyo mi na makabisita duman nin tolong beses. An enot na pagbisita kan 1969 kan nag-irok kami nin sarong semana. Pauli kami para sa furlough, asin nagdesisyon kami kan enot na umagi sa Europa. Kan panahon na idto, nag-irok kami nin sarong semana sa Multan kun sain nagtatrabaho si Rose sa sarong Women's Christian Hospital. An Multan sarong luma nanggad na syudad. Sabi ninda, si Alexander the Great, kan umagi sa Khyber Pass, nakaabot an saiyang pananakop sagkod sa syudad na idto. Minsan yaon sa gilid kan Sind Desert, mataba an daga sa palibot huli sa sistema nin irigasyon na ginibo kan mga British sa Punjab. Kan Mayo an samuyang pagbisita, an pagpoon kan mainit na panahon, asin an temperatura sa aldaw umaabot sa 110 degrees Fahrenheit o labi sa 40 degrees Celsius. Sarong banggi mantang nagkakakan kami kaiba an mga dayuhang staff kan ospital, biglang naghali an gabos sa lamesa, asin nawalat kaming nakatukaw duman na nag-iisip kun ano an emerhensya. Dai naghaloy, nahiling mi na bagyo palan nin alikabok asin kaipuhan na isara an gabos na pinto asin bintana. Minsan arog kaiyan, may alikabok pa man giraray na nakalaog. Sinabi ko sa doktora na nangengenot duman na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kun maghali ako, dai ko na kaipuhan pagpagon an alikabok sa sakong mga paa, iluluwa ko pa ini hale sa sakong lalakogan. Nagsimbag siya, "Ay, dai mo ini madaling mahahali. Papagpagon mo pa ini hale sa saimong mga maleta sa laog nin mga semana."

An Bethel, an kapilya kan Brethren, harani sana lakawon hale sa ospital. Kaya inogma mi an pakikiiba kan mga paratubod duman, minsan halos mayo nin nagtataram nin Ingles. An gabos nagtutukaw sa mga alpombra na nakalatag sa salog, asin iniiwalat an saindang sapatos sa pinto. Para sa sakong agom asin sako, mabuot sindang nagtao nin mga tukawan. Sa sarong panahon, ogma kong itinao an sakong tukawan sa sarong gurang na Pakistaning tugang na dai marahay an pakaramdam. Si Baba Hashim itinao an saiyang sadiri sa paglilingkod sa Kagurangnan, asin marahay an pag-ako sa saiyang ministeryo, minsan dai siya tataong magbasa. Pinapabasa niya sa mga miyembro kan saiyang pamilya an Biblia para sa saiya asin nagin mataong marhay sa Kasuratan. Sinabihan kami na may mga panahon na an saro na nagbabasa hale sa Biblia nagkakasala asin tinatanos ni Baba Hashim. Sarong hapon, binisita mi an mga trabahador kan Brethren na may klinika para sa mga babayi asin aki sa Mumtazabad, sarong lugar mga apat na milya an rayo.

Pagkatapos nin sarong semana duman, naglupad kami hale sa Karachi pasiring sa Beirut kun sain kami nagdamlag. Huli ta dai posibleng maglupad hale sa Beirut pasiring sa Tel Aviv, kaipuhan mi na maglupad pasiring sa Cyprus asin hale duman pasiring sa Tel Aviv. An samuyang pag-irok sa Jerusalem duwang aldaw sana, alagad dai mi madaling malingawan an mga dai malilingawan na lugar na idto—an Bukid nin mga Olibo asin Getsemani, an Wailing Wall asin an lugar kan Templo kaiba an Dome of the Rock. An Via Dolorosa asin an Lubngan ni David. Malinaw pa sa samuyang girumdom an Golgota ni Gordon asin an Garden Tomb, pati an pagbisita sa Betania, Jerico, asin sa Dead Sea. Paghali sa Jerusalem, nagdamlag kami sa Roma dangan nagpadagos sa Britanya. Pagkatapos nin halawig na katapusan nin semana sa London, nagkaigwa kami nin marahay na pagbisita sa sakong pamangkin na si Rue Hatton asin sa saiyang pamilya na nag-iirok sa norte kan London. Hale duman, nagbiyahe kami pa-norte, asin binisita si Miss Jennie Coxon sa Yorkshire na kaiba mi kan mga aldaw kan pananakop kan mga Hapon. Dangan sa samuyang dating amigo na si David Shepherd sa Paisley, Scotland, asin ki Miss Lois Stephen sa Aberdeen. An saiyang mga magurang misyonero sa norte kan China asin ipinangaki siya sa Lingfield sa saro sa saindang mga furlough. Dai niya aram an samuyang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

koneksyon sa Lingfield, nagpoon na siyang magsurat ki Anna nagkapirang taon na an nakaagi. Duwang banggi kaming nag-irok kaiba an mga amigo sa Edinburgh bago nag-drive pa-timog paagi sa Lake District pasiring sa Lingfield. Sa sarong pagtitipon sa Mission Room duman, ipinamidbid ako kan sarong tugang na an ama harani na amigo kan sakong ama. Kan sunod na aga, nag-ontok kami tanganing hilingon an harong kun sain ko inagi an enot na pitong taon kan sakong buhay. Dangan nagpadagos kami sa Dorking tanganing bisitahon an duwang tugang na babayi kan sakong nagadan nang bayaw, si Richard Weller. Nag-irok sinda sa iyo man sanang harong poon pa kaaki, asin garo dai ini gayo nagbago poon kan bisitahon ko ini kan sadit pa akong aki. Sa huri, nag-drive kami pasiring sa Devon para sa nagkapirang aldaw kaiba an sakong saro pang pamangkin, si Beryl Heggadon asin an saiyang pamilya. Kan enot mi na planohon an biyaheng ini, umaasa kami na mahiling an sakong tugang na si George pagkatapos nin limampulong taon, alagad sa kabotan kan Kagurangnan inapod na siya pauli tanganing makaiba an Kagurangnan bago kami nagduman kan Mayo na idto.

An samuyang ikaduwang pagbisita sa Pakistan kan huring kabtang kan 1973. Si Ken asin an saiyang pamilya naka-furlough kaya nagdesisyon kami na magpasko kaiba si Rose. Oktubre sagkod Enero an mas malipot na panahon kan taon. Pag-abot mi sa airport kan Multan sa banggi, mayo nin nagsugat samo. An samuyang surat manongod sa oras kan samuyang pag-abot dai nakaabot ki Rose. Kan mahiling an samuyang kamugtakan, sarong Romano Katolikong padi an mabuot na nag-alok na dar-on kami sa Mumtazabad kun sain nag-iirok si Rose kan panahon na idto. Kan panahon na idto, ipinagkatiwala na siya na maglingkod kaiba an mga trabahador duman. Mantang yaon sinda sa saindang prayer meeting, nagtunog an doorbell. Sa paghona niya, apod iyan para sa saro sa mga komadrona na magpaanak sa harong, kaya nangalas siya kan maaraman na may mga bisita siya hale sa Manila!

Gusto ni Rose na mas dakol pa an mahiling mi sa Pakistan kisa sa maalikabok na Multan sana, kaya nagplano siya nin itinerary na kaiba an duwang aldaw sa Lahore asin Rawalpindi, na mas abante na mga syudad kisa sa Multan. Dangan sarong pag-drive pasakat sa Murree sa kabukidan sa kasulnupan na puro kan Himalaya. An hotel kun sain kami may reserbasyon dai nagpaaram ki Rose na sarado sinda kan panahon na idto, kaya kaipuhan mi na maghanap nin second-class na hotel. Kadikit an init na itinatao kaya malipot an samuyang banggi. Alagad, may kabayadan man iyan sa makangangalas na tanawon kan kabukidan. Kan sunod na aldaw, binisita mi an

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

eskwelahan para sa mga aki nin misyonero sa Murree asin namanggihan duman. May nagkapira sindang estudyante na ipapadara sa dentista sa Rawalpindi kan hapon na idto asin may lugar para samo sa van. An samuyang reserbasyon sa hotel sa Pindi para sa sunod na banggi, alagad dai mi inasahan na may problema. Mantang pababa, an Pakistaning drayber kan van kan eskwelahan medyo mabilis an pagdalagan para sa sarong makitid asin likolikong dalan sa bukid, kaya sa sarong likong nabangga niya an sarong army jeep. Dai man gayo dakula an danyos minsan an nagkapira sa samuyang grupo grabe an pagkagulat. Arog kan pirmi sa Oriente, tolos na nagtiripon an dakol na tawo asin, kan mahiling an mga dayuhan, dai gayo mabuot. May sarong lalaki na nagsasabi na saro sa mga dayuhan an nagmamaneho, na siempre bakong totoo. Huli ta an kadaklan samo dai aram kun ano an sinasabi, nakatukaw sana kami nin tahimik asin nag-aampo. Nakaginhawa kami kan sa wakas nakakua kami nin kotse na magdadara samo sa natatadang dalan.

Sa hotel, sinabihan kami na mayo na nin bakanteng kwarto kan banggi na idto asin an mga pag-apod sa ibang hotel gabos negatibo. May sarong klase nin kombensyon na natatapos kan banggi na idto. Gabos kami nadismaya asin pagal, lalo na an mahal kong si Anna na nagulat pa hale sa aksidente asin sa sunod na dai kaogma-ogmang nangyari. An desk clerk naghingoa nanggad na maghanap nin maiirokan para samo asin sa wakas nagpaaram na may nakua siyang bakante sa New Comrade Hotel. Huli sa impluwensya kan Soviet sa kabtang na idto kan kinaban, may nagkapira akong pagduda manongod sa hotel na may arog kaining ngaran. Mantang pasiring na kami sa sarong taxi, nagharani sako an clerk. Sabi niya, dai niya gusto na mahiling kaming magduman sa hotel na idto. Kun andam kami, mabutang siya nin mga folding bed sa sarong kwarto sa ibaba, alagad kaipuhan mi na magbangon nin temprano huli ta an mga waiter kaipuhan na lumaog duman tanganing andamon an mga lamesa para sa pamahaw. Inako mi ini nin may pasasalamat asin minsan dai kumbinyente, sulit ini nin marahay na tip.

Nakalaog kami sa sarong kwarto kan sunod na aga para sa pag-irok sa katapusan nin semana alagad dai mi nabisita an asembleya duman huli ta may sakit an sakong tulak. Kan Lunes, nakalupad kami pasiring sa Peshawar kun sain marahay an samuyang naiirokan. Kan banggi-banggi na, nagluwas kami tanganing maglakaw-lakaw asin nangalas kami na mahiling si Mr. asin Mrs. Dennis Clark, mga misyonerong amigo, na mantang naghahali sa saindang harong. Dai sigurado si Rose kun yaon sinda sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Peshawar kan panahon na idto. Namanggihan kami kaiba sinda kan sunod na banggi. Nag-arkila kami nin kotse na magdadara samo kan sunod na aga sa bantog na Khyber Pass, an dalan pasiring sa Afghanistan. Dai mi nabisita an Kabul huli ta single-entry an samuyang visa sa Pakistan. Magapo asin kabukidan nanggad an lugar na idto. An mga dakulang bloke nin semento sa gilid kan dalan nagpapahiling kun gurano kadali magpatindog nin harang sa dalan. Mantang nakatindog harani sa gate sa dalan pasiring sa Afghanistan, tinogotan ako kan guardia na magkua nin nagkapirang retrato duman. Garo baga an gabos na lalaki sa lugar may dara-darang badil asin garo andam makipag-gera. An paagi nin pagbiyahe kan dakol sainda iyo an mga lumang sedan na hinalean na kan atop asin takob kan likod. Gabos na puedeng okupahan na lugar may mga lalaking nakatindog asin an mga bumper halos nagkakaskas na sa daga. Garo dai posible na an mga gulong asin spring makakaya kan arog kabigat na dagsa nin tawo.

An syudad nin Peshawar luma nanggad asin makawiwilí, na may mga halangkaw na harong na kahoy na sinsin an pagkatogdok. Sa mga tindahan sa lebel kan kalye, manlaen-laen na trabaho an ginigibo. Sa saro, nagluluto sinda nin “chapattis,” an lapad na garo pancake na tinapay na trigo na sobrang dakol an nagkakakan duman; sa saro pa, sarong sastre na nakatingkayog sa salog an nagpapaandar kan saiyang makinang panahi gamit an kamot; dangan may mga naggigibo man nin mga bagay na tanso. Sa kulang sa duwang dolyar, nakabakal kami nin sarong kalendaryong tanso na magagamit sa laog nin kwarentang taon paagi sa pag-ikot kan kabtang sa tahaw. Halawig an kasaysayan kan Peshawar sa koneksyon kaini sa Khyber Pass. May pagigin moderno man duman mantang nahiling mi an mga hoben na Amerikano, lalaki asin babayi, na halaba an buhok, gurusot an bado, asin may backpack, na naglilíboy-liboy arog nin mga gitano asin dakol sainda may problema sa droga.

Kaogmahan na makamidbid si Robbie Orr asin an saiyang agom na si Dr. Jean sa Multan. Si Robbie an nangenot sa gibo nin misyon sa Multan, na parating dinudumog kan mga maanggot na Moslem mantang ipinapahayag niya an Ebanghelyo. Mahusay siyang parataram asin parasurat sa Urdu asin paraadal kan Kasuratan. Kan panahon nin Pasko kan taon na idto, an saiyang tugang na si Willie hale sa Winnipeg nagbibisita sa Multan. An duwang magtugang may matarom na sense of humor kaya dakol an samuyang nakakaogmang paghuyog-huyog mantang magkaiba kami.

Kan panahon na idto, nagbiyahe kami kaiba si Robbie asin an saiyang tugang pasiring sa kabukidan sa sirangan kan Multan sa lugar kan Baluchistan, na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nakadugtong sa Iran. Kaiba kaini an pagtabok sa kabtang kan disyerto asin sa Indus River. Huli ta hababa an salog kan panahon na idto kan taon, nagbiyahe kami nin duwa o tolong kilometro sa mamarang buhangin kan salog sagkod na naabot mi an mismong salog. Tinabok mi ini paagi sa Bridge of Boats. An bilang kan mga baroto na ginagamit depende sa lapad kan salog sa anuman na panahon. Hale duman, nagsakat kami sa makitid na dalan sa bukid pasiring sa Ft. Monroe kun sain may sarong lumang outpost kan mga British. Sa lumang kampo santo, may mga lapida na may petsa kan ika-19 na siglo. Napag-isip-isip mi sana an manongod sa mga babayi asin aki na nagadan sa helang o mga soldados na nagadan sa laban—gabos sinda nakahigda sa mga sosolong lubngan na rayo nanggad sa nasyon na pinangakian ninda sa Britanya. Sa saro sa mga lumang building may rest house kun sain kami nagdamlag, na nagkukurog sa lipot. Gurano kami kaogma sa kalayo sa fireplace mantang niluluto mi an nagkapirang kakanon na dara mi. Dai gusto ni Anna na bayaan an init kan kalayo tanganing magluwas sa malipot na hangin kan banggi, alagad sa katapusan nakumbinsi mi siya na dai niya dapat mapalampas an pambihirang tanawon kan langit. Maliwanag an banggi, mayo nin panganod asin mayo nin bulan. Huli sa malinig na hangin kan bukid, rayo sa smog asin silaw kan anuman na syudad, may tanawon kan mga bitoon na dai malilingawan sa samuyang girumdom. Garo dai matubod na an mga tuldok na liwanag na idto, na makosog an kinang, puedeng milyon o bilyon na milya an rayo! Garo baga makakaabot kami asin makakadutan sainda kun mas halaba-laba sana an samuyang mga kamot! An mga tataramon nin Dios ki Abram mas nagkaigwa nin kahulogan kan panahon na idto—"Hilingon mo an kalangitan asin bilangon mo an mga bitoon—kun kaya mo nanggad na bilangon sinda."

An pagbiyahe sa nagkapirang highway sa Pakistan sarong nakakatakot na eksperyensya. Dakol sa mga ini aspaltado sana sa tahaw, an lapad para sa sarong sasakyan sana. Mayo nin puting linya sa tahaw! Siempre, an gabos nagmamaneho sa tahaw sagkod na makasalabat nin sasakyan na pasiring sa sainda. Nakakatakot na mahiling an sarong bus o trak na manlaen-laen an kolor asin dakol an dekorasyon na dumadalagan nin kosog pasiring samo. Dangan sa pinakahuring oras, an lambang drayber nagtatao nin kabanga kan aspalto asin nag-aagi na an duwang gulong yaon sa dai aspaltadong kabtang.

An trapiko sa Multan bakong bantog sa kabilisan kundi sa pagkasari-sari kaini.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Dugang sa mga bus asin trak, may mga sasakyan na tolo an gulong para sa taxi asin mga kalesa na puedeng arkilahon. Mga linya nin kamelyo na may dara-darang dakulang bungkos nin cotton an mabagal na naglalakaw. Kaiba kaini an mga karetang bakang, karetang asno, asin mga bisikleta na nagdadalagan-dalagan sa tahaw kan mga naglliliboy na karnero asin kanding asin mga naglalakaw na nag-aasa na lilikayan sinda kan mga drayber. Iyo man, saro an sigurado mi—mayo nin mga naglliliboy na orig!

An samuyang ikatolong pagbisita sa Pakistan kan 1977, asin kan panahon na idto, an asembleya, an klinika, asin an harong kan mga misyonero bagong tinogdok sa sadiri nindang daga sa Mumtazabad. Panahon na idto kan saindang taunang kombensyon kun sain hinagad akong magtaram, siempre, paagi sa interpreter. May mga dakulang tolda na itinogdok sa gilid kan bagong kapilya asin may mga banig na nakalatag sa daga. Kun garo puno na an lugar, aapudon kan chairman an gabos na magtindog asin mag-abante tanganing magin mas sinsin an pagkatukaw. Kaya, mayo nin kasakitan sa pagtao nin lugar sa likod para sa mga nahuhuri. An pagkanta gabos sa Urdu na may lokal na mga tono asin may kaibang buhay na musika—sarong sadit na klase nin organ na tinutugtog kan too na kamot mantang an wala na kamot nagpapaandar kan bellows sa likod; sarong tambol, castanets, asin sarong clapper an nagpapadagos kan ritmo. Dakol sa mga himno mga salmo na ipinalis.

An saro pang parataram sa kombensyon si Alex Smythe, sarong misyonero na haloy nang yaon sa India. Nasasabotan niya an Urdu, alagad namati niya na dai pa siya igo an kahusayan na magwalat gamit ini kaya nagtaram siya sa Ingles. An sarong halimbawa na ginamit niya nagin nakakasupog para sa saiya alagad nakakatawa para sa ibang misyonero. Mantang nagtataram manongod sa kasamaan kan tsismis, isinaysay niya an manongod sa sarong tsismosang babayi na sinabihan na pagpagon an mga balahibo hale sa sarong unlan sa luwas dangan purotan an gabos na balahibo. Sa Pakistan mayo nin unlan na balahibo huli ta an saindang mga unlan may laog na kapok. Garo mayo man nin espesipikong tataramon para sa balahibo. Garo nasabotan kan interpreter an ideya asin nagsasalida nin ibang bagay para sa balahibo. Madunong kutana kun pinabayaan na sana iyan. Alagad aram ni Brother Smythe an saiyang sinasabi asin nagpupugol na balahibo nanggad dapat. An pobreng interpreter nagtaram manongod sa sarong punda na puno nin manok dangan manongod sa pakpak nin manok alagad mayo pa giraray nin balahibo. Ay, an

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga peligro kan pagtaram paagi sa interpreter!

Pagkatapos kan kombensyon, an mga misyonero nag-retreat nin nagkapirang aldaw kun sain liwat kaming nagheras ni Brother Smythe sa ministeryo. Digdi mas matibay an samuyang tinutungtungan manongod sa tataramon huli ta direkta kaming nakakataram sa Ingles. An retreat na ini ginibo sa daga kan sarong Romano Katolikong training institute. Nagkakakan kami kaiba an staff na mga padi asin madre sa sarong mabuot na atmospera minsan iba an samuyang teolohiya.

An samuyang pagbalik sa Manila sarong pagsubok imbes na kaogmahan. Mayo kaming aram na an samuyang reserbasyon natapat sa panahon na an mga Moslem na peregrino pabalik hale sa saindang taunang peregrinasyon sa Mecca. Dugang sa dakol na peregrinong Pilipino, may mga Pilipinong trabahador na pabalik hale sa Middle East. Dakol an saindang kwarta asin karga-karga ninda an mga radyo, stereo, asin regalo para sa saindang mga pamilya. Huri an eroplano sa paghali sa Karachi kaya nakakapagal an samuyang paghalat sa airport duman dangan mga walong oras na paglupad sa eroplano na puno an gabos na tukawan. Gurano kami kapasalamat na sinugat kami ni Ken sa airport kan Manila.

Nagkapirang taon an nakaagi, an mga misyonero hale sa manlaen-laen na grupo nagtitipon para sa prayer breakfast sarong Lunes kada bulan. Sarong Lunes, an samuyang marahay na amigo na si Dr. Edwin Spahr an parataram asin garo mas dakol an tawo kisa sa dati. Naghona kami na huli ini ta si Dr. Spahr pinapamahal nin dakol asin inaapod na “An pastor kan mga misyonero.” Nangalas kami kan maaraman na kami palan an pinaparangalan sa samuyang ika-40 na anibersaryo kan kasal! Huli sa sobrang dakol na pagpuri sa pagtaram ni Ed, may sarong babayi na nagsabi pagkatapos na gusto niya na siya an magtaram sa saiyang lamay!

Pagkalihis nin sampulong taon, an samuyang mga kaibanan na misyonero nag-andam nin sarong bangkete tanganing iselebrar an samuyang ika-50 asin liwat inimbitar si Dr. Spahr bilang pangenot na parataram. May saro pang selebrasyon kan panahon na idto sa San Juan Chapel mantang an samuyang mga Pilipinong amigo nagtipon tanganing ipahiling an saindang pagkamoot. Kan panahon na idto, si Mr. Hahn Browne kan Far East Broadcasting Company nag-areglo nin sarong interview para samo ki Presidente Ferdinand Marcos sa saiyang opisina sa Malacanang. Nagkaigwa kami nin marahay na 15 minutos na pag-olay kaiba siya nagkapirang aldaw sana bago niya ideklarar an martial law.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Saro pang sampulong taon an madaling nag-agi asin saro pang bangkete an nagselebrar kan samuyang ika-60 na anibersaryo. Sa head table, napapalibutan kami kan samuyang pamilya, si Leonard asin Esther, si Ken asin Elaine, asin si Rose man, kaiba an aki ni Leonard, si Dave asin an saiyang agom na si Lois bilang representante kan mga apo asin mga apo sa tuhod na dai nakaabot. Kaogmahan man na kaiba mi an sakong apo sa pamangkin na si Miss Ruth Shannon hale sa Taiwan sa maogmang okasyon na idto, kan mga duwang gatos na amigo an nagtipon kaiba mi tanganing magpasalamat sa Kagurangnan para sa Saiyang katapatan asin kabootan. An mga selebrasyon na ini may doble na kahulogan huli ta an samuyang pag-abot sa Filipinas tolong bulan sana pagkatapos kan samuyang kasal. Espesyal an samuyang pasasalamat sa Kagurangnan para sa Saiyang kabootan sa samuyang pamilya. An samuyang harani na pamilya gabos naglilingkod sa Kagurangnan asin an gabos na apo kabtang kan pamilya kan pagtubod, asin an mga nakakasal na nagpapadakula kan saindang mga aki sa pagtukdo asin pagtokdong kan Kagurangnan.

Ipinahiling ni Propeta Isaias an sarong tawo na nag-aapod sa saiya hale sa Seir, "Parabantay, ano pa an natatada sa banggi?" Huli sa saiyang pagkadali, inulit kan nag-aapod an saiyang hapot. An propeta bilang parabantay nagsimbag, "Nag-aabot an aga, alagad pati an banggi" (Isa. 21: 11-12). Angay an hapot na ini na ihapot ta sa mga aldaw na ini. An mga siyentipiko, mga lider kan nasyon, asin mga tawo kan kinaban nagsasabi na halos yaon na kita sa tahaw kan banggi, an oras kan kapahamakan. Iyo, totoo nanggad, para sa kinaban an pinakamadiklom na mga oras yaon pa sa atubangan—"alagad nag-aabot an banggi." Para sato na nakakamidbid sa Kagurangnan, panahon na na itaas ta an satong mga payo na naghahalat. "Nag-aabot an aga." Sigurado na madali nang maluwas an Maliwanag asin Bitoon sa Aga. May sarong berso sa himno ni Anne Cousin na nakabase sa mga sinurat kan banal na si Samuel Rutherford na dai makukua sa kadaklan na hymnal:

"Nakipaglaban ako pasiring sa Langit,
Laban sa bagyo, duros asin alon:
Ngunyan, arog nin sarong pagal na parabiyahe,
Na nagsasandig sa saiyang giya.
Sa tahaw kan mga anino kan banggi-banggi,
Mantang nauubos an buhangin kan buhay,
Sinasabat ko an kamurawayan na nagliliwanag
Hale sa daga ni Immanuel."

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Alagad an panahon nin paghalat bakong panahon na dapat sayangon! Mantang bukas pa an mga pinto asin may katalingkasan pa para sa paglakop kan ebanghelyo, kaipuhan tang magpadagos sa satong paglilingkod sa Saiya na nagkamoot sato asin nagtao kan Saiyang sadiri para sato.

Asin sa bilog na dalan, para samo iyo ini an "Grace Triumphant."

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kun Sain Lumalataw an mga Engle

Gabos na kabtang manongod ki Ken asin Mary Lou Engle, sa pagkasunod-sunod kan pagsaysay ni Dad Brooks. An numero kan pahina iyo an enot na pahina kan kapitulo.

Si Ken Engle asin Ken Brooks nagpoon kan Boys' Brigade sa San Juan · kap. 20 179

"Sarong hoben na lalaki na nag-aadal sa Moody": an imbitasyon, 1949–51 · kap. 22 200

Si Mary Lou, si Evelyn Balanag asin an pagpoon kan asembleya sa Baguio · kap. 22 200

Mga Biblia para sa mga nag-graduate sa Philippine Military Academy, 1970–79 · kap. 22 200

Si Ken Engle sa Bible School of the Air: "garo nanggad samuyang aki" · kap. 23 213

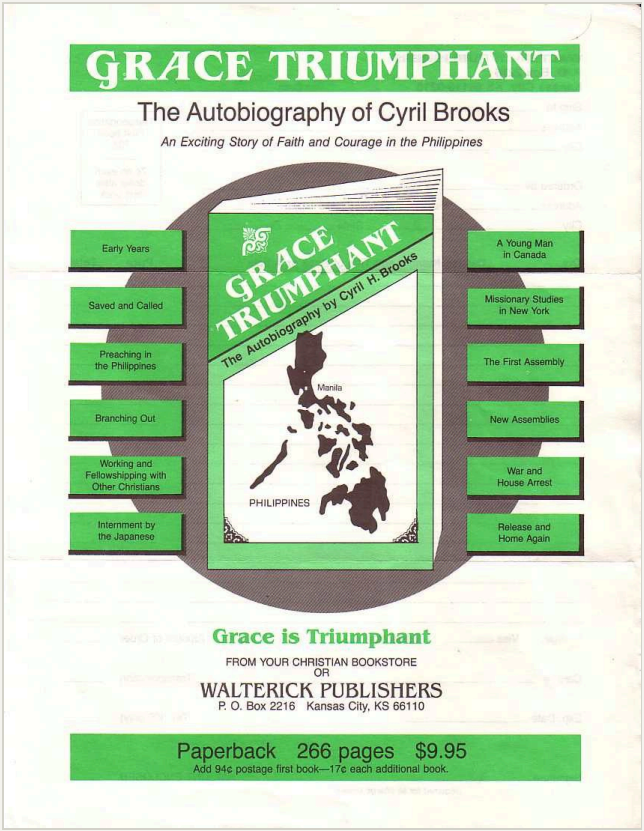
Limang gatos na dolyar sa pamahaw · kap. 23 213

An mga Brooks sa Baguio mantang naka-furlough an mga Engle, 1970–72 · kap. 25 233

Si Rudy Ponce de Leon asin an Christian Service Brigade · kap. 26 244

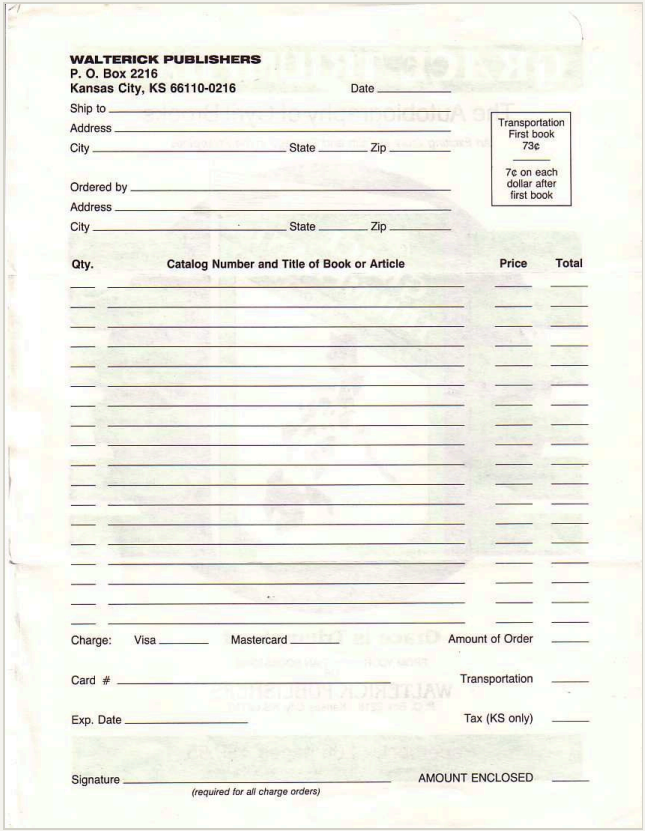
Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

An Libro kan 1985



Flyer kan Walterick Publishers: paperback, 266 na pahina, $9.95. Hale sa file ni Ken asin Mary Lou Engle manongod ki Dad Brooks.

An Order Form



WALTERICK PUBLISHERS
P. O. Box 2216
Kansas City, KS 66110-0216

Date _____

Ship to _____
Address _____
City _____ State _____ Zip _____

Ordered by _____
Address _____
City _____ State _____ Zip _____

Transportation
First book
73¢
_____
7¢ on each
dollar after
first book

Qty.	Catalog Number and Title of Book or Article	Price	Total
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____
___	_____	____	____

Charge: Visa _____ Mastercard _____ Amount of Order _____

Card # _____ Transportation _____

Exp. Date _____ Tax (KS only) _____

Signature _____ AMOUNT ENCLOSED _____
(required for all charge orders)

An order form sa likod kan flyer, Walterick Publishers, P.O. Box 2216, Kansas City, Kansas.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ano an Masunod

Ini an *Grace Triumphant*, sarong kaibang libro kan *Kagurangnan, Itao Mo sa Samuya an Bukid na Ini.* Basaha an istorya ni Cyril asin Anna Brooks asin kan mga Engle sa Ikawalong Tomo. An Mga Laog naglilista kan lambang libro sa serye.

> Tabi, dai nindo agawon an Dios nin anuman na kamurawayan paagi sa pagtao samuya nin anuman na kredito.
>
> Cyril H. Brooks, Pambungad

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers. Ginamit sa serye kan pamilya na ini na may abiso kan copyright sa lambang pahina. Idinugang kan 13 Oktubre 2026.